KONSTANTIN ZORIN

Alinarea suferinţelor trupeşti prin mijloace duhovniceşti

KONSTANTIN ZORIN

Alinarea suferinţelor trupeşti prin mijloace duhovniceşti

Traducere din limba rusă de
Eugen Diaconu

Bucur

Redactor: Diana-Cristina Vlad

Traducere din limba rusă după originalul: (Constantin Zorin, *Koida mep3aem 6ом. CnacameAbHbtu Kpyz eepu,* ed. Russkii Hronograf, Moscova, 2012.

© Editura Sophia, pentru prezenta traducere

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României ZORIN, KONSTANTIN V.
Alinarea suferinţelor trupeşti prin mijloace duhovniceşti /
Konstantin Zorin: trad, din lb. rusă de Eugen Diaconu - Bucureşti:

ISBN 978-973-136-656-2

I. Diaconu, Eugen (trad.)

Cartea medicului Konstantin Zorin este dedicată unei probleme foarte delicate: diminuarea sau anularea durerii prin mijloace spiritual-psihologice. Orice durere, fie aceasta fizică, psihică sau sufletească, este suportată mai uşor de către omul care crede în Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, încrederea în Domnul oferă un sprijin sigur şi luminează mintea, îţi permite să vezi cauzele profunde şi sensul situaţiilor cu care te confrunţi şi, respectiv, să treci peste ele mai uşor. Acesta este un dar de Sus, iar noi putem găti „calea Domnului” dacă lucrăm cu noi înşine şi creăm condiţiile necesare pentru primirea unui astfel de dar.

Cartea, prin raportarea atât la scrierile asceţilor creştini, cât şi la situaţii concrete de viaţă şi fapte stabilite ştiinţific, va fi de mare ajutor pentru persoanele care au nevoie să-şi aline durerea proprie sau pe cea a apropiaţilor.

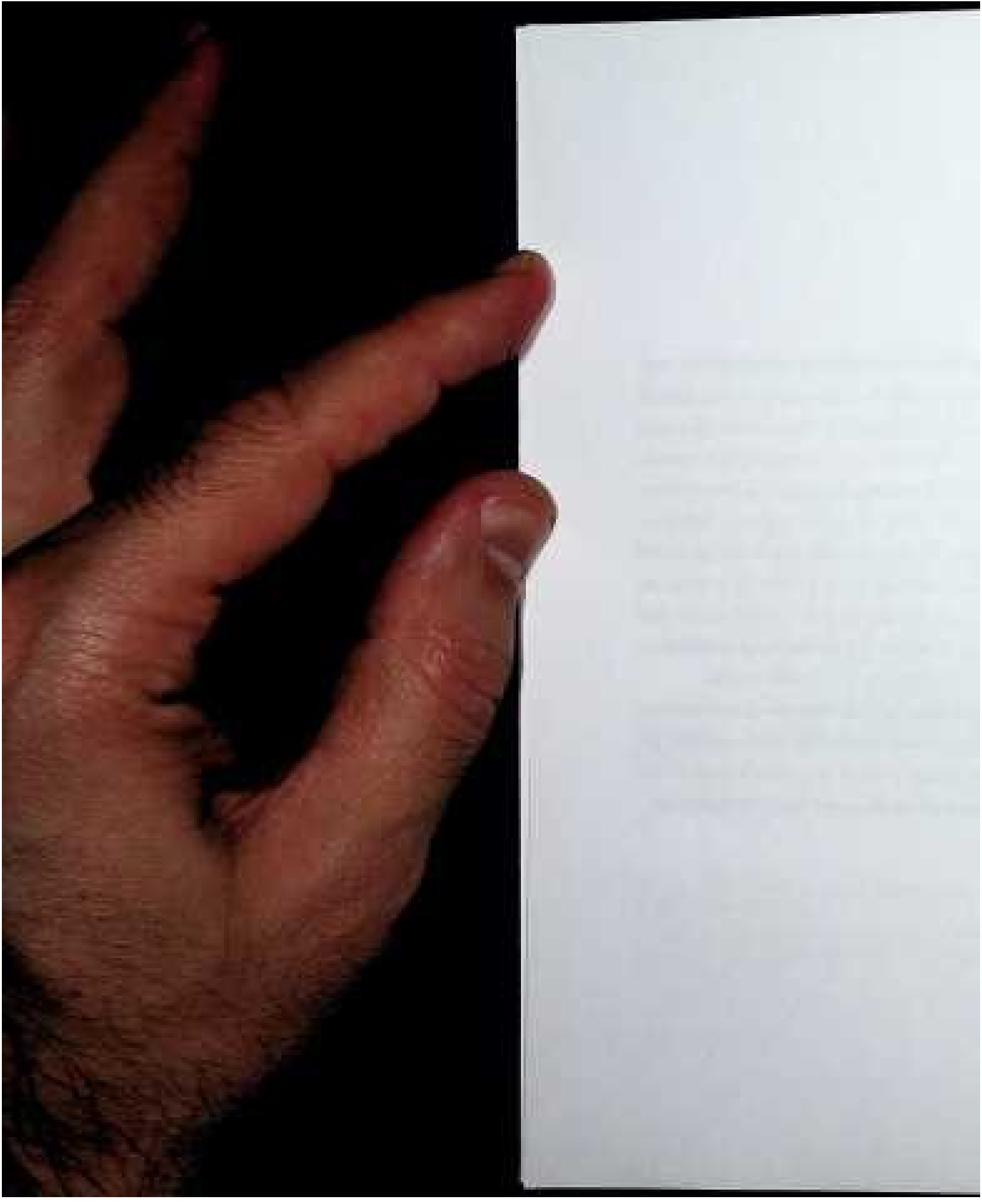

CUVÂNT ÎNAINTE

Marea vieţii e plină de valuri, în ea sunt şi bune
şi rele şi vremuri.
Şi nimeni nu ştie, nici că ghiceşte,
Ce-o fi cu el mâine, atât cât trăieşte.

Azi eşti bucuros şi plin de viaţă,
Dar veselia-i cusută cu aţă
Şi poate chiar mâine mormântul cel rece
Să ia cu el viaţa ce astăzi petrece...

C-aşa-i marea vieţii: val după val,
Toate se schimbă pân-ajungi la mal,
Cârmaciul e aici, priveşte-L în faţă,
Astfel cu credinţă să tot mergi în viaţă.

Să medităm puţin la aceste versuri. în marea vieţii adesea sunt furtuni şi ispite gata să ne înece în păcat. Cum să supravieţuieşti în vâltoare sau să ajungi la limanul liniştit? Credinţa este colacul de salvare la vreme de furtună. Ea nu-ţi permite să te afunzi în necazuri şi te izbăveşte de durere, fie pe patul bolii, când eşti singur cu inima frântă, în mijlocul luminilor şi agitaţiei oraşului, fie

la marginea prăpastiei financiare.

Oricine cunoaşte durerea din copilărie. Atunci când mama mă ducea la dentist, întotdeauna mă împotriveam şi tremuram. împotrivirea interioară şi senzaţiile neplăcute de pe scaunul dentistului mi-au rămas în minte multă vreme. Recunosc cinstit că mi-e frică de durere şi o suport cu greu. Şi cred că nu sunt singurul.

Cartea pe care o ţineţi în mână mă demască în primul rând pe mine. Mă caracterizează lipsa de rezistenţă fizică, instabilitatea emoţională, micimea de suflet şi orgoliul. înainte de a începe să scriu, m-am întrebat dacă am dreptul moral să abordez o astfel de temă „periculoasă". Căci, după cum spune proverbul, „Sătulul nu crede flămândului”. Numai o persoană puternică duhovniceşte şi cu experienţă, bătută de soartă, cum se spune, poate medita la durere cu trezvie şi curaj. Ce ne rămâne atunci nouă, celorlalţi ? Să ne sprijinim mai ales pe mărturiile celor care au trecut prin „furcile caudine”, nu pe experienţa noastră. Astfel a apărut şi ideea acestei cărţi.

Atitudinea creştină faţă de durere este dublă: durerea este privită ca un duşman, dar şi ca un prieten - în acelaşi timp. Pe de o parte, suferinţele sunt nefireşti şi au apărut ca urmare a căderii în păcat a lui Adam. Ele nu existau în Rai şi nu vor fi nici în împărăţia cerurilor. Poruncile lui Hristos nu sunt porunci ale nefericirii, ci ale fericirii. Cu toate acestea, calea către fericirea veşnică trece prin suferinţele pământeşti: amintirea şi plângerea pentru păcatele săvârşite, capacitatea de a ierta pe cei mai răi duşmani, de a

răbda lipsurile etc. Nefirescul, inevitabilul şi uneori chiar binefacerea durerii sunt privite de noi ca o nedreptate ce accentuează tragedia.

E rău atunci când durerea se transformă într-un monstru sălbatic şi neînfrânat, umplându-ne conştiinţa, sco- ţându-ne din matcă şi mistuindu-ne pe dinăuntru. Devenind patologică şi rea, durerea înrăutăţeşte tonusul vieţii, provoacă dezechilibre psihoemoţionale şi disfuncţii ale organelor. Acest lucru necesită tratament urgent sub îndrumarea medicilor specialişti.

Durerile sunt diferite: din punct de vedere fizic (intensitate, localizare, durată) şi al semnificaţiei (sursa, scopul), durerea este o funcţie străveche de apărare a organismului. Ea te avertizează asupra stării de rău şi provoacă o reacţie de răspuns pozitivă. Fiind un semnal greu de trecut cu vederea, durerea face un serviciu nepreţuit: atrage atenţia asupra bolilor ascunse ale organismului şi asupra problemelor psihologice. Dacă doare undeva, înseamnă

Din acest punct de vedere durerea nu este un duşman, ci mai degrabă un prieten foarte bun care are grijă de binele nostru. De aceea nu este deloc înţelept doar s-o atenuăm cu medicamente. Acest lucru poate suna dur sau paradoxal, dar uneori trebuie să recunoaştem: „Durerea m-a trimis la medic şi nu am pierdut timpul preţios al tratamentului!” sau: „Dacă nu ar fi fost durerea, nu mi-aş fi amintit niciodată că am făcut acel lucru

[CONSTAN
TIN V.;

rău”.

Să ne amintim pilda despre cremene şi piatră. Primind o lovitură puternică de la piatră, cremenea s-a supărat: „De ce te-ai năpustit aşa la mine? Nici măcar nu te cunosc. Cred că mă confunzi. Lasă-mă în pace, că eu nu fac rău nimănui.” „Nu te supăra, soră, răspunse piatra. Dacă ai răbdare, vei vedea în curând ce minune voi scoate din tine.” Cremenea se linişti şi acceptă loviturile. în fine, din ea ieşi focul care săvârşeşte adevărate minuni. Astfel cremenea şi-a primit răsplata meritată.

Deoarece omul este alcătuit din trup, suflet şi duh, noi cunoaştem trei tipuri de durere: trupească, sufletească şi duhovnicească. ***Numai că durerile sufleteşti şi cele duhovniceşti de multe ori se confundă:***

Există dureri de tot felul.
Una e a sufletului chin.
(Căci fizică nu poate fi numită),
Şi ea constă în lacrimi, nelinişti şi amar,
Necaz, mâhnire ce se împlântă ca pumnalul.
Iar alta e mai bine de trecut:
Durerea care-mpunge numai trupul,
Cu care poţi să te împaci
adesea - E de ajuns să-nţepi
pe cel bolnav.
Că doctorii au multe tratamente,
Iar sufletul nu-l pot trata nicicum.
Credinţa, Nădejdea, înţelepciunea şi Mila,
Precum şi Dragostea cu Fidelitatea!

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Cartea de faţă are două capitole. Primul analizează durerea fizică, iar al doilea, pe cea sufletească.

Atunci când suntem neputincioşi, iar durerea este insuportabilă, apare dorinţa „să laşi mâinile în jos şi să te predai”. în perioada de criză suntem ispitiţi să „lăsăm to-

tul”, „să uităm de toate”, „să plecăm” şi chiar „să murim”. Dacă sufletul dă ordin trupului: „E mai bine să nu trăieşti”, atunci e greu să-l mai ajuţi. Decizia de a ceda în faţa păcatului şi de a merge pe mâna acestuia este extrem de păguboasă. Capacitatea de a accepta şi depăşi situaţiile critice reprezintă o mare virtute.

Apropo, cuvântul grecesc „krisis” se traduce prin „judecată”. în Sfânta Scriptură cuvântul „judecată” este folosit de multe ori. Citim la psalmist: „Nu se vor scula necredincioşii la judecată” *(Psalmii* 1, 5), „Mila şi judecata Ta voi cânta Ţie, Doamne” *{Psalmii* 100, 1). însuşi Mântuitorul a spus: „Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului” *{Ioan* 5, 22). Apostolul Petru scrie: „Vremea este ca să înceapă judecata de la casa lui Dumnezeu” *{IPetru* 4,17).

După părerea Sfântului Nicolae Velimirovici, dacă odinioară se abătea vreo nenorocire, europenii foloseau termenul „judecată” în loc de „criză”. Dacă era secetă, dacă avea loc o inundaţie, război, epidemie sau cutremur, oamenii spuneau: „Judecata lui Dumnezeu!” Astăzi criza financiară este privită de oameni ca judecata lui Dumnezeu. Totul s-a amestecat! Necazul s-a înmulţit din cauza nebuniei! Cât timp se spunea „judecată”, ca să înţeleagă toţi, oamenii cunoşteau cauza nenorocirii, dar şi pe Judecătorul care a lăsat necazul să vină din pricina mâniei Sale. De asemenea, se cunoştea şi scopul pentru care are loc criza. După schimbarea cuvintelor, nimeni nu mai ştie de unde, de ce şi

pentru cine are loc criza. Dar noi ştim că după păcatele noastre este şi criza: ca sâ-i trezească pe oameni, să-i facă să se întoarcă la Dumnezeu. Dacă nuli

meşti „criza” judecată a lui Dumnezeu, atunci totul este clar, spunea Sfântul Nicolae[I].

Aşadar, criza nu este o boală de moment, ci una serioasă, mai bine zis o judecată a lui Dumnezeu. Cum poţi recunoaşte această judecată şi cum o poţi răbda, dar şi ce concluzii să tragi pentru viitor? Tocmai despre aceasta este cartea pe care o ţineţi în mâini.

La alcătuirea cărţii m-au ajutat mult părinţii mei, V.P. şi E.V. Zorin, protoiereul Leonid Ţarevski şi preoteasa Ludmila, T.E. Serghienko, A.A. Armizonov, L.G. Bugro- va, E.I. Lokşina. Le sunt recunoscător acestora şi multor altor persoane pentru susţinerea morală, rugăciune, grijă şi observaţiile legate de text. De asemenea, le sunt recunoscător acelor cititori care mi-au scris în legătură cu cărţile precedente.

I Sf. Nicolae Velimirovici, *Pace [ie şi milă de la Dumnezeu. Scrisori către fiii duhovniceşti,* Fundaţia Viaţa creştină, Klin, 2001, pp. 22-25.

CAPITOLUL I

DUREREA FIZICĂ: PUNTE ORI PRĂPASTIE?

Oamenii au meditat la durerea fizică încă din vechime. Se temeau de ea, se plângeau şi încercau să o îndepărteze. Astăzi, durerile timpurilor noastre sunt în atenţia academicienilor cu părul alb, dar şi a prezentatorilor de la televiziuni. De ce se nelinişteşte atât de mult societatea în legătură cu această problemă? Toţi vor să fie sănătoşi! Nu în zadar auzim urarea: „Sănătoşi să fim, că de restul ne ocu-

Omul care se află în suferinţă înghite multe medicamente şi apelează la diferite metode de terapie psihică. Numai că nu întotdeauna reuşeşte să-şi curme durerea. Din nefericire, adesea uităm că există şi calea bătătorită vreme de secole: rugăciunea credinţei. Durerea are un sens doar dacă noi devenim mai buni, mai curaţi şi mai înţelepţi. Aceasta se manifestă de parcă ar aştepta ceva de la noi, ceva trasat de undeva, de sus. Spre

(CONSTAN
TIN V. ℓ

deosebire de necredincios, creştinul ştie că în astfel de momente dragostea, răbdarea şi smerenia îi sunt încercate de Dumnezeu.

Aşadar, să vorbim despre durere fără a speria pe rumenişi încercând să răspundem la întrebări foarte importante şi serioase.

CAPITOLUL I

Durerea ca drum către Dumnezeu

Odată, Sfântul Benedict a fost ispitit în trupul lui mai aprig ca oricând. Prin puterea diavolului, în faţa lui apăru o femeie care aprinse în el dorinţa trupească de nestăvilit. Dorinţa pătimaşă îi umplu inima şi îl atrăgea spre ispită. Numai că, prin harul lui Dumnezeu, ascetul s-a uitat înlă- untrul său şi şi-a dat seama de viclenia diavolului.

Dezbrăcându-se, el a început să se tăvălească prin ace de pin şi prin urzicile din apropierea chiliei. Nu s-a ridicat decât după ce i s-a umplut tot trupul de răni. Astfel şi-a oprit el pornirile trupeşti şi a făcut ispita neputincioasă. Rănile trupului i-au potolit ceea ce se cuibărise şi ardea în interior. De atunci ispitele trupeşti nu I-au mai supărat, şi sfântul s-a făcut dascăl al fecioriei[1].

Astfel de lucruri s-au întâmplat şi cu alţi asceţi. Focul durerii fizice arde patimile trupeşti conform principiului: „Cui pe cui se scoate.” Astfel se împlinesc cuvintele Sfântului Apostol Petru: „Cine a suferit cu trupul a isprăvit cu păcatul” *{IPetru* 4,1).

Sfântul Cuvios Pimen, numit şi Multpătimitorul, a fost bolnăvicios din naştere. El a vrut să-I slujească lui Dumnezeu şi le-a cerut voie de multe ori părinţilor să meargă la

[1] Sf. Grigorie Dialogul, episcopul Romei, *Convorbiri despre vieţile părinţilor italieni ţi despre nemurirea sufletului,* ed. Blagovest, Moscova,

(CONSTAN
TIN V. t
1996,pp. 70-71.

mănăstire, unde urma să devină călugăr. Numai că părinţii săi nu erau de acord, pentru că voiau să aibă moştenitori.

Odată, Pimen s-a îmbolnăvit foarte tare, şi părinţii l-au dus la Lavra Pecerska din Kiev pentru ca monahii să se roage pentru el. Copilul, însă, voia să se cureţe de patimi prin suferinţa pentru Hristos şi se ruga pentru prelungirea bolii şi pentru călugărie.

în chip minunat, Dumnezeu a împlinit rugăciunea alesului Său. Sfinţii îngeri au venit la el sub chipul unor călugări şi l-au tuns monah, înştiinţându-l că, atunci când se va însănătoşi, sfârşitul îi va fi aproape. Fraţii de la mănăstire l-au găsit îmbrăcat în haină monahală şi cu o lumânare aprinsă în mână. Smocul de păr, ca mărturie a rânduielii tunderii în monahism, a fost găsit mai apoi pe mormântul Sfântului Cuvios Teodosie.

Pimen a fost bolnav mulţi ani. Cei care-l îngrijeau erau istoviţi şi adesea îl lăsau fără pâine şi apă, însă el răbda toate fără să cârtească.

Odată, la el în chilie a fost adus un călugăr de curând tuns în monahism, care suferea de aceeaşi boală. Ascetul i-a spus: „Frate, ai vrea să iei locul celor care ne îngrijesc şi se scârbesc de mirosul greu al acestei boli, după ce te însănătoşeşte Domnul?” Cel bolnav a făgăduit să ajute întotdeauna, şi atunci Sfântul Pimen s-a rugat ca monahul să fie vindecat. „Domnul îţi ia boala, dar să te ţii de promisiune şi să te îngrijeşti de cei ca mine! Pe cei nepăsători Domnul îi face să se îmbolnăvească, pentru ca ei să primească mântuire.” Fratele paralizat de alături s-a

ridicat, şi cei care i-au îngrijit cu delăsare până atunci s-au îmbolnăvit.

Numai că, după puţină trudă, cel vindecat nu a mai răbdat. Din lenevie şi nepăsare, acesta l-a părăsit pe binefăcătorul lui, lăsându-l fără mâncare şi apă şi ducân- du-se într-o altă chilie. Dintr-odată însă l-au apucat frigurile. Fără să se poată ridica din pat, el s-a chinuit trei zile în chilie, suferind de foame şi de sete. Apoi a strigat: „Pentru numele lui Dumnezeu, fie-vă milă de mine, că mor aici! Călugării au auzit strigătul şi i-au spus Sfântului Pimen despre el, la care acesta a zis: „Ce seamănă omul aceea şi culege! El m-a lăsat pe mine flămând şi însetat şi, la rândul lui, a suferit asemenea, pentru că L-a minţit pe Dumnezeu şi s-a scârbit de neputinţa mea. Numai că noi nu suntem învăţaţi să răsplătim răul cu rău, aşa că spuneţi-i că Pimen îi zice să se scoale şi să vină la el.”

Sfântul l-a îndrumat apoi multă vreme pe fratele care îşi ceru iertare: „Puţin credinciosule, iată că te-ai făcut sănătos. Vezi, să nu mai păcătuieşti! Oare nu ştii că aceeaşi răsplată o vor avea şi cel care Il slujeşte pe Dumnezeu, ca şi cel care este bolnav? Răbdarea celor umiliţi nu va rămâne nerăsplătită: cei care rabdă aici pentru puţină vreme scârbe şi necazuri vor avea parte de bucurie şi de veselie dincolo, în locul unde nu este durere, nici suspin, ci viaţă fără de sfârşit. De aceea rabd şi eu toate. Dumnezeu, Cel care te-a făcut sănătos prin rugăciunea mea poate să mă ridice şi pe mine din patul acesta şi să-mi vindece neputinţa. Dar eu nu

vreau una ca aceasta, pentru că doar «cel care va răbda până la sfârşit, se va mântui» *(Matei* 10, 22). Mai bine putrezesc în această scurtă viaţă, pentru ca în cealaltă trupul meu să fie neputrezitor. Mai bine sufăr aici mirosul acesta greu, pentru ca dincolo să mă bucur de mireasma cea plăcură. Mare este, frate, slujirea bisericească într-un loc luminat, curat şi sfânt, unde îngerii înalţă rugăciuni către Dumnezeu. De aceea Biserica se cheamă «cer pe pământ». Iar această chilie întunecoasă şi greu mirositoare nu este ea oare o judecată înainte de judecată? Nu este oare ea un chin înainte de chinuri? Cel care rabdă toate cu mulţumire poate spune cu dreptate: « Aşteptând am aşteptat pe Domnul şi S-a plecat spre mine. A auzit rugăciunea mea» *(Psalmii* 39, l-2). Alinând pe cei suferinzi, Apostolul spune: «Răbdaţi spre înţelep- ţire, Dumnezeu Se poartă cu voi ca faţă de fii... Iar dacă sunteţi fără de certare, de care toţi au parte, atunci sunteţi fii nelegitimi şi nu fii adevăraţi» *(Evrei* 12, 7-8). însuşi Domnul ne anunţă: «Prin răbdare vă veţi mântui sufletele voastre» *(Luca* 21,19).”[1]

De atunci monahul, mişcat profund de învăţătură şi de dragostea Cuviosului, a slujit cu dăruire bolnavii. Iar pătimitorul şi vrednicul urmaş al lui Iov a zăcut în pat aproape două decenii, înălţând fără încetare rugăciune de mulţumire către Dumnezeu.

Iată însă că se apropie şi ceasul sfârşitului. După

I Sf. Dimitrie al Roşcovului, *Vieţile sfinţilor,* august, Editurile Patriarhiei, Moscova, 1992, pp. 112-113.

cum spusese îngerul, sfântul se însănătoşi, se ridică, trecu prin toate chiliile cu bolnavi, salutându-i pe toţi şi zicându-le: „Prietenii mei, sculaţi-vă, ca să mă petreceţi!” Toţi au putut face aceasta şi au mers după cuviosul făcător de minuni. Sfântul Pimen s-a împărtăşit cu dumnezeieştile Taine, apoi şi-a luat sicriul, s-a închinat în faţa mormântului Cuviosului Antonie, a arătat locul unde să fie îngropat, a

dac ultimele poveţe şi s-a săvârşit în pace. Acest lucru s-a întâmplat pe 11 februarie 1110. Moaştele Sfântului Pi- men se află în peşterile din apropierea Catedralei Adormirii Maicii Domnului a Lavrei Pecerska.

După cum vedem, prin boală Dumnezeu îi mântuieş- te şi îi îndreaptă pe oameni. îndepărtează de la ei anumite înclinaţii, îi binecuvântează să facă ceva bun. Domnul alege adesea căi cu totul neaşteptate pentru a-l opri pe om, pentru a-l duce într-un anume loc sau a-l îndrepta spre pocăinţă. Lucrarea Proniei se manifestă adesea şi prin neputinţele fizice sau psihice care, prin mila lui Dumnezeu, îl îndepărtează pe om de patimi şi de ispite. Acest lucru paradoxal poate fi numit *vindecarea prin boală.*

Domnul îl îndreaptă şi îl educă pe fiecare: „Ca să întoarcă pe om de la cele rele şi să-l ferească de mândrie. Ca să-i ferească sufletul de prăpastie şi viaţa lui de calea mormântului. De aceea, prin durere, omul este mustrat în patul lui şi oasele îi sunt zguduite de un cutremur neîntrerupt. îi este silă de mâncare şi inima lui nu mai pofteşte nici cele mai bune bucate. Carnea de pe el se topeşte şi piere, iar oasele lui, până acum nevăzute, îi ies prin piele. Sufletul lui vine încet-încet spre prăpastie şi viaţa lui spre împărăţia morţilor. Dacă atunci se află un înger lângă el, un mijlocitor între vii, care să-i arate omului calea datoriei, Dumnezeu Se milostiveşte de el şi zice îngerului: «Iz- băveşte-l ca să nu cadă în prăpastie; am găsit pentru sufletul lui preţul de

răscumpărare!» Atunci trupul lui înfloreşte ca în tinereţe şi el se întoarce la zilele de la începutul vieţii sale. El se roagă lui Dumnezeu, şi Dumnezeu îi arată bunătatea Sa şi-i îngăduie să vadă faţa Sa cu mare bucurie, şi astfel îi dă omului iertarea Sa. Atunci omul priveşte peste semenii săi şi zice: «Păcătuisem şi călcasem dreptatea, dar n-am fost pedepsit după faptele mele. Căci El a izbăvit sufletul meu ca să nu treacă prin strâmtorile morţii şi ochii mei văd încă lumina.» Iată toate acestea le face Dumnezeu de două ori, de trei ori cu omul, ca să-i scoată sufletul din pieire şi ca să-l lumineze cu lumina celor vii *{Iov* 33,17-30).”

Un exemplu clar poate fi luat şi din viaţa Sfântului Mucenic Onufrie (în lume numit Antoni Gagaliuk)[I]. Pe când învăţa la Seminarul Teologic din Holmsk, îşi dorea să devină medic sau învăţător. Însă, cu o lună înainte de absolvire, Antoni s-a îmbolnăvit de pneumonie severă şi a fost internat în spitalul Seminarului. Prietenii se temeau pentru viaţa lui şi făceau pentru el în fiecare zi slujbe în biserică.

Leşinând, Antoni văzu un bătrân minunat cu o barbă lungă şi părul alb, care-i acopereau trupul. Acesta îi spuse cu blândeţe tânărului: „Făgăduieşte că vei sluji Bisericii lui Hristos şi Domnului Dumnezeu, şi te vei însănătoşi !” Antoni a promis. Bătrânul se îndepărtă, iar tânărul s-a afundat într-un somn profund, după care a început să se

---

I Egumen Damaschin Orlovski, *Mucenicii, mărturisitorii fi asceţii Bisericii Ruse din secolulXX,* cartea IV, „Bulat", Tver, 2000, pp. 155-156.

însănătoşească. Mai târziu, când s-a uitat la icoane, îl recunoscu pe bătrân în una dintre ele. Era Sfântul Cuvios Onufrie cel Mare.

După ce termină anul al doilea de studii la Academia Teologică din Petersburg, Antoni a fost trimis la mănăsti

rea Sfântului Onufrie din Iablocinsk, ca să țină acolo lecții de teologie înainte de a se întoarce la școală. Antoni s-a îmbolnăvit din nou de pneumonie. Doctorii i-au spus atunci că este foarte grav, rămânându-i doar să se roage.

Antoni stătea în chilie întins pe pat, ascultând cântările bisericeşti, şi acolo îi apăru din nou Sfântul Onufrie, ocrotitorul ceresc al mănăstirii Iablocinsk. Sfântul îl privi aspru pe tânăr şi zise: „Nu te-ai ţinut de cuvânt. Fă aceasta acum! Aşa este binecuvântarea Domnului.”

După ce deschise ochii, Antoni văzu pe fraţii mănăstirii în jurul lui, făcând Te-Deum de însănătoşire către Sfântul Onufrie. Atunci tânărul înţelese tot ce se întâmplase şi, după ce se întoarse la Academie, ceru să fie tuns în monahism. Tunderea a avut loc pe 5 octombrie 1913, după care Antoni a fost hirotonit diacon şi ieromonah. în 1933 a fost numit Arhiepiscop de Kursk.

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Iată şi o întâmplare din viaţa Sfântului Ioan din Kron- stadt[1]. Trei tineri nu reuşeau să înţeleagă de ce îl cinstesc oamenii pe acest preot şi de ce îl înconjoară cu atâta dragoste. Atunci s-au gândit să îl încerce, făcând glume pe seama puterii de vindecare a Sfântului Ioan. Unul dintre ei s-a prefăcut a fi grav

Ioan ca să-l cheme la cel care e
uită cu atenţie la cel care venise
- Eu nu refuz pe nimeni îi
voi, dar să ţineţi minte
Dumnezeu!

ra „pe moarce”. Preotul se
şi spuse:
n rugăciune şi voi veni la
râdeţi nu de mine,

[1]N. Jivotov, Părintele Ioan Ilici Serghiev Kron;tadtski, protoicreul c. tedrale. Sfântul Andrei. Sfântul Ioan din KronstJt în amintirile conte,, poranilor, compendiu, Ed. Otcii Dom, Moscova, 1998, pp. 125-126.

bolnav, al doilea trebuia să fie fratele îndurerat, iar al treilea să meargă după ajutor la părintele

Tânărul, deşi puţin speriat la auzul acelor cuvinte, nu încetează, totuşi, să-l convingă pe părintele Ioan că prietenul lui este, într-adevăr, pe moarte.

- Bine, voi veni imediat, spuse părintele.

După zece minute, părintele sună la uşa apartamentului. Totul era conform planului celor trei. Cel mai mic dintre ei se băgă în pat, se înveli cu plapuma şi începu să geamă de durere. Al doilea se aşeză în genunchi şi plângea la căpătâiul primului. Iar „solicitantul” se grăbi să deschidă uşa.

- Unde este bolnavul *vostru*?, întrebă răspicat părintele Ioan, accentuând cuvântul „vostru”.

- Intraţi, părinte, vă rog!, spuse sfios tânărul care deschisese şi îl conduse pe părintele în dormitor.

Preotul se opri în mijlocul camerei, căută cu privirea icoana de acolo, apoi se aşeză în genunchi şi, facându-şi semnul crucii, spuse:

- Doamne, dă-le după credinţa lor!

- Amin!, răspunseră tinerii.

Părintele se ridică şi, luându-şi rămas bun, se îndreptă spre ieşire. Cei doi tineri se grăbiră să-l conducă spre ieşire, apoi cu un râs sfidător se întoarseră:

- Vania, Vania, scoală-te, că preotul a plecat deja...

- Hai, ridică-te, nu te mai preface atât!

Numai că nefericitul era paralizat, neputând să se mişte sau să vorbească. Reuşea să comunice doar mişcând pleoapele.

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Glumeţii au înmărmurit de groază. Ei nu înţelegeau ce se întâmplă. Apoi, venindu-şi în fire, au început să plângă alături de „cadavrul viu”.

- Vania, Vania, am vrut să râdem de Dumnezeu! Iar- tă-ne, iartă-ne...

Trei medici cu experienţă au venit apoi în acel apartament şi au constatat o paralizie a tuturor membrelor:

- Probabil că un necaz foarte mare l-a lovit pe prietenul vostru, pentru că întregul lui sistem nervos este distrus.

Fără a îndrăzni să spună ce au făcut, tinerii au început să plângă cu amar. Dimineaţa, au mers cu primul tren spre Kronstadt. Atunci când părintele Ioan a fost anunţat că este căutat, el le-a transmis că nu poate face nimic pentru bolnav. Zile şi nopţi au stat tinerii lângă casa părintelui, iar dimineţile îi cădeau la picioare, ca să-şi ceară iertare. Bunul păstor i-a dus pe rătăciţi în biserică, şi după Liturghie a discutat cu ei câteva ore, în faţa icoanei Sfântului Nicolae.

- Să ne rugăm acum, zise apoi părintele Ioan.

Tinerii căzură în genunchi. Nu se mai rugaseră astfel
înainte de acea zi. Icoana Sfântului Nicolae li se părea vie, la început severă, iar apoi din ce în ce mai milostivă.

- Mergeţi cu Dumnezeu şi slăviţi-L!, le spuse apoi părintele Ioan.

Tinerii au simţit că Îi se luase o piatră de pe inimă. Simţeau o bucurie pe care nu o mai trăiseră până atunci: sufletele lor se bucurau şi totul se arăta într-o lumină plăcută. Spre seară au ajuns acasă, iar Vania le deschise uşa.

- Vania, tu eşti? Eşti sănătos?

Prietenii se îmbrăţişară, iar lacrimile le curgeau pe obraji.

- Aproape sănătos. îmi mai simt capul greu şi sunt foarte obosit...

Ce se întâmplase, de fapt? în momentul în care părintele Ioan se ruga în faţa icoanei Sfântului Nicolae, împreună cu prietenii tânărului bolnav, acesta a început să simtă o uşurare, s-a ridicat şi a început să-şi mişte mâinile şi picioarele. Primul gest pe care l-a făcut a fost semnul crucii...

Prin Pronia lui Dumnezeu boala îl aduce pe om la credinţă şi la pocăinţă.

în 1932, un tânăr de 18 ani, viitorul stareţ Tadei de la Vitovniţa, a răcit foarte tare şi a ajuns la spitalul din Belgrad cu pneumonie severă. Consiliul medicilor i-a prescris o terapie foarte complicată şi dureroasă: pomparea de aer cu medicamente în plămâni. Au spus că fără tratament el nu putea trăi mai mult de cinci ani.

Tânărul le-a răspuns medicilor: „Dacă nu aveţi altă metodă de tratament, atunci eu refuz să mă tratez.” Acest lucru i-a supărat pe medici, care au spus: „Ce, ne înveţi tu pe noi?! Chiar mâine vei fi transferat în secţia de tu- berculoşi pentru începerea procedurilor!” „înseamnă că nu sunteţi siguri că mă voi însănătoşi”, gândi tânărul, apoi adăugă: „Mă veţi vedea mâine.”[1]

Privind diagnosticul ca pe un semn clar şi o chemare de la Dumnezeu să plece din lume în

---

[1] *Ibidem, p. 18.*

mănăstire, tânărul părăsi spitalul şi tratamentul şi se încredinţă cu totul în mâinile Doctorului Ceresc. înţelegând că poate să moară, ascetul îşi dedică restul zilelor Domnului Dumnezeu.

Numai că Atotţiitorul a hotărât altceva. Cu timpul, starea de sănătate a novicelui de mănăstire s-a îmbunătăţit. Acesta se spovedea zilnic, se ruga fierbinte şi postea foarte aspru. Rugăciunea era pentru el ca respiraţia. în loc de aerul inhalat cu medicamente pentru plămâni, în el intra aerul îmbogăţit de harul Duhului Sfânt. Treptat, rugăciunea începu să se facă singură în inima lui[1].

Multe a îndurat stareţul Tadei. S-a mutat la Domnul în anul 2003, lăsând următorul testament: „Cum putem şti dacă-l suntem pe plac lui Dumnezeu? Dacă Domnul ne conduce prin suferinţe, necazuri şi rele, pierderi şi durere, înseamnă că ne iubeşte. [2] Iată criteriul iubirii lui Dumnezeu!

Poetul Alexandr Andrianov a început lupta pentru supravieţuire de la vârsta de trei ani, când s-a îmbolnăvit de meningită tuberculoasă. Medicii l-au tratat un an şi jumătate, dar urmările bolii au persistat toată viaţa. La vârsta de cinci ani, el a trebuit să înveţe să meargă din nou. Nu reuşea foarte bine. Mergea ca o raţă, însă voia să sară şi să alerge. Pentru aceasta era nevoit să plătească prin genunchi însângeraţi, după căzături. Numai că Sa-şa nu se lăsa. Deşi era invalid, mergea pe bicicletă, înota, schia, cânta la chitară, compunea poezii şi

---

I *Ibidem, p. 35.*

fredona melodiile preferate.

Alexandr a absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Moscova, a lucrat la Institutul de informaţii ştiinţifice, a călătorit mult. în anii 70 conducea o trupă rock şi cânta la concerte folk.

Intrând odată într-o biserică, Alexandr a auzit un cor bisericesc. În valul de sunete care-I inunda asemenea unei cascade, el şi-a înţeles adevărata menire. Astfel, în corul bisericesc apăru un nou cântăreţ şi dirijor, care nu pierdea nici o slujbă.

O soţie iubitoare, un serviciu care-ţi place şi prieteni pe care-i iubeşti: iată în ce constă fericirea omului! Numai că boala îşi făcu din nou apariţia. Alexandr începu să aibă probleme cu mâinile şi cu picioarele şi, mai grav pentru el, îşi pierdea vocea.

Cineva, din bunătate, l-a sfătuit să apeleze la un vraci. Şaizeci şi patru de zile a făcut Alexandr clisme cu apă şi usturoi şi a băut doar suc de mere. în tot acest timp continua să cânte în corul bisericii. La început mergea cu autobuzul, apoi cu maşina, pentru că era slăbit. Mai târziu picioarele au încetat să-l mai asculte. Vraciul i-a zis: „Rabdă, că nimeni nu a murit încă din astfel de chestii!” Numai că lui Alexandr i se părea că moare. La insistenţele rudelor, acest regim de înfometare a fost oprit. Vraciul „s-a spălat pe mâini” rapid şi a zis că nu mai are nimic de adăugat. Ca urmare a „tratamentului”, Alexandr a început să meargă în cârje, cu ajutorul unui cadru, iar la final în cărucior...

Uneori îi era atât de rău, încât nu-şi mai putea

mişca nici mâinile, nici limba. Dar rezista, găsind un sens al vieţii în rugăciune şi creaţie. Poezia era pentru el o metodă eficientă de a rezolva problemele interioare: deznădejdea, disperarea şi alte neputinţe fizice. Poezia îi ajuta spiritul să se ridice şi să iasă din graniţele trupului betegit, conştientizând şi acceptând loviturile sorţii.

Soţia i-a adus lui Alexandr în cameră un calculator, cu ajutorul căruia el începu să compună cântări bisericeşti şi poezii pe care le înregistră pe discuri. Muzica şi poeziile lui au fost ascultate la conferinţe în mai multe biserici. Acatistul-poezie închinat Sfântului Pinten cel multpăti-

mitor, scris cu atâta dragoste, este citit şi astăzi de pelerini în faţa moaştelor acestui sfânt din Lavra Pecerska.

Printre poeziile lui Alexandr Andrianov este şi una care spune următoarele:

Creşteam sălbatic şi muzică ascultam,
Şi-n libertate vântul cânta.
Dacă n-ar fi fost boala,
Şi azi aş fi fost în aer.
Dumnezeu m-a ridicat din prăpastie
Şi căile mi le-a îndreptat.
Mi-a luat tot ce nu-mi trebuia,
Tot ce-i util mi-a lăsat[1].

Iată şi povestea lui Victor din Lugansk. în copilărie, acesta era trimis vara la ţară, unde se juca prin grădină, se scălda în iaz, prindea peşte dimineţile, mânca prăjituri făcute de bunica şi se simţea fericit. Odată, plimbându-se pe bicicletă lângă curtea vecinilor, Victor văzu un băiat stând la umbra unui copac. Acela părea concentrat şi liniştit, cu un laptop pe genunchi şi... în scaun cu rotile. Bunica îi povesti istoria necazului lui Evgheni.

Acesta, bolnav de paralizie infantilă, fusese abandonat de părinţi şi crescut de naşa care l-a adoptat. S-a tratat, dar nu putea merge. De curând ai lui îi cumpărară un laptop, şi el stătea tot timpul online. Asta era viaţa lui.

După ce o ascultă pe bunica, Victor nu putu înţelege de ce Jenea nu arăta, totuşi, disperat. El părea activ, vesel şi chiar fericit! Câteodată Victor intra la Jenea

şi navigau [1] A. Andrianov, *Confinatul vieţii,* culegere de *poezii.* Moscova, 2006,

împreună pe Internet. Jenea crease o pagină de Internet care să vină în ajutorul copiilor bolnavi de paralizie infantilă. Scria articole pentru ziarul local. Viaţa era foarte plină pentru acest tânăr. Numai că Victor era în continuare cutremurat de o astfel de soartă şi se bucura de sănătatea lui.

Vacanţa aceea se termină şi Victor plecă la oraş, pro- miţându-i lui Jenea că-l va mai suna. Dar nu a sunat niciodată, luându-se cu joaca şi ieşirile cu prietenul şi colegul lui de şcoală Vova. Una dintre „prostioarele” pe care le-au făcut a fost să se întreacă cu mopedul. Aceasta însă se termină prost, iar Victor se alese cu fractură de bazin şi de ti- bii. A urmat zăcutul la pat. în această perioadă a fost sunat el de Jenea. Convorbirea lâncezea, pentru că Victor voia să se ridice şi să alerge, dar nu putea. Simţea în continuare dureri mari atunci când încerca să meargă. A fost zdrobit de neputinţa care-l copleşise. Vova l-a vizitat de vreo trei ori, apoi i-a zis: „Iartă-mă, dar nu pot renunţa la timpul meu liber ca să stau aici, să-ţi ţin de urât.” în fine, Victor a fost externat şi a mers la ţară, la bunica. Numai că de data asta tot timpul lui era ocupat de mersul în cârje şi de durerile care apăreau ca din senin, la cea mai mică mişcare.

într-o zi, pe poartă intră vesel Jenea. Fără să-i pese prea mult de politeţuri, el i-a adus la cunoştinţă lui Victor că-i găsise pe Internet un „prieten în acelaşi necaz”, i-a dat informaţii despre tratament şi

l-a ajutat să se angajeze „Online”. Viaţa începu să i se aşeze. în curând, Victor nu mai avu nevoie de cârje. Ce fericire! Jenea se bucura împreună cu el. Victor îl ajuta să meargă în scaunul cu rotile. Se plimbau împreună, pescuiau, făceau fotografii.

„Astfel mi-am găsit un prieten adevărat, încheie povestirea Victor. Aşa am înţeles cuvintele Bibliei, care-mi erau total străine odinioară: «Puterea mea se desăvârşeşte în slăbiciune» *(II Corinteni* 12,9). Tot Jenea a fost cel care m-a făcut să descopăr credinţa.”[1]

Credinţa şi durerea fizică nu se alătură întotdeauna astfel. Din spusele talentatului scriitor creştin C.S. Lewis, Dumnezeu ne atrage întâi atenţia cu şoapte de iubire, apoi cu mustrări de conştiinţă, iar mai apoi, dacă nu ne îndreptăm, cu suferinţe[II].

Povestea care urmează este despre Iura. Mama acestuia, s-o numim Olga, venise de curând în biserică, la credinţă, şi încerca să-l ajute şi pe fiul ei. El încerca să înţeleagă cele citite, punea întrebări şi părea că este de acord cu ceea ce auzea, însă nu se hotăra să meargă mai departe cu participarea la slujbe sau cu postul, fiind destul de sceptic. Iura o vizita des pe mama lui, ajutând-o în gospodărie, după care se întorcea la căminul studenţesc, în oraş. Mama era mulţumită de rezultatele fiului, chiar dacă era îngrijorată în anumite privinţe. Ceva rămânea

---

I „Dacă un prieten s-a dovedit a fi pus la încercare ” în revista *Fonia,* nr.2,2012,p.5.

II C.S. Lewis, *Suferinţa,* Moscova, 1991, p. 79.

parcă tot timpul nespus.

Odată, dimineaţa, Olga a fost trezită de un apel telefonic. Fiul ei fusese agresat în stradă. Cu contuzii multiple, inclusiv la nivelul craniului, acesta ajunse însângerat la cămin şi îşi pierdu cunoştinţa. Neurochirurgul spuse că este nevoie de o intervenţie chirurgicală complicată. Olga nu înţelegea de ce Dumnezeu a permis să se întâmple aşa ceva cu un băiat credincios. Ulterior, s-a dovedit că Iura se afla în faţa unor ispite groaznice. La cămin el se apucase de magie neagră. Pentru Olga, această veste a fost ca un şoc, dar i-a mai lămurit din întrebările pe care şi le punea.

După operaţie, Iura nu putea mânca singur, fiind hrănit prin cateter timp de patruzeci de zile. în spital el se gândi cu totul altfel la sensul vieţii şi ceru să fie vizitat de un preot. Iura ieşi din spital cu totul schimbat şi după vindecare merse împreună cu mama la Lavra Pecerska, unde se spovedi şi se împărtăşi. Amintindu-şi săptămânile în care a stat în spital, el spunea: „Dumnezeu m-a salvat printr-un post de patruzeci de zile pe care am fost nevo-

Este evident că Dumnezeu *foloseşte durerea cape o unealtă cu ajutorul căreia repară problemele din mintea noastră.*

Actorul rus Egor Pazenko, cel care a jucat rolul principal în filmul „Parohul”, a povestit prin ce experienţă a trecut: „Fiul meu, Nikita, s-a îmbolnăvit grav... Când te îmbolnăveşti tu, ca adult, probabil că nu simţi atât de acut problema bolii. Când însă ţi se îmbolnăveşte copilul pe care vrei să-l ajuţi, dar nu

poţi... Sunt convins că astfel Dumnezeu ne-a dat nouă, părinţilor, să credem şi să înţelegem că totul este în mâinile Lui. Există boli care nu pot fi tratate cu pastile. Noi am încercat atunci şi alte metode.”[I] [II]

Soţii Pazenko au fost în multe biserici şi aşezăminte. S-au întâlnit cu arhimandritul Adrian din mănăstirea Pe-

---

I „Postitorul fără voie”, în revista *Fuma,* nr. 3, 2012, p. 5.

II E. Pazenko, „A crede înseamnă a lucra cu inima", în revisca *Fonta,* nr. 2,2012, p. 10.

cerska Pskovului, cu schiarhimandritul Teofan la Saransk, cu stareţul Ilie de la Optina şi cu egumentul mănăstirii Vatoped din Muntele Athos, părintele Efrem. După întoarcerea de la Athos, Nikita s-a simţit mult mai bine. A mers la şcoală şi în fiecare zi familia lui mulţumea lui Dumnezeu pentru darul vieţii.

„Sunt convins, spune Egor, că această încercare ne-a fost trimisă pentru ca noi să ajungem la credinţă. Câteodată plâng de fericire, pentru că acum cunosc ceea ce aş fi putut să nu cunosc niciodată. Până în acel moment am trăit în întuneric. Intram din când în când în biserică şi mai aprindeam câte o lumânare. Mă împărtăşeam arareori... Ca şi cum aş fi jucat la nivelul de bază al unui joc pe calculator. Mergeam pe orizontală tot timpul. Şi, din- tr-odată, am ajuns la un alt nivel, unde totul s-a luminat. Inima mi se strânge la gândul că mai sunt multe alte niveluri nedescoperite încă de mine...”[1]

Oamenii îi ironizează adesea pe cei care ajung la credinţă ca urmare a unor boli. în sensul că: „Până aici ţi-a fost!” Numai că psihologia noastră copilărească este adesea demascată de zicala populară: „Cine dă de greu şi-aduce aminte de Dumnezeu.”

Având în vedere experienţa personală, Egor Pazenko subliniază: „Venirea mea la credinţă nu este doar o cale prin boală, ci o cale prin iubire. Iubirea pentru copilul care suferă şi pe care încerci să-l ajuţi, dar şi iubirea pentru soţia care plânge şi se chinuieşte. Spre credinţă te împin- **ge nu boala, ci d**urerea

sufletească pe care o simţi atunci

' *Ibidem, p. 12.*

când te gândeşti la cel bolnav. Am avut în viaţă şi boala mea, care m-ar fi putut aduce la credinţă, dar nu s-a întâmplat aşa.”[I ll]

Dar oare boala noastră poate avea vreo legătură cu cei care au murit dintre apropiaţii noştri?

Cunoscutul părinte Cleopa din România povestea despre un monah athonit pe nume Andrei, care zăcuse vreme de zece ani. Acesta se rugase Domnului un an întregea fie să moară, fie să se însănătoşească. Domnul i-a răspuns printr-un înger că „nu a uitat de el, dar vrea să scoată din iad pe rudele sale până la a patra generaţie, căci acestea, deşi au murit spovedite, nu au apucat să facă epitimia sau canonul de la duhovnic şi de aceea se chinuiesc”.

La porunca lui Dumnezeu, îngerul i-a propus monahului să aleagă: fie rămâne un an pe pământ bolnav, fie petrece trei ceasuri în iad. Andrei a ales ceea ce i se părea mai uşor, şi îngerul l-a dus în iad pentru o oră, care i s-a părut ca trei sute de ani. Când s-a întors, Andrei a spus că mai bine alege să fie bolnav până la sfârşitul lumii, decât să mai stea o clipă în iad.[2]

I[1] *Ibidem.*

II *Marele stareţ Cleopa, făcătorul de minuni din România, Ed. Ruski Hronograf, Moscova, 2012, p. 332.*

' Pr. Paisie Aghioritul, *Scrisori,* Ed. Svcataia Gora, Moscova, 2009,

Această istorie este foarte interesantă şi plină de învăţăminte. Autenticitatea ei este confirmată de autoritatea duhovnicească a marelui duhovnic român. Boala trimisă ca răscumpărare a păcatelor neamului se dă ca o cruce. Dar oare este uşurată starea celor adormiţi prin purtarea smerită a crucii de către noi ? Oare le sunt iertate greşelile pentru că urmaşii suferă?

Aceasta este o taină a lui Dumnezeu pe care ne-o descoperă Sfântul Paisie Aghioritul. După cum spune el, viaţa sfântă a monahilor este acel mare parastas pentru toate generaţiile rudelor adormite[1].

Să transformăm durerea în ceva bun!

Iubirea faţă de Dumnezeu şi de aproapele dă putere şi, după cuvintele Apostolului Pavel, „toate le acoperă... toate le rabdă” (/ *Corinteni* 13, 7). *Atunci când sufletul fi duhul sunt sfinţite de harul dumnezeiesc, trupul nu mai simte suferinţa.* Vieţile martirilor din vechime şi ale celor de astăzi ne vorbesc despre chinurile groaznice prin care au trecut aceştia.

Astfel, în secolul al III-lea d.Hr., creştinii erau persecutaţi fără milă în oraşul Nicomidia din Asia Mică. Vasilisa, o fetiţă creştină de nouă ani, a fost dusă în faţa ighemo- nului Alexandru. Copila a refuzat să se închine idolilor, chiar dacă ighemonul îi promitea câte-n lună şi-n stele. Stăpânitorul oraşului s-a înfuriat atunci şi a poruncit să fie bătută peste faţă şi pe spate cu nuiele. Numai că din gura fetei nu

s-a auzit nici un sunet. Ea avea doar lacrimi de umilinţă pe obraji.

Alexandru se întărâtă atunci şi mai mult şi porunci ca acuzata „să fie legată de picioare şi lăsată cu capul în jos deasupra unui foc aprins, în care era aruncată smoală. Sfânta nici atunci nu înceta să-L laude pe Dumnezeu, de
parcă era la răcoarea serii”. După aceasta, conducătorul înfuriat porunci ca fata să fie aruncată într-un cuptor încins. Făcându-şi semnul crucii, Vasilisa intră în foc şi o minune se întâmplă, căci focul se potoli de îndată[I].

S-a repetat astfel ceea ce se petrecuse în vremurile biblice cu cei trei tineri aruncaţi în cuptorul din Babilon. în mijlocul lor stătea un înger care schimbase proprietăţile stihiei focului: flacăra nu i-a ars „şi hainele lor erau neschimbate şi nici măcar nu miroseau a foc” *(Daniel* 3,27).

Sufletul copilului nevinovat simţea apropierea oştirilor îngereşti. îngerul ei păzitor o întărea cu crucea în mână şi o ferea de foc. Arhanghelul Mihail, făcând semnul crucii, alunga duhurile rele şi cu sabia înlătura limbile focului, iar Arhanghelul Rafail o răcorea cu apa izvoarelor Raiului.

Orbit de răutate, ighemonul nu s-a îndreptat la vederea minunii, ci a scornit o altă chinuire. A dat-o pe Vasilisa în gura unor lei flămânzi. Numai că prădătorii cei sălbatici, înfricoşaţi de îngeri, au început să se joace cu ea, de parcă ar fi fost nişte

---

I[1] *Vieţile sfinţilor* - februarie, cartea VI, p. 312.

pisicuţe. Abia atunci inima lui Alexandru s-a înmuiat şi el a căzut în genunchi în faţa fetei, cerându-şi iertare. Conducătorul cetăţii fu botezat şi în curând muri. Iar Sfânta Vasilisa trăi îndelung şi se săvârşi în pace.

încă un exemplu din secolul al IV-lea vorbeşte despre Sfântul Teodor Tiron din cetatea Amasiei, care fusese obligat să se lepede de Hristos şi să aducă jertfe idolilor. Sfântul a refuzat, iar judecătorul a poruncit să fie bătut fără milă.

„Nu mă tem nici de tine, nici de chinurile cele mai cumplite. Fă ce vrei, căci nădejdea în bunurile viitoare din partea lui Dumnezeu mă întăreşte. Aştept cununa din mâna Domnului meu. Bătăile crunte nu sunt chinuri pentru mine, pentru că înaintea mea este Domnul şi împăratul meu Iisus Hristos. El mă izbăveşte, dar tu nu-L vezi, pentru că nu eşti în stare să priveşti cu ochii inimii.”

Judecătorul porunci atunci supărat ca ostaşul să fie aruncat în temniţă şi lăsat să moară de foame. Numai că Duhul Sfânt îl întărea pe prizonier cu harul Său.

Dimineaţa, Teodor fu din nou dus la judecată, legat de un lemn şi bătut fără milă până când pielea i se sfaşiase şi se vedeau oasele. Mucenicul îl lăuda în continuare pe Dumnezeu, şi atunci judecătorul l-a aruncat în foc. Slugile au aprins un foc, însă viaţa sfântului zice că „Duhul Sfânt i-a dat mucenicului răcoare în mijlocul văpăii”. Slăvind pe Dumnezeu, Marele Mucenic Teodor s-a săvârşit în tihnă[1].

Biserica Ortodoxă cântă astfel lupta lui: „Mari sunt faptele credinţei! în izvorul văpăii ca într-o apă de odihnă Sfântul Mucenic Teodor s-a bucurat. Că în foc cu totul fiind ars, ca o pâine plăcută Preasfintei Treimi s-a adus. Pentru rugăciunile lui, Hristoase Dumnezeule, mântuieş- te sufletele noastre.”[2]

Mărturisitorii au răbdat încercările în acelaşi fel. Aceştia au avut viaţă de mărturisire: injurii, urmăriri, foame, boli... Dacă citim vieţile Sfinţilor Serafim de

---

I*Ibidem*, p. 315.

Sarov, Ambrozie de la Optina, Matrona din Moscova şi Matrona din Anemniasevo, înţelegem mai bine aceasta. Ne cutremurăm de suferinţele prin care au trecut timp de mulţi ani. Cu toate acestea, ei primeau mulţime de oameni pe care îi mângâiau cu vorba bună şi îi vindecau de neputinţe. Astăzi am spune că ei erau nişte neputincioşi care îi salvau pe alţii; mulţumeau pentru toate şi se bucurau întru Domnul.

îmi amintesc şi de chipul firav al unei fete: Lidocika. Este vorba de Lidia Alexandrovna Lelianova, viitoarea monahie Maria din Gatcinsk. Aceasta s-a născut în 1874, la Sankt-Petersburg. Viaţa ei părea fără probleme şi plină de veselie, până când a apărut necazul. La 16 ani, fata a fost diagnosticată cu sindrom Parkinson, din pricina unei forme grave de encefalită prin care trecuse înainte. Toate visele frumoase ale tinerei se năruiră într-o clipă şi ea fu adusă la examenul de absolvire a gimnaziului de fete în cărucior.

Străduinţele medicilor ruşi, consultaţiile medicilor din Europa şi tratamentele îndelungate nu au avut nici un rezultat. Boala îşi întinsese tentaculele şi nu o părăsea pe tânără nici o clipă. îi lua toată forţa fizică; mâinile şi picioarele începură să-i slăbească, iar trupul să i se micşoreze.

Fără să poată merge, ea fu nevoită să stea la pat. Nici în şezut nu se putea ridica din cauza durerilor mari. Cu timpul, nu a mai putut să-şi folosească deloc mâinile şi doar faţa îi era luminoasă şi frumoasă.

în 1912, fata a paralizat complet. Trupul ei era ca de piatră. Faţa îi era ca de ceară şi fiecare cuvânt îl pronunţa cu mare dificultate. Vorbirea ei monotonă amintea de un disc de vinii zgâriat. Medicii spuneau că urmează să cedeze psihic. Supărarea, ideile fixe, egocentrismul, dereglarea mintală şi apoi depersonalizarea urmau să se instaleze odată cu trecerea vremii, din cauza bolii. Cel puţin aşa afirmau specialiştii. Urma să îşi sfârşească zilele într-o clinică de psihiatrie.

Numai că, spre uimirea scepticilor, boala nu a ajuns în acel stadiu, în care se produce degradarea mintală. Acest lucru ne arată Pronia lui Dumnezeu, desigur.

Primul alcătuitor al vieţilor multor sfinţi martiri şi mărturisitori ruşi, preotul Mihail Polski, sublinia: „Odată ce ajunse invalidă, maica Maria nu numai că nu se degrada psihic, ci dimpotrivă, manifesta trăsături de caracter total diferite de suferinzii de această boală. Era foarte liniştită, smerită, concentrată, se ruga foarte des şi răbda Iară cârtire starea în care se afla.”[1]

Lidia Alexandrovna se distingea prin bunătate, compasiune, vedere cu duhul şi înţelegere duhovnicească. Probabil ca un fel de recompensă pentru răbdarea ei supraomenească, stareţa din Gatcina primi un dar foarte rar: acela de a alina deznădejdea şi disperarea, tristeţea şi necazurile. Multă vreme despre ea au ştiut doar câţiva cunoscuţi. Cu timpul, în jurul ei s-a format o adevărată familie duhovnicească. în 1922, Lidia

Alexandrovna a fost tunsă în monahism şi a primit numele Maria. Chilia maicii amintea de o bisericuţă: multe icoane, lumini de la candele, strălucirea ferecăturilor de la icoane şi aroma de ceară... În această chilie se adunau tot timpul oamenii pentru rugăciune, lecturi patristice şi convorbiri duhovniceşti.

Pentru îndrumare, mângâiere şi vindecare veneau pelerini din Petrograd, Moscova, dar şi din cele mai îndepăr- 'Pr. Maxim Polski, *Noii martiri ai Rusiei,* voi. II, Jordanville, 1957,

tate oraşe ale Rusiei. Ei aşteptau de dimineaţă până seara să fie primiţi de maică. Erau de diferite vârste şi statut social: de la spălătorese analfabete până la profesori universitari; de la preoţi de ţară până la arhierei. Toţi ieşeau din chilia dreptei Maria schimbaţi, cu feţele luminoase. Răbdarea monahiei care suporta dureri nebănuite era un exemplu şi întărea în credinţă, dând speranţă celor câre erau sufocaţi de amarul ce cuprinsese Rusia însângerată a acelor vremuri.

În anii de grea încercare, sfânta a devenit un adevărat stâlp al credinţei şi al adevărului. Autorităţile se temeau însă de cei pe care îi numeau peiorativ „sfinţişori”.

în februarie 1932, în cadrul unei acţiuni de „ridicare a călugărilor şi călugăriţelor”, făcute în URSS, maica Maria fu arestată. Cekiştii au lipsit-o atunci pentru trei ani de dreptul de a trăi în localităţi centrale sau de graniţă, tri- miţând-o într-un sătuc îndepărtat. Medicii închisorii au diagnosticat-o: „Suferă de reumatism şi gută de peste douăzeci de ani... A stat la pac tot acest timp. Actualmente este extrem de respingătoare şi... incurabilă.” în cele din urmă, pe motive de sănătate, monahia Maria a fost transferată la spitalul „25 octombrie” din Leningrad. Pe baza diagnosticului sus-numit, sfânta a fost supusă unei proceduri dureroase: i-au secţionat tendoanele. După aceste operaţii-torturi, în data de 5 aprilie 1932 maica Maria s-a mutat la Domnul.

Trupul ei a fost predat verişoarei sale pentru înhumare în cimitirul Smolenski, interzicându-i-se să

spună cuiva unde se află mormântul Măriei. Numai că vorba s-a răspândit ca fulgerul, şi mormântul a început să fie vizitat de pelerini. în amintirea ascetei, credincioşii luau de pe mormânt câte un pumn de pământ, ulei de la candela care ardea tot timpul şi capete de lumânări.

în 2006, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Ruse a hotărât să înscrie în sinaxare numele Sfintei Maria din Gatcinsk în rândul mărturisitorilor ruşi din veacul al XX-lea.

în anul 2007, la cimitirul Smolenski din Sankt-Petersburg, au fost descoperite sfintele ei moaşte şi mutate în catedrala din Gatcinsk. Oamenii care caută mângâiere în necazuri şi boli vin cu credinţă la sfântă şi o roagă astfel: „Sfântă muceniţă Marie, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!” Creştinii ortodocşi cred că, pentru rugăciunile maicii Maria, Dumnezeu săvârşeşte numeroase minuni. Ea îi ascultă pe toţi cei care vin la racla cu moaşte, dar şi pe cei care i se adresează din depărtare. La fel ca în timpul vieţii, sfânta vindecă tristeţea şi depresiile.

Să ţinem minte şi noi cuvântul înţelept al Sfintei Maria: „Tristeţea este o cruce duhovnicească. Ea este trimisă ca ajutor celor ce se pocăiesc şi celor care nu se pot pocăi, căzând în aceleaşi păcate... De aceea doar două sunt medicamentele care vindecă această stare extrem de gravă: trebuie să înveţi să te pocăieşti şi să aduci roade demne de pocăinţă sau cu smerenie, răbdare şi mulţumire să porţi crucea tristeţii. Purtarea unei astfel de cruci este, de fapt, roada pocăinţei.”[1]

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Viaţa Arhiepiscopului Luca (Voino-Iaseneţki) este un exemplu de slujire dezinteresată a lui Dumnezeu şi a aproapelui. Multă vreme sfântul a petrecut în exil din cauza unor denunţuri false. însă credinţa în propriile convingeri şi dragostea pentru oameni l-au ajutat să supravieţuiască inclusiv în situaţii critice. Oriunde ar fi fost, la Krasnoiarsk, Eniseisk, Bogucean, Hai, Turuhansk, Maka- rih, Kotlas, Arhanghelsk, Bolşaia Murta, peste tot a vindecat oameni, ca un arhiereu plin de harul lui Dumnezeu, dar şi ca un chirurg de mare talent.

' Pr. Maxim Polslci, *Noi martiri...,* p. 256; Viaţa sfintei monahii Maria din Gatcina, 2008, pp. 9-10.

în data de 26 mai 1946, Preasfinţitul Luca a fost numit arhiepiscop de Simferopol şi Crimeea. Bolile vârstei îl tulburau deja destul de mult. în 1958, vlădica şi-a pierdut vederea fizică, dar i s-au deschis ochii duhovniceşti. El săvârşea slujbe frecvent, se închina la icoane fără să fie sprijinit de alţii, rostea rugăciuni şi pasaje din Evanghelie pe de rost, îi miruia pe credincioşi şi predica din inimă. Arhipăstorul orb a continuat să conducă eparhia până la moartea sa, a combătut propaganda ateistă şi a consultat pacienţi. Atunci când medicii locali l-au consultat pe arhiereu, au rămas uimiţi de mulţimea de boli pe care le avea. Se părea că organismul nu mai era ţinut în viaţă decât de forţa sufletească. Oare cum putea suporta el o astfel de presiune?!

Sfântul şi mărturisitorul Luca este un exemplu viu al faptului că puterea lui Dumnezeu se arată în neputinţa omenească. Despre măreţia şi puterea lui Dumnezeu el a mărturisit nu doar prin propriul

exemplu, cuvânt, starea socială şi poziţia în Biserică, ci chiar şi *prin starea fizică şi înfăţişarea exterioară!* într-un trup neputincios şi slab lucra o mare forţă a duhului. Ateii îi combăteau ideile, însă această minune nu îndrăzneau să o nege.

Cum poţi explica o astfel de tărie? Oare au dreptate ateii care consideră astfel de fenomene ca fiind poveşti şi invenţii? Cum poate forţa duhului să se opună necazurilor şi greutăţilor fizice ? *Oare iubirea autentică şi credinţa vie tocesc toate trăirile şi sentimentele relei*

Sfântul Luca face referire la un cunoscut psihiatru străin, L.A. Koch: „De unde acumulează forţă sufletul pentru a rezista în faţa tuturor greutăţilor care ameninţă sistemul nervos? De unde îşi ia arme sufletul pentru a învinge în luptă? Nimic nu poate fi obţinut fără credinţă, adică fără o relaţie personală cu Dumnezeu. În credinţă găsim cele mai mai puteri ale noastre.”'

în mantaua soldatului rus Alexandr Zaţepa, mort în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost găsită o scrisoare de rămas bun. Această scrisoare era în versuri albe şi nu era adresată rudelor, ci lui Dumnezeu:

Ascultă, Dumnezeule... încă niciodată în
viaţă Nu Ţi-am vorbit, dar astăzi Aş vrea să
Te salut.
Ştii, de mic mi-au tot spus ceilalţi Că Tu
nu exişti, şi eu ca prostul am crezut Şi
niciodată nu am admirat creaţiile Tale...
Dar noaptea trecută am văzut,

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Dintr-un crater făcut de o grenadă,

Cerul înstelat deasupra capului meu.

Am înţeles pe loc, admirând strălucirea stelelor,

Ce crudă poate fi minciuna.

. *68^* *reli&ie'* Moscova, Ed. Troiţkoe Slovo, 2001,

Nu ştiu, Doamne, dacă îmi vei da Tu mâna,

Dar îţi voi spune, şi Tu mă vei înţelege:

Oare nu-i ciudat că în mijlocul acestui iad

înfricoşător Mi s-a descoperit lumina şi eu Te-am cunoscut?

Şi în afară de aceasta nu mai am a spune nimic.

Numai că sunt bucuros că Te-am cunoscut.

La miezul nopţii trebuie să atacăm.

Dar nu mi-e frică: Tu ne priveşti...

Semnalul... Ei, ce să fac? Trebuie să merg.

Mi-e bine cu Tine... Şi mai vreau să spun ceva,

Că, după cum ştii, bătălia va fi cruntă,

Şi poate că în noapte voi bate la uşa Ta.

Şi, chiar dacă nu Ţi-am fost prieten până acum,

îmi vei permite oare să intru atunci când voi veni?

Dar se pare că plâng. Doamne, vezi:

Ce s-a întâmplat cu mine? Că m-am trezit acum.

Adio, Dumnezeul meu, plec! Şi nu cred că mă voi întoarce.

Dar cât de ciudat e că acum nu mă mai tem de moarte!

Nu poţi citi această scrisoare fără a lăcrima. Simţind apropierea veşniciei, soldatul îi scria lui Dumnezeu cu o credinţă de copil, simplu şi smerit.

Ochii lui interiori, înceţoşaţi odinioară de propaganda ideologică, se deschid dintr-odată. Cerul înstelat mărturisea despre Creator. Inima soldatului nu se amăgise, iar sufletul, umplut de mizeria învăţăturilor pământeşti, se repezi către Lumina veşnică...

Ce se întâmplă cu omul în faţa unui mare pericol: catastrofa naturală, violenţă, boală, moarte ? Atunci când se confruntă cu ceea ce pot învinge, cei tari cu duhul nu se dau bătuţi. Dimpotrivă, evenimentele dramatice descoperă sursele şi comorile ascunse ale inimii. Şi atunci mersul vieţii se schimbă. Când cotidianul devine insuportabil şi fără bucurii, unii află în ei forţa necesară de a spune „nu” indiferenţei, nedreptăţii, fricii, durerii, diagnosticului... Un „nu” hotărât adresat vieţii pe care ei nu au ales-o.

Dispoziţia psihologică are o semnificaţie colosală. Domnul ne-a dat o putere imensă asupra noastră şi asupra organismului nostru. Orice medic ştie cum suferă omul care ajunge la vârsta pensionării. Nu mai are un scop în viaţă, încordarea nervoasă dispare, tonusul scade şi psihicul nu mai face faţă: atunci apar bolile. Dar oamenii care au ceva de făcut trăiesc mai mult, au mai puţine boli şi se însănătoşesc rapid. La învingători chiar şi rănile se vindecă mai repede decât la cei învinşi.

Unii călători care se rătăciseră sau suferiseră un naufragiu mureau pentru că... erau siguri că nu vor avea de mâncare! Subliniez: cauza morţii nu era epuizarea organismului, ci convingerea că foamea îi va ucide. Locuitorii Leningradului lucrau şi luptau

având atât de puţină mâncare, încât fasciştii erau siguri că vor muri de foame. Iată ce înseamnă spiritul uman! în anii groaznici ai epidemiilor de variolă, ciumă, holeră şi tifos medicii tratau eroic bolnavii în miezul focarelor de infecţii şi aproape niciodată nu se îmbolnăveau! Nu aveau timp să fie bolnavi. Datoria şi profesia solicitau dăruire completă de sine, şi atunci sistemul imunitar anihila microbii.

Din Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în cele mai critice momente oamenii pornesc rezervele organismului ţi energia care până atunci nu le era cunoscută. Nu poţi înţelege de unde are cineva putere şi tărie să rabde o boală groaznică! Dacă un copil este strivit de un bolovan mare de piatră, mama poate ridica acea piatră ca să scoată copilul! Un alpinist cu degetele îngheţate poate desface un nod strâns ca să salveze întreaga echipă! Ulterior, oamenii se miră cum au reuşit să facă aşa ceva.

Voi aduce un frumos exemplu. Este vorba despre un om care a bătut 11 recorduri mondiale, a fost de 13 ori campion european şi de şapte ori campion al URSS la scufundări. Doar câteva persoane în lume se pot lăuda cu un asemenea palmares. Şi iată că, în momentul culminant al carierei, acest om abandonează sportul. Ce s-a întâmplat ?

în data de 16 septembrie 1976, la Erevan, un troleibuz care mergea pe marginea unui dig a căzut în apă. 92 de pasageri fuseseră prinşi într-o capcană la 10 metri adâncime. Numai că în acele momente

pe acolo făcea alergarea de dimineaţă Şavarş Karapetian, împreună cu fratele lui Kamo. „Eu îi scot din troleibuz, iar tu îi duci pe mal!” - a dat rapid comanda Şavarş fratelui său.

Ulterior, experţii au recunoscut că nimeni nu ar fi putut face ceea ce a făcut Şavarş. După ce a intrat în apa tulburată de scufundarea troleibuzului, el a spart geamul din spatele maşinii şi a început să scoată pasagerii inconştienţi. în douăzeci de minute a scos mulţi oameni, însă doar 20 de persoane au fost reanimate. Când Şavarş ieşea la suprafaţă cu următorul pasager înecat, oamenii de pe mal vedeau cum trupul lui era sfârtecat de cioburile de sticlă. Medicii care veniseră la faţa locului nu puteau crede că un singur om a scos atâţia pasageri. Toţi bănuiau ca este vorba de o echipă de salvatori. Ulterior, răspunzând la întrebarea ce i s-a părut cel mai înfricoşător, Şavarş a spus: „Ştiam sigur că, deşi eram foarte bine pregătit fizic, voi reuşi să fac un număr limitat de scufundări. La fundul apei vizibilitatea era aproape zero, şi de aceea eu pipăiam oamenii şi îi trăgeam la suprafaţă. La una dintre ieşiri am văzut că luasem o pernă de scaun cu mine, care era din piele. Am înţeles atunci că greşeala aceasta a însemnat o viaţă de om. Am visat de multe ori perna aceea.”

Această faptă eroică l-a costat pe Şavarş o pneumonie la ambii plămâni şi o infecţie a sângelui, pentru că lacul avea şi ape reziduale, iar temperatura apei era cam 40°. Abia după 46 de zile sportivul şi-a revenit şi multă vreme nu ştia unde se

află. îşi pipăia picioarele ca să vadă dacă mai sunt la locul lor. încerca să se ridice şi tot cădea. Ceru o oglindă, însă mama nu-i dădea şi tot plângea.

în a 50-a zi Şavarş a început să meargă prin cameră, iar în a 57-a zi a ieşit în stradă. Peste alte două luni făcea recuperare în piscina oraşului. După ce s-a însănătoşit, Karape- tian s-a întors la sportul de performanţă şi a stabilit un nou record mondial la întrecerea de 400 de metri sub apă.

Cu timpul, în plămâni s-au format un fel de cheaguri, şi fiecare inspiraţie profundă era extrem de greoaie: cheagurile se întindeau, provocându-i durere şi tuse convulsivă. Cariera sportivă era terminată, dar niciodată nu s-a gândit că succesul de încă zece ani în sport ar fi fost mai important decât acea săritură în lacul din Erevan.

Din Purtarea de grijă a lui Dumnezeu, pe 19 februarie 1985 Şavarş a avut de înfruntat o altă situaţie extremă: un incendiu la complexul sportiv din Erevan, unde s-a luptat cu focul. A salvat din nou multe vieţi şi a avut apoi parte de dureri din cauza arsurilor.

Din 1993, Şavarş Karapetian locuieşte împreună cu familia la Moscova, unde are un atelier de reparaţii încălţăminte care se cheamă simbolic „Un suflu nou”.

Astfel, punând capăt în câteva minute carierei unui înotător renumit, el a înmulţit darul iubirii de oameni pe care i l-a dat cu atâta generozitate Dumnezeu. Un adevărat Om, atlet care şi-a confirmat medaliile în faţa lui Dumnezeu...

Astfel, *voinţa, forţa spiritului şi convingerea pot determina organismul să învingă orice necaz şi să treacă peste orice nenorocire, supravieţuind. Iar lipsa de voinţă, descurajarea, slăbiciunea, pasivitatea, lipsa de caracter şi de verticalitate sunt duşmanii noştri şi aliaţii bolilor.*

în dimineaţa zilei de 16 martie 1994, Ludmila a fost victima unui accident groaznic: a alunecat pe marginea peronului îngheţat al unei gări. Piciorul drept a fost agăţat de arcurile amortizoare ale vagonului şi nefericita a fost trasă vreo sută de metri pe lângă şine, fiind la un pas de a intra sub roţi. Atunci când trenul s-a oprit, Ludmila era doar o bucată de carne însângerată în haine rupte. Medicul de la urgenţe a spus că starea ei este extrem de gravă şi că nu va supravieţui: „Chemaţi rudele!”

Tensiunea i-a scăzut brusc. Cizma dreaptă i-a fost scoasă cu tot cu picior. Au constatat trei fracturi la picior, dintre care două erau deschise, trei fracturi la nivelul bazinului, trei coaste rupte şi multe alte răni. Nici un loc nevătă

mat! Ludmila „a fost recompusă” timp de şase ore. După operaţie, ea a fost în comă câteva zile şi a avut o cangrena care i-a forţat pe medici să-i taie piciorul stâng de deasupra genunchiului.

în tot acest timp Ludmila a fost conştientă doar câteva minute. în fiecare dimineaţă doctorul venea şi se mira că mai este în viaţă: „Când se va termina asta?! Nu-mi vine să cred!” Asistentele spuneau că nu mai au sânge. Auzind numele pacientei, cei de la centrul de transfuzii au zis indignaţi: „Când se va trezi sau va muri şi asta?! Ne consumă tot sângele!”

Atunci când a conştientizat că este invalidă, Ludmila şi-a scos perfuziile şi şi-a pierdut cunoştinţa. Când s-a trezit, avea din nou perfuzii. Le-a scos încă o dată. Nu voia să mai trăiască, şi cu ultimele forţe încerca să moară. După aceasta a mai fost inconştientă câteva zile. Când a deschis ochii, sora ei i-a spus cât putea de calm că i-au fost amputate ambele picioare. în loc de picioare, Ludmila avea nişte bandaje imense. A fost şocată şi îngrozită.

Ludmila nu se putea gândi nici la fiul ei cel mic, nici la mama ei. Se trezi într-o noapte şi nu se putea gândi decât că este invalidă. De unde o fi avut putere nu-mi dau seama, dar şi-a scos din nou branula şi şi-a desfăcut bandajele, oftând: „Vai, Doamne!” S-a trezit apoi în timpul zilei legată de pat. Doctorul ţipa şi dădea din mâini. Sora ei plângea şi îl ruga ceva. Fiecare cuvânt răsuna ca în- tr-un clopot foarte mare, care parcă lovea capul nefericitei. Ludmila nu înţelegea ce se petrece şi nici nu voia să înţeleagă. Avea de gând ca spre seară să-

şi scoată din nou perfuziile, iar dimineaţa să-i găsească trupul rece.

În fine, trezindu-se noaptea, ea încercă din nou să se sinucidă. închise ochii şi vru să smulgă branula, când a auzit o voce: „Nu trebuie să arzi în iad. Eu te-am salvat.”

Era o voce puternică şi răsunătoare. Ludmila crezu că este medicul, dar când se uită în jur nu văzu pe nimeni. Chemă asistenta şi o întrebă unde este doctorul. Asistenta îi spuse că acesta era într-o operaţie şi plecă imediat. Ludmila nu putea înţelege pe cine auzise.

Pentru că provenea dintr-o familie de oameni credincioşi, ea trase concluzia, până la urmă, că era Dumnezeu. S-a speriat la gândul că sinucigaşii se duc în iad: „Am dureri groaznice aici şi nu vreau ca acestea să fie permanente în iad. M-am oprit şi mi-am spus că trebuie să trăiesc, indiferent de starea în care mă aflu. Atunci a început să-mi fie mai bine.”

Multe a pătimit Ludmila şi, cu toate că avea proteze la picioare, şi-a crescut fiul.

Vă voi mai povesti o întâmplare emoţionantă. Nata- lia Voroniţîna din Moscova stă la pat de câţiva ani. A fost un fotograf de succes, participa la multe expoziţii şi festivaluri, era publicată în reviste mondene precum *Playboy*, *Time Out, Glamour*, *În Style, Seventeen.* Viaţa ei era plină şi agitată...

Numai că la 31 de ani veni necazul. Din exterior părea că boala venise pe neaşteptate: în luna mai 2004, după un mare stres, o mână începu să-i

amorţească. Medicii au stabilit diagnosticul: scleroză difuză. Tratamentele la diverşi specialişti şi vraci nu au dus la îmbunătăţiri. Dimpotrivă, după hipnoza mult lăudată, starea de sănătate i se înrăutăţi.

Natalia era chinuită de întrebări de genul: „De ce mie ? De ce sunt eu aşa? De ce port atâtea greutăţi ?’ Şi a descoperit răspunsul: „Ştiam că am probleme în sufletul meu şi că boala este urmarea acestora. Scleroza difuză este o problemă duhovnicească. Demult mi-am dat seama. Dacă alte boli pot fi tratate cu medicamente, aceasta nu, pentru că are rădăcini mult mai adânci. Cât timp nu tai răul din rădăcină, nu reuşeşti să scapi de el.”

Problema principală a fost definită astfel de Natalia: „Relaţia cu Dumnezeu. Mândria care dădea afară din mine. Eram ferm convinsă că dacă voi rezolva problema «la cel mai fin nivel» atunci boala va dispărea. Am o voinţă puternică, numai că problemele legate de inimă nu pot fi rezolvate doar prin voinţă. încerc să mă împac cu orice parcurs al evenimentelor.”

Cazul Nataliei era complicat. începând cu al doilea an al bolii, ea căzu la pat. De obicei, până la această fază trece mult timp, chiar decenii. în ianuarie 2009, ea se îmbolnăvi de gripă, şi picioarele îi înţepeniră de la genunchi, ne- maiputând să le mai îndrepte. Bolile neurologice se tratează greu cu medicamente. Sunt dureri permanente, iar dependenţa de alţii e un adevărat iad. S-ar părea că nu ai putea trăi astfel nici măcar o singură zi. Dar femeia aceasta curajoasă a răbdat şi a tras o concluzie din această

boală: trebuie să iei oamenii aşa cum sunt, să-i preţuieşti, să-i respecţi şi să mulţumeşti pentru toate, să te schimbi tu însuţi, să fii maleabil şi răbdător cu cei apropiaţi.

„Eram culcată cu faţa spre perete, îşi aminteşte Natalia. Oamenii înţelepţi mi-au spus că, dacă vreau să trăiesc, ar trebui să mă întorc cu faţa spre semeni, să mut centrul de greutate dinspre mine spre ceilalţi.” Am hotărât să încerc asta. Atunci când suferi mult înţelegi cât de greu le este oamenilor şi că au nevoie de sprijin psihologic în astfel de momente. Dar şi de sprijin financiar. După un an de stat în pat, am înţeles că trebuie să fac ceva, nu să stau degeaba. Am încercat să caut o ieşire.”

Totul a început cu grupurile de binefacere de pe Internet, unde erau adunate fonduri pentru copiii bolnavi. Apoi au apărut asociaţiile „Milostenia”, „Binefacerea”, pagini de Internet pentru un anume copil. Natalia a început să ajute fundaţia „Rosspas”, asociaţia „Toţi împreună”, fundaţia „Viaţa”.

în vara fierbinte a anului 2010, în Rusia au ars sate întregi. Natalia a organizat centre de voluntariat pentru cei care suferiseră în urma incendiilor. Stătea online câte 12-14 ore pe zi şi conducea societatea „pozar_ru” de pe un blog: sorta şi înnoia informaţiile credibile, coordona acţiunile voluntarilor. Fără a se ridica din pat, ea era acolo, alături de voluntari. Explica fără să obosească unde trebuie duse hainele rezistente la foc, pompele de apă, alimentele şi lucrurile, unde au apărut noi incendii etc. Sponsorii şi voluntarii au cumpărat şi distribuit atunci aparate de

stins focul în valoare de 500000 de ruble.

Cei apropiaţi ai Nataliei se mirau de câtă forţă avea acea tânără firavă. Boala a răpus-o, după care i-a schimbat întreaga viaţă. Sprijinindu-i pe alţii, Natalia simţea înăuntrul ei un potenţial imens. Câteodată era aproape de disperare, voia să se închidă şi să fugă de lume pentru totdeauna. După aceea, deschidea laptopul şi începea din nou să lucreze. Ea are nevoie de ajutor, dar nu vorbeşte

niciodată despre asta. Datele contului ei sunt undeva scrise cu litere mici pe blog.

Natalia spune: „Vreau să fiu de folos. Măcar puţin. Abia acum am reuşit să regândesc viaţa mea şi prioritătile... Sunt oameni gata să facă orice pentru a se vindeca: iau preparate hormonale, fac transplant de celule stern. Scopul lor este să refacă trupul. Eu vreau altceva. Nu am nevoie de un trup sănătos, atât timp cât sufletul mi-este bolnav. într-un fel, eu nu vreau să mă însănătoşesc. Boala aceasta este un tratament pentru suflet...”

Din experienţa Sfinţilor Părinţi, pentru a suporta bine boala, trebuie să privim la cei care suferă mai mult decât noi. Pentru că *ucide nu atât boala, cât frica de boală şi sentimentul neajutorării.* Este vorba de o luptă pe viaţă şi pe moarte: ori biruim noi, ori suntem biruiţi. *Empatizândcu necazurile apropiaţilor, noi putem diminua propria durere ţifrică.* Numai că empatia nu este doar o formă de sentimentalism sau o formă de milă de dragul politeţii. Dumnezeu ne ascultă doar atunci când punem la inimă problema omului care este aproape de noi.

Durerea nu trebuie să întunece lumea înconjurătoare şi să te îndepărteze de Dumnezeu. Acest lucru se vede în frumoasa povestire a scriitorului Leonid Andreev, intitulată „Ben-Tovit”. Acţiunea povestirii are loc în ziua răstignirii pe Golgota a lui Iisus Hristos. Durerea de dinţi a negustorului ierusalimitean Ben-Tovit a început în ajun şi s-a terminat în timpul execuţiei - iată firul de

bază al povestirii. Numai că pe baza acestui fir epic, care vorbeşte despre durerea acută a omului, autorul povesteşte lucruri mult mai

grave, chiar tragice. Acestea devin fondul trăirilor negustorului, indiferent de chinurile celor trei răstigniţi. Ben-To- vit rămâne exclusiv la durerea proprie, care devine brusc măsura tuturor dorinţelor şi năzuinţelor sale.

„Cum ţipă!” - îi invidiază acesta pe cei din mulţime care urlă în gura mare şi fără dureri de dinţi. Cum ar fi strigat şi el, dacă nu îl dureau dinţii! Şi unde ar fi fost? Probabil că în mulţime, cerând cu tărie răstignirea lui Hristos.

Sufletul protagonistului a simţit suferinţele Celui care era dus pe Golgota. Numai că egoismul uman, cotidian, a fost mai puternic decât trăirile morale, care au rămas în plan secund. Dezbinarea şi lipsa de implicare în soarta celorlalţi sunt subliniate prin aceea că Ben-Tovit observă suferinţele lui Hristos cu o expresie plină de duioşie, indiferentă şi oarecum răutăcioasă pe chipul lui. Chinurile altuia nu fac decât să-i distragă atenţia de la propria durere. Iar Iisus Hristos, urcând pe cruce, a luat asupră-Şi toate păcatele oamenilor, toată durerea pământească şi i-a iertat pe toţi...

Povestirea lui L. Andreev spune că grija prea mare pentru trup sau frica nejustificată pentru acesta duc la împietrirea şi orbirea sufletului. Este groaznică nu doar suferinţa fizică, cât mai ales urâţenia interioară: lipsa iubirii, cruzimea, necredinţa. Egoismul analizează aceasta prin prisma propriului „eu”. Aceste sentimente se manifestă cel mai bine atunci când survine durerea. *Dacă fiecare dintre noi şi-ar muta atenţia de la problemele personale la cele ale altora, atunci durerea proprie ar fi mai uşor de suportat.*

Nu oricine e în stare să poarte povara compasiunii. Totuşi, unii, chiar aflându-se ei înşişi în pragul pieirii, îşi avertizează şi îşi izbăvesc aproapele. Am avut ocazia să

vorbesc cu angajaţii Centrului Ortodox de Binefacere „Sfântul Ioan din Kronstadt”, care se ocupă de dependenţii de droguri. După ce pacienţii se lăsau de droguri, aceştia îi ajutau pe alţii să scape de adicţie.

Victor (să-i spunem aşa) a stat la închisoare, a contactat hepatita C, este dependent de droguri, folosind heroină şi dezomorfînă. Odată, el s-a îmbolnăvit grav. Febra ii crescuse până la 41°. Nu se putea droga, aşa că a intrat în sevraj. Slăbise mult şi aproape că nu mai putea vorbi.

Ambulanţele nu reuşesc întotdeauna să spitalizeze astfel de pacienţi. în fine, după multe rugăminţi, Victor a fost internat la secţia de boli infecţioase. Cu toate că i se administrau analgezice, sevrajul era din ce în ce mai grav.

Suspect de tuberculoză, Victor a fost trimis la dispensar şi aşezat într-un salon de unde aproape zilnic scoteau cadavre. Medicii le-au spus rudelor să-şi ia rămas bun de la el. Numai că ajutorul prietenilor şi, mai ales, mila lui Dumnezeu au contribuit la punerea lui Victor pe picioare. Medicii au stabilit până la urmă diagnosticul de intoxicare cu dezomorfînă şi pneumonie la ambii plămâni.

După toate acestea, în sufletul lui Victor s-a produs o schimbare. A renunţat la droguri, şi-a găsit un serviciu şi şi-a amintit de fiica abandonată. A fost de acord mai târziu să lucreze într-un centru de reabilitare, unde oferea sprijin şi consultanţă celor care aveau nevoie. Se ocupa de „însoţirea oamenilor : le explica metodele de

terapie şi profilaxie, ajuta la trimiterea pacienţilor spre tratament, la obţinerea actelor de identitate, a solicitărilor de diminuare a pedepsei şi altele asemenea. Astfel, Victor şi-a găsit menirea în viaţă. Toate s-au întâmplat pentru că el cunos-

cuse cum e să fii aproape de moarte, dar şi să fii ajutat de prieteni. A fost ajutat şi a oferit, la rândul lui, ajutor. Cât timp acest lanţ continuă, oamenii se vor ajuta între ei.

Se ştie de demult că manifestarea simptomelor unei disfuncţii psihice severe (schizofrenia) depinde nu doar de boală, ci şi de personalitatea omului, de convingerile lui, de voinţă, credinţă şi capacitatea de a opune bolii distructive resursele sănătoase ale psihicului. Se cunosc multe exemple când un pacient bolnav psihic era pe picioarele lui mulţi ani, continua să lucreze şi nu-şi arăta problemele

Psihiatrul ortodox Boris Hersonski a urmărit pacienţi care au fost capabili să-şi păstreze capacitatea de luptă împotriva disfuncţiilor psihice. Aceştia aveau în comun următoarele: erau intelectuali şi mergeau la biserică. Doi pacienţi au trăit până la optzeci de ani, fără să meargă vreodată la spital sau la psihiatru. „Boala le-a deteriorat psihicul, dar le-a lăsat intact sufletul, în sensul religios al cuvântului. Dar oare are acest cuvânt şi alt sens?”[1]

Hersonski este convins că „religia nu este un neuro- leptic, tranchilizator sau antidepresiv. Minunea vindecării nu poate fi văzută zilnic în biserici... Simptomele bolii sunt interpretate de omul religios ca fiind încercări trimise de Sus, pe care el trebuie să le rabde cu tărie şi smerenie. Şi ceea ce este important: să ţină totul în taină, descoperind acestea numai celor mai apropiaţi oameni [2].

' B. Hersonski. „Notiţele unui psihiatru. Gânduri despre boală, «opiul popoarelor» şi cel dc-al şaselea simţ”, în revista *Fonia,* nr. 7,2012, p. 78.

[2] *Ibidem,* p. 79.

KONSTANTI
N V. i

Meditând la istoriile celor care nu au fost răpuşi de boală, aş vrea să vă pun înainte câteva versuri din „Testamentul duhovnicesc” al Sfântului Serafim din Viriţa. Convorbirea tainică a lui Dumnezeu cu sufletul ascetului ne descoperă multe:

Tu eşti preţios în ochii Mei,
Şi Eu te-am iubit. De aceea pentru
Mine Este o foarte mare bucurie să
te învăţ.
Atunci când ispitele te vor năpădi Şi vrăjmaşul te va învălui asemenea unui râu,
Vreau ca tu să ştii
Că de la Mine au fost acestea...
Eu sunt Dumnezeul Cel care dispune de viaţă.
Nu eşti întâmplător în locul pe care-l ocupi,
Mediul tău şi cei care trăiesc alături de tine Doar împlinesc voia Mea.
Fie că eşti constrâns financiar Şi nu mai ştii încotro s-o apuci - De la Mine au fost acestea...
Pentru că Eu vreau ca tu să Mă cunoşti mai de aproape în neputinţele tale trupeşti şi să nu cârteşti pentru această
Trimisă la tine încercare,
Să nu încerci să înţelegi planurile Mele De mântuire a sufletelor oamenilor prin diferite căi,
Dar să-ţi pleci fără crâcnire Capul în faţa bunătăţii Mele.
De ai visat vreodată să faci ceva Cu totul deosebit pentru Mine Şi în loc de

aceasta ai ajuns în patul bolii
şi neputinţei -

De la Mine au fost acestea...
Unii dintre cei mai buni fii ai Mei sunt cei
Care nu mai pot munci,
Pentru ca să înveţe să mânuiască arma
rugăciunii neîncetate[1].

Deosebit de puternice sunt iubirea, credinţa şi rugăciunea mamei. Din vechime se cunosc astfel de legende. Şi astăzi au loc minuni inexplicabile. Iată o povestire pe care o redau în continuare.

„Am un prieten foarte bun pe nume Oleg. Suntem prieteni de mai bine de patruzeci de ani. Am învăţat împreună la aceeaşi şcoală, la acelaşi liceu, şi am fost împreună în armată. El a fost botezat, dar nu prea merge la biserică, în copilărie, când avea câteva luni, el a murit. A răcit şi a murit. Doctorii au constatat decesul şi au trimis trupul la morgă. învelit în cearşaf, copilul a fost aşezat pe un pervaz, lângă o fereastră întredeschisă. Iarna este frig la morgă. Alături era mama lui - tuşa Katea. Nu au putut s-o alunge. A plâns toată seara şi toată noaptea. îi ieşeau aburi din gură. Copilul mort şi rece stătea de multe ore pe pervaz, acoperit doar cu un cearşaf. Pentru tuşa Katea nu mai exista nimic. Atât era de deznădăjduită, încât nu-şi dădea seama de timp sau unde se află... Necazul îi cuprinsese atât de mult mintea şi inima, încât înlăuntrul ei nu rămăsese nimic, în afara unui strigăt de rugăciune disperat. Timp de multe ore ea L-a rugat pe Dumnezeu... Disperată, aşa cum putea. Era la un pas de a înnebuni... Dimineaţă tuşa Katea a văzut cum Oleg s-a mişcat... L-a luat în braţe şi a

[1] *Părintele ieroschimonah Serafim din Virifa,* Ed. Frăţiei Sfanţului Alexie, Moscova, 1997, pp. 136-140.

alergat cu el pe hol ţipând: «Trăieşte!» Ea îşi aminteşte apoi doar cum medicii în halate albe s-au repezit s-o sprijine, pentru că a leşinat cu copilul în braţe. S-a trezit după două zile... Tuşa Katea a murit acum zece ani. I-am săpat eu mormântul într-un pământ tare şi calcaros. Iar Oleg este viu şi sănătos. în morga unde stătuse el pe pervaz înainte *fusese* o biserică. Şi acum este acolo: una dintre cele mai frumoase biserici din oraşul nostru Breansk... Iată ce poate rugăciunea mamei."

în martie 2011, în Japonia s-a produs un cutremur şi apoi a lovit un tsunami. Atunci când salvatorii au ajuns la ruinele unei case, au văzut printre dărâmături trupul fără suflare al unei tinere. Poziţia ei era foarte ciudată: în genunchi, ca un om care se roagă, aplecată în faţă cu mâinile întinse care parcă ţineau ceva. Casa dărâmată îi rupsese spatele şi o lovise la cap. Comandantul echipei de salvatori şi-a întins mâna printre bolovani spre ea, sperând că mai trăieşte. Dar nu era aşa...

Echipa plecă de acolo ca să examineze şi alte case dărâmate. însă şeful echipei voia să se întoarcă la ruinele casei unde era femeia moartă. Ducându-se din nou, el căută mai mult şi apoi strigă: „Un copil! Aici este un copil!"

Toţi au început atunci să scoată bolovanii din jurul femeii moarte. Sub ea era un băieţel de trei luni, înfofolit într-o plapumă colorată. Probabil că mama încercase să-l protejeze cu trupul ei. Copilul dormea când salvatorii l-au luat în braţe. Medicul a văzut un telefon mobil lângă el, pe ecranul căruia scria: „Dacă vei trăi, să ştii că te iubesc." Telefonul a trecut în mâinile tuturor şi nici unul dintre cei care citeau nu putea să-şi stăpânească lacrimile.

„Dacă vei trăi, să ştii că te iubesc" - iată ce înseamnă dragostea de mamă! Oare Dumnezeu o va refuza?

„Rugăciunea credinţei îl vindecă pe cel bolnav"

încă din primul secol Apostolul Iacov învăţa astfel: „Este cineva bolnav între voi? Să cheme preoţii Bisericii şi să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului. Şi rugăciunea credinţei va mântui pe cel bolnav şi Domnul îl va ridica, şi de va fi făcut păcate se vor ierta lui. Mărturisiţi-vă deci unul altuia păcatele şi vă rugaţi unul pentru altul, ca să vă vindecaţi, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului" *(Iacov* 5,14-16).

Din aceste cuvinte reiese că în Sfânta Taină a Maslului şi, în general, în orice rugăciune comună, harul lui Dumnezeu coboară peste om şi îi vindecă trupul şi sufletul. *Rugăciunea are o deosebită importanţă psihoterapeutică.* Ea trezeşte credinţa în Dumnezeu şi speranţa în însănătoşire, calmează conştiinţa, atenuează sentimentul de frică, anxietate şi mânie, îndepărtează omul de gândurile negre şi de amintirile neplăcute, îl ajută la buna rezolvare a problemelor cotidiene.

Despre forţa rugăciunii s-au scris multe. Domnul îi spune tatălui copilului îndrăcit astfel: „De poţi crede, toate sunt cu putinţă celui ce crede" *(Marcu* 9,23). Acest lucru nu înseamnă că cel necredincios nu se vindecă. Prin puterea Sa, Domnul l-ar vindeca, desigur, şi pe cel indiferent la credinţă şi chiar pe ateul militant. Dar fără o credinţă autentică vindecarea completă nu este posibilă.

KONSTANTIN V.

Voi face o analogie cu domeniul medicinei. Cu ajutorul medicamentelor şi al diferitor tertipuri doctorii nu fac boala să dispară, cât ajută mai mult organismul să reziste, în parte, pe aceasta se fundamentează metodele de întărire a imunităţii: combaterea microbilor şi a altor factori cauzatori de boli. în procesul vindecării fizice participă în mod obligatoriu şi pacientul. Recomandările medicului ajută la mobilizarea lui în lupta împotriva bolii, ceea ce este de neconceput fără acordul bolnavului.

La fel şi Dumnezeu: nu face minuni automat, cu atât mai puţin împotriva voinţei omului. Respectând libertatea persoanei, Domnul nostru Iisus Hristos îi întreba pe suferinzi: „Crezi că pot face asta?" Adică le spunea: „îmi deschideţi uşa ca să pot intra?" Să crezi înseamnă să-I deschizi lui Dumnezeu uşa inimii.

Sfântul Nicolae Velimirovici spunea că esenţa practică a credinţei este exprimată prin cuvintele: „Dumnezeule, curăţeşte-mă pe mine de mine însumi şi vino să locuieşti

De multe ori noi spunem: „Doamne, ajută!", dar nu auzim în schimb nimic de sus sau nu vrem să auzim: „Vin, dar oare vii şi tu către Mine? Fă măcar un pas spre Mine!"

Pentru ca harul dumnezeiesc să vină şi să vindece boala, credinţa trebuie întărită prin post şi rugăciune. Credinţa este o putere care participă la minune şi te face „părtaş dumnezeieştii firi" *{IIPetru* 1,4). Unindu-ne cu Domnul, credinţa devine asemenea unui canal prin care curge energia vindecătoare. în faţa ei nu va putea rezista nici o putere a întunericului sau boală. [1]

I Sf. Nicolac Velimirovici, *Convorbiri,* Ed. Lodia, Moscova, 2001, p. 94.

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

Seara, în ajunul Crăciunului din 2012, pe canalul „Rossia 1” a fost difuzată emisiunea „Puterea minunată a rugăciunii. în direct cu Mihail Zelenski”. Am fost invitat la emisiune în calitate de medic ortodox. înainte de a intra în studio am trecut pe la machiaj. Acolo am făcut cunoştinţă cu doi soţi minunaţi: Maria şi Oleg Ukraineţ.

Am fost impresionat de un caz. în vacanţa de Crăciun a venit la biserică un băieţel a cărui mamă era bolnavă. El a luat din ieslea unei vitrine de păpuşi care reprezenta scena din Betleem figurina micului Iisus, iar pe drumul spre casă a scos-o din buzunar şi i-a spus: „Acum înţelegi ce înseamnă să rămâi fără mamă?” Mama se făcu bine şi copilul duse păpuşa înapoi[1].

Sigur că fapta copilului nu este un model de urmat, dar ce credinţă, simplitate, lipsă de răutate şi sinceritate vedem în aceasta?!

Maria, în vârstă de 26 de ani, este demnă de cartea recordurilor ca cea mai mică mamă din lume. Diagnosticul ei este nanism hipofizar şi are înălţimea de 90 cm, iar greutatea de 26 kg! Ea s-a născut cu greutate normală (3600 gr), dar la vârsta pubertăţii a încetat să mai crească, în comparaţie cu soţia, Oleg, în vârstă de 24 de ani, este gigant. El are înălţimea de 1,87 m.

„Am ştiut din copilărie că voi naşte orice ar fi, spunea Maria. Atunci când am rămas însărcinată, toţi medicii insistau să avortez, spunându-mi că nu voi reuşi să duc sarcina până la capăt şi că îmi voi face şi mie rău. îmi tot

r părinţi! Povestiri despre felul :eu fi la Biserică, Arcos-Media,

KONSTANTIN V.
ZORIN

spu- [1]

[1] *E. Dudkin, Rugaţi-vă, copii, pent, iii care copiii ii aduc pe părinţi la Dunm Moscova, 2011, p. 12.*

neau că am înnebunit, dar nu mă lăsam convinsă. M-am gândit că dacă Dumnezeu mi-a dat un iubit, înseamnă că mă va ajuta să și nasc. Pe perioada sarcinii m-am simțit minunat. Nu am avut dureri în picioare. Pluteam de fericire! Iar Oleg era alături de mine tot timpul... cele nouă luni m-a purtat numai în brațe. Maria a fost urmărită atent de medicii de la secția ginecologie a spitalului regional din Lvov, Ucraina. Atunci când a venit doctorul în sala unde trebuia să facă cezariana, nu a văzut-o până când tânara nu a urcat pe pat. Cum a reușit această mamă plăpândă să poarte un copil și să se îngrașe doar patru kg? Fătul ocupă aproape jumătate din trupul ei! În ajunul praznicului Botezei din 2011 s-a împlinit dorința cea mai mare a Mariei: a născut-o pe Veronica, o fetiță de 2800 gr și 49 cm. Mama avea suficient lapte pentru a o hrăni la san.

Ce gânduri aveam eu în timp ce auzeam această poveste? în primul rând înţelegeam clar că nu aş fi crezut-o dacă nu i-aş fi văzut acolo. Femeile cu un astfel de diagnostic sunt în general infertile. Din cauza dereglării hormonale care le şi face să nu crească, ele nu au menstruaţie. Şi chiar dacă rămân însărcinate, nu reuşesc să ducă sarcina până la capăt. Maria însă a rămas însărcinată şi a născut un copil sănătos. Este sănătos şi total în contradicţie cu statisticile ştiinţifice.

„Credinţa puternică a făcut o minune!” - aşa mi-am zis eu în minte, dar m-am îndoit. Şi atunci am început să-i întreb pe cei doi despre lucruri care de obicei rămân în afara camerei de filmat şi le scapă jurnaliştilor.

Soţii erau credincioşi încă de mici. După cununie se rugau împreună acasă şi la biserică, se spovedeau şi se îm

7

părtăşeau, mergeau adesea în pelerinaje. Amândoi se rugau fierbinte Iui Dumnezeu, pentru că altcineva nu-i putea ajuta. Domnul a fost pentru ei firul de aţă de care s-au agăţat. Cu adevărat, „Tot cel ce crede în El nu se va ruşina”
(Romani),* ***33)!***

„Să nu vă miraţi, a continuat Maria, dar am hotărât împreună cu Oleg să avem şi al doilea copil. Numai să crească un pic Veronica şi să meargă la grădiniţă. Credem că şi a doua naştere va decurge cu bine. Să veniţi să ne vizitaţi...”

Şi, într-adevăr, de ce nu?! Comentând cele auzite în cadrul emisiunii „Puterea minunată a rugăciunii”, eu am tras următoarea concluzie: istoria Măriei şi a lui Oleg Ukrai- neţ este o mângâiere şi un îndemn pentru cupluri, pentru femeile infertile sau cele care nu pot duce o sarcină până la capăt. în acelaşi timp, ea este un reproş indirect pentru cei care din egoism, fără a avea probleme ginecologice, renunţă la propriii copii pe care îi poartă deja în pântece. *Credinţa autentică distruge barierele fiziologice, psihice ţi psihologice care împiedică vindecarea.* Nu în zadar spune cântarea bisericească, citând pe Mântuitorul: „Unde voieşte Dumnezeu, se biruieşte rânduiala firii.” Minunea este un dar de Sus şi o făclie care luminează calea celorlalţi.

Stareţul Paisie Aghioritul sfătuia ca, în caz de boală, să apelăm la rugăciunile altor persoane. *Dacă noi nu ne rugăm fierbinte şi cu tărie, atunci boala se dezvoltă conform legilor firii. Dacă însă ne rugăm, atunci Domnul intervine şi corectează cursulfirescul bolii.* Şi atunci, fie că se vindecă omul, fie că este luat de Dumnezeu, totul va fi cum e mai bine pentru mântuirea lui în veşnicie[1].

‘Pr. Paisie, *Mărturii ale pelerinilor,* Moscova, 2011,pp. 129-130.

în descrierea vieţii părintelui Cleopa este amintit următorul episod[1].

Un credincios avea o boală la un picior. Chiar dacă se trata, durerile tot nu dispăreau. în fine, el veni la mormântul părintelui Cleopa şi se rugă pentru ajutor. După ce s-a întors acasă, durerea a dispărut. Uitând de rugăciune, bărbatul se gândi că fusese ajutat de tratament şi îi spuse acest lucru soţiei lui. Dintr-odată însă durerea reveni atât de puternic, de parcă nici nu fusese tratată. Atunci omul strigă asemenea tatălui copilului demonizat din Evanghelie: „Cred, Doamne, ajută necredinţei mele!” El înţelese totul şi se pocăi pentru că minţise şi nu recunoscuse ajutorul ascetului.

Sigur, părintele Cleopa l-a iertat pe bietul om. Numai că durerea nu trecea de tot, revenind periodic pentru a-i aminti de ceea ce se întâmplase odinioară. Cu adevărat, minunat este Dumnezeu întru sfinţii Lui!

Credinţaface minuni chiar ţi atunci când se pare că pentru aceasta nu ar fi nici un motiv obiectiv.

Odată, în vechime, un tâlhar în haine de monah hotărî să prade o mănăstire. O maică îl văzu de pe zid şi, cu sufletul curat, începu să bată clopotele strigând: „Vai, l-am lăsat pe un awa în afara zidurilor! Maicilor, veniţi repede! Toate au venit în fugă. Tâlharul intimidat a fost întâmpinat cu mare cinste şi cu lumânări aprinse. Apoi i-au adus un lighean cu apă şi i-au spălat picioarele, după obiceiul străvechi. Cu acea apă s-a vindecat atunci o maică bolnavă.

I *Marelepărinte Cleopa..., p. 383.*

Tâlharul nu ştia ce să facă şi până la urmă s-a pocăit. „Aşa este puterea gândului bun. Acesta îi schimbă şi pe cei din jur. Chiar şi un om oarecare poate primi folos de la gândul tău cel bun”, conchide părintele Paisie Aghioritul, povestind despre acel „awa”, lup în piele de oaie[1].

Trebuie să avem în vedere şi un alt aspect important: *cât depinde puterea de vindecare a credinţei de evenimente ?* Iată nişte istorisiri dintr-o carte despre asceţii greci mireni.

Un creştin oarecare s-a dus în pelerinaj la Ierusalim. Soţia evlavioasă l-a rugat să-i aducă de acolo o bucăţică din Cinstita Cruce a lui Hristos. Însă pelerinul fie a uitat, fie nu a apucat şi nu s-a întors acasă cu o bucăţică din lemnul Cinstitei Cruci. Pentru a nu supăra pe nimeni, pe drumul de întoarcere bărbatul a scrijelit o bucată din corabia de lemn cu care plutea. Femeia a cinstit cu evlavie bucăţile din „lemnul Sfintei Cruci” şi a continuat apoi să atingă cu ele pe bolnavi, vindecându-i! Bărbatul a fost nevoit să recunoască ce făcuse. însă faptul rămâne: „Femeia binecuvântată vindeca datorită credinţei sale puternice şi cinstirii Sfintei Cruci chiar şi cu ajutorul unei bucăţi din lemnul corăbiei.”[2]

în una dintre mănăstirile greceşti din Asia Mică se afla un izvor vindecător. Atunci când un om a

---

I *'Ibidm.* p.268.

aflat că un animal i se îmbolnăvise, l-a trimis pe angajatul lui, un băieţel turc, să aducă apă de la acel izvor. Stăpânul a stropit apoi cu credinţă animalul şi acela s-a ridicat în picioare sănătos. Băieţelul uimit strigă atunci: „Mare este credinţa creştină! Eu nu am adus apă din izvorul vindecător. Este evident că acel om credincios privise apa ca şi cum ar fi fost sfinţită şi a primit de la Dumnezeu cele cerute .

Iată şi o altă întâmplare. în anii stăpânirii turceşti în Macedonia se îmbolnăvi conducătorul regiunii. Cu toate străduinţele medicilor, starea lui de sănătate se înrăutăţea văzând cu ochii. Nu se mai putea ridica din pat şi, disperat, îşi aminti de Sfânta Muceniţă Fotida. Biserica ei şi un izvor vindecător erau aproape de casa bolnavului. „Sfânta Fotida mă va vindeca”, spuse fără urmă de îndoială conducătorul musulman şi porunci epitropului bisericii să-i aducă din apa vindecătoare.

Epitropul nu putea să nu facă cele solicitate, dar, pentru a nu permite atingerea de sfinţenie a unui necredincios, el aduse apă din altă parte.

Muribundul porunci să fie ridicat pe şezut şi, cu lacrimi în ochi, spuse: „Sfântă Fotida, ajută-mă!” În ziua următoare era deja mult mai bine. Toţi au fost miraţi, mai ales epitropul, care ştia adevărul[2].

La fel şi acum, eterodocşii evlavioşi, la rugăciunea sfinţilor noştri, au parte de mila lui Dumnezeu! Să amintim, spre exemplu, vindecările

minunate ale musulmanilor, armenilor şi protestanţilor la rugăciunile acestora în faţa Sfinţilor Ioan Rusul şi Spiridon al Trimitundei. Sau vindecările persoanelor de diferite confesiuni, făcute cu cei care s-au rugat înaintea icoanei Sfântului Gheorghe Biru-[1]itorul, foarte cinstit în Caucaz. Aşa se împlineşte zicerea Sfântului Apostol Petru: „Cu adevărat înţeleg că Dumnezeu nu este părtinitor. Ci, în orice neam, cel ce se teme de El şi face dreptate este primit de El” (*Fapte* 10,34-35).

Iar noi, care ne numim creştini ortodocşi, nu facem decât să vorbim şi să ne batem cu pumnul în piept că Dumnezeu este cu noi. Dar oare noi suntem cu Dumnezeu? Autocritica ne demască dreptatea falsă, fariseismul şi credinţa căldicică. „Ce avem nu păstrăm şi, după ce pierdem, plângem.” Alţii însă află ce caută şi sunt recunoscători.

Autosugestie sau darul lui Dumnezeu ?

Cum să explici unui laic posibilitatea vindecărilor minunate, atâta timp cât acesta consideră istoriile creştine neconvingătoare ? Să apelăm la cele spuse de oamenii de ştiinţă.

Pentru început, *să comparăm natura vindecărilor minunate cu mecanismul terapiei placebo.* Subliniez faptul că placebo este un

---

I*bidem*$_t$ pp. 269-270.

preparat neutru, care nu are nici o proprietate vindecătoare, dar care vindecă doar pentru că oamenii cred că are efect. Cum funcţionează? Cu cât pacientul este mai convins că pastila pe care o înghite (mixtură, procedeu medical sau vaccin) este o descoperire revoluţionară a me- dicinei, care ajută sigur, cu atât mai mare este probabilitatea că îmbunătăţirea sau chiar vindecarea va surveni.

Unii oameni de ştiinţă ridică placebo la nivelul unui medicament universal sau panaceu pentru orice boală. în parte, aşa şi este. Atunci când un preparat sau obiect are parte de încredere şi se pun speranţe în el, structura fizică şi compoziţia chimică a acestuia nu mai sunt atât de importante. înzestrând ceva cu proprietăţi miraculoase, noi suntem capabili prin credinţa noastră sau prin autosugestie să săvârşim o minune.

Astfel, la mijlocul secolului al XX-lea, insuficienţa cardiacă era tratată chirurgical: pentru mărirea cantităţii de sânge venit spre inimă erau legate două artere. Nouă din zece pacienţi erau mulţumiţi de rezultate. Cardiologul englez Leonad Cobb a făcut nişte experimente interesante. El imita operaţiile: făcea nişte tăieturi mici la nivelul pieptului, fără a lega arterele. Minciuna ştiinţifică a avut un aşa succes, încât doctorii au renunţat la operaţii în cazul insuficienţei cardiace, preferând terapia alternativă.

Efectul placebo depinde de foarte mulţi factori: noutatea preparatului, ambalajul medicamentelor, reclama agresivă, comentariile entuziaste ale

pacienţilor, medicilor şi membrilor familiei etc. Cel mai bine răspund la tratament bolnavii cu probleme psihice (depresiile, insomniile) şi devieri psihosomatice (hipertónia, eczemele, der- matitele, erupţiile cutanate etc.).

O pastilă de calciu gluconic, administrată cu atenţie şi cu explicaţii convingătoare („un preparat nou, de import, foarte scump, dar pentru dumneavoastră fără bani, în cadrul unui proiect”), vindecă insomniile la fel ca somniferele. Pacientul nu mai simte durerea mâinii unse cu o cremă „analgezică”. Dacă stimulezi cu laser apoi mâna unsă cu crema „minune”, impulsurile dureroase din scoarţa cerebrală nu se fixează deloc. De aceea, placebo este utilizat cu scop terapeutic şi de diagnostic: să confirme sau să infirme eficacitatea unui anume preparat. Pacienţilor cu dureri mari li se administrează intravenos novocaină, după care durerea se diminuează şi ei pot adormi. Dacă după o perioadă, în loc de novocaină se injectează ser fiziologic, suferinţa psihică şi fizică se va diminua, de asemenea.

Nu-i aşa că toate acestea ne amintesc de învăţarea reflexelor condiţionate ale lui Pavlov? Câinii experimentali salivau la aprinderea lămpii care dădea semnalul că vor primi mâncare. Multe reflexe umane seamănă cu cele ale animalelor.

Dar noi avem şi alte particularităţi. în afara stimulilor externi şi interni, mai reacţionăm la cuvinte. Răspunsul, în acest caz, este la fel de puternic ca în cazul acţiunii chimice sau fizice. Este

vorba de influenţa psihologică asupra propriei persoane (autosugestia, antrenamentul autogen etc.). Datorită gândurilor de însănătoşire, în subconştient sunt pornite procese regenerative care elimină hormoni analgezici şi îmbunătăţesc schimbul de substanţe. Nu există aici nici un fel de misticism. Realocarea energiei interioare provoacă, într-adevăr, schimbări în organe şi ţesuturi. Nu e vorba doar de fiziologia organismului, cât de particularităţi de gândire şi vedere a lumii înconjurătoare.

O persoană sceptică la medicamente poate face inutil acel medicament (medicamentul, nu placebo!). Atunci când omul se aşteaptă la un efect pozitiv, acţiunea medicamentului este întărită şi face mai bine chiar decât se specifică în prospect.

Din nefericire, placebo este adesea folosit în cadrul sectelor, ocultismului şi magiei. Unii vraci şi şarlatani gândesc astfel: „De ce să-l hipnotizez pe client? Mă prefac doar că pot face asta şi e de ajuns.

Ateii sunt de asemenea înclinaţi să pună pe seama pla- cebo acţiunea harului dumnezeiesc. Ei susţin că Biserica le bagă în cap oamenilor că există Dumnezeu, iar toate celelalte, inclusiv vindecările minunate, nu sunt decât efecte ale psihicului uman amăgit de religiozitate.

în acest caz ei merg pe principiul fals spiritual şi foarte periculos: „Omul se tratează şi se vindecă singur, şi nimic mai mult.” De aici şi deviza care linguşeşte orgoliul nostru: „Vindecă-te pe tine însuţi!” Vedem că aici nu se vorbeşte în nici un fel de Dumnezeu. Mulţi oameni înghit hapul. Ei cred cu adevărat că fiecare vindecare înseamnă creştere interioară impresionantă, trezirea capacităţilor umane şi tot ce ţine de aceasta este în puterea lor. Această autoevaluare orgolioasă îi obligă să cucerească înălţimi şi apoi... să cadă.

Din punctul de vedere al psihologiei creştine, este prea simplist să explici vindecările minunate prin place- bo. *Efectul placebo este un fenoment strict psihic, bazat pe reflexe şi pe autosugestie.* Influenţa vindecătoare asupra organismului este exercitată de conştiinţa (subconştientul) omului care evaluează neobiectiv substanţa materială dată (sau obiectul) şi îi atribuie caracteristici mitice.

Spre deosebire de aceasta, *adevăratele vindecări ale oamenilor credincioşi reprezintă un fenomen care atinge nivelul înalt al personalităţii şi este condiţionat de încrederea în imaterial, invizibil şi veşnic.* Acesta este rodul interacţiunii dintre harul dumnezeiesc mai presus de fire şi credinţa umană.

Subliniez: credinţa raţională şi conştientă, nu superstiţia oarbă şi minciuna care sunt uşor de demascat. Din mila lui Dumnezeu şi după credinţa omului sunt vindecaţi şi sugari şi animale, chiar dacă acestea nu pot să se autosugestioneze.

Falsele vindecări care se întâmplă în sectele religioase în timpul conferinţelor şi al sesiunilor de magie seamănă în exterior cu placebo. Numai că baza interioară a acestora este cu totul alta: *interacţiunea energiilor demonice cu credinţa omului.* Diavolul şi slugile lui nu fac minuni autentice, mântuitoare pentru sufletul omului. „Pentru că unii ca aceştia sunt apostoli mincinoşi, lucrători vicleni, care iau chip de apostoli ai lui Hristos. Nu este de mirare, deoarece însuşi satana se preface în înger al luminii.” Astfel ne avertizează Sfântul Apostol Pavel (// *Corinteni* 11,13-15).

La mijlocul secolului al XX-lea, Sfântul chirurg Luca (Voino-Iaseneţki) prin predicile şi cărţile sale a eliminat multe contradicţii dintre ştiinţă şi religie. Conform opiniilor sale, materialiştii şi ateii nu recunosc sufletul ca pe o esenţă deosebită şi reduc întreaga activitate psihică la procesele din creier, mai ales la cele din scoarţa cerebrală. Sigur, acţiunile psihice şi stările depind de funcţiile normale sau patologice ale sistemului nervos sau hormonal. Anatomia şi fiziologia organismului îşi pun amprenta mult asupra psihicului. Spre exemplu, diferite forme de caracter corespund anumitor forme de construcţie a organismului, ceea ce reprezintă una dintre cele mai importante

manifestări ale sufletului şi duhului[I].

Dar aceste fapte indubitabile nu demonstrează în vreun fel punctul de vedere al concepţiei materialiste despre psihicul uman.

I Sf. Luca, „Duhul, sufletul şi trupul”, în revista *Ştiinfă şi religie.* Moscova, 2001, pp. 229-230.

Sfântul Luca se raportează la un fapt cunoscut: influenţa psihicului în cursul bolii. Starea de spirit a bolnavului, încrederea sau neîncrederea în medic, profunzimea credinţei şi nădejdea în vindecare sau, dimpotrivă, depresia provocată de discuţiile neatente ale medicilor în prezenţa pacientului despre gravitatea situaţiei lui, toate acestea definesc în mare măsură finalul bolii. Psihoterapia este o acţionare prin cuvânt, mai bine zis prin duh, a medicului asupra pacientului. Aceasta este o metodă de tratament general recunoscută, care dă rezultate foarte bune. Sfântul Luca scria astfel: „Rădăcinile bolilor sunt căutate de medicina actuală din ce în ce mai des în sistemul nervos, mai ales în creier. *Dacă sistemul nervos, creierul, conduce toate procesele bolii, înseamnă că şi însănătoşirea este tot de la sistemul nervos şi de la acţiunea acestuia asupra organismului.* Aceasta este convingerea medicinei contemporane.”[1] Minunile care au loc la Lourdes, la moaştele Sfântului Serafim de Sarov, vindecările legate de alţi sfinţi care au bineplăcut lui Dumnezeu sunt ca urmare a influenţei sufletului prin creier asupra organismului, în general. Aceste fapte minunate nu pot fi explicate doar prin intermediul fiziologicului, pentru că toate procesele din creier şi reacţiile necesită timp, în schimb vindecările minunate au loc instantaneu. O astfel de rapiditate este caracteristică doar pentru duh. în afară de

---

1 Sf. Luca, *Grăbiţi-vă să-l urmaţi lui Hristos* (predici la anii 1946-1948), Simferopol, Moscova, 2000, p. 189.

aceasta, disfuncţiile ireversibile (din punct de vedere medical) la nivelul organelor nu pot fi rezolvate de orice fel de acţiune, fie aceasta şi foarte intensă, din partea creierului.

De aici şi concluzia: „Este neîntemeiată afirmaţia că cele spirituale pot fi definite doar prin cele materiale. Trebuie să recunoaştem că există şi fenomenul invers: acţiunea spirituală asupra materiei trupului prin sistemul nervos ca organ al psihicului. Duhul este capabil nu doar să creeze forme ale trupurilor materiale, direcţionând şi definind procesul de creştere, dar poate lua el însuşi acele forme, adică să se materializeze.”[I]

Ştiinţa contemporană studiază atent fundamentele neurologice ale experienţei religioase şi ale fenomenelor duhovniceşti în cadrul *neuroteologiei,* domeniu situat la graniţa dintre teologie şi neurologie. Astfel, în 2008, un grup de cercetători ai Universităţii Oxford, sub conducerea profesorului Toby Collins, a desfăşurat un experiment care să cerceteze legătura dintre sentimentele noastre religioase şi simţirea durerii. Anatomişti, farmacologi, neurologi, filosofi şi teologi au încercat să găsească un fundament religios al credinţei şi să răspundă la o întrebare dificilă: este oare religia mai mult decât o simplă metodă de calmare a sinelui?[2]

Cercetătorii au introdus 12 catolici şi 12 atei într-un scanner cu rezonanţă magnetică, propunându-le să privească tablourile a doi maeştri

---

I Sf. Luca, *Duhul, sufletuL..,* p. 232.

[J] Belicf în God rcally can relicve pain. Acces: hup://www.tclegra-ph.co.uk/ncws/rcligion/3096743/Belief-în-God-really-can-relieve-pa-

din epoca Renaşterii: pânza lui Giovanni Battista Salvi da Sassoferrato din secolul al XVII-lea, reprezentând pe Fecioara Maria, iar, pe de altă parte, „Dama cu hermină de secol XV a lui Leonardo da Vinci. După părerea cercetătorilor, privirea chipu

lui Fecioarei Maria ar trebui să provoace sentimente religioase credincioşilor. Al doilea tablou a fost ales pentru că are conţinut laic şi îl calmează psihoterapeutic pe privitor.

Subiecţii au fost expuşi unor stimuli de curent electric: în partea de sus a palmei au fost lipiţi electrozi prin care circula curent. Timp de jumătate de oră, în patru sesiuni, fiecare voluntar a primit cam 20 de impulsuri electrice. Ulterior, participanţilor la experiment li se solicita să evalueze intensitatea durerii pe o scară de la 1 la 100.

Catolicii care s-au rugat la chipul Fecioarei Maria nu aveau emoţii şi simţeau pace şi siguranţă. Conform aparatelor, când priveau imaginea religioasă, oamenii simţeau durerea cu 12% mai puţin decât atunci când priveau „Dama cu hermină”. Acest lucru s-a reflectat în modificarea activităţii lobului frontal drept. Iar senzaţiile de durere şi activitatea creierului ateilor au fost la fel de intense în timpul privirii ambelor tablouri.

Concluzia cercetătorilor a fost că persoanelor credincioase li se uşurează durerea atunci când se gândesc cu nădejde la Dumnezeu.

Sigur, este greu să simţi durerea altuia ca pe durerea proprie şi mai ales să stabileşti cu exactitate intensitatea acesteia. Un adult sănătos se adresează lui Dumnezeu şi sfinţilor altfel decât un copil sau un bolnav psihic. Totul depinde de persoană, şi în aceasta constă slăbiciunea experimentului. Este clar că sentimentul religios nu

poate fi echivalentul acţiunii unui drog. Cu toate acestea, e parţial justificată şi afirmaţia lui Karl Marx: „Religia reprezintă oftatul făpturii osândite, inima lumii fără inimă, la fel cum este şi spiritul normelor fără spirit. Religia este opiul popoarelor.”[1]

Rugăciunea este un fenomen psihofizic extrem de complex. Aceasta provoacă o activitate deosebită a creierului, datorită căreia se schimbă părerea despre sine, despre lumea înconjurătoare şi despre Dumnezeu. Oare nu de aceea oamenii care sunt credincioşi şi care nădăjduiesc în Dumnezeu sunt mai puţin afectaţi de stres şi îl suportă mai bine decât cei necredincioşi? Oare nu de aceea rugăciunea poate diminua senzaţia de durere?

în decembrie 2011, în cadrul filmărilor pentru emisiunea „Puterea minunată a rugăciunii. În direct cu Mihail Zelenski”, am avut ocazia să-l cunosc pe Valeri Borisovici Slezin, cercetător din Sankt-Petersburg, doctor în ştiinţe biologice, colaborator al laboratorului de psihofiziologie V. Behterev. El mi-a povestit despre multe cercetări care sunt văzute în mod diferit de lumea ştiinţifică. Dar oare ce anume suscită interesul aderenţilor şi critica dură a oponenţilor?

La sfârşitul secolului al XX-lea, la Universitatea Ari- zona a avut loc conferinţa internaţională intitulată „Cele mai noi realizări ale ştiinţei în domeniul conştiinţei”. Au fost publicate tezele

---

I Diac. Andrei Kuraev, „Conflictul sau uniunea sunt întâmplătoare în credinţă şi ştiinţă?”, în *SfântulLucit, Duhul, sufletul..,* p. 315.

referatului lui V. Slezin care a declarat că a descoperit un fenomen unic: starea deosebită a omului în timpul rugăciunii. în cadrul experimentelor, a fost studiată activitatea neuronală a unor studenţi de la Academia Teologică din Sankt-Petersburg, a unor monahi de la Lavra Sfântul Alexandru Nevski şi a unui duhovnic de mănăstire. Rezultatele au fost fascinante.

Din cele spuse de V. Slezin, aproape în toate cazurile electroencefalogramele celor care se rugau arătau la început o încetinire treptată a ritmului curenţilor biologici ai creierului, apoi doar ritmuri lente *delta* (cu frecvenţa de 2-3 Hz). Când persoana se ruga mai intens, s-a observat o estompare clară a ritmurilor de înaltă frecvenţă. Biopotenţialele rămase aveau o amplitudine mică (o simplă linie EEG).

încetarea rugăciunii era însoţită de restabilirea rapidă a tabloului iniţial. Un student a spus, la un moment dat: „Bine, cred că ajunge!”, şi impulsurile scoarţei cerebrale s-au întors la ritmul obişnuit *alfa* (8-12 Hz) şi obişnuitul ritm *beta* (13-30 Hz). La sfârşitul studiului, toţi cei care se rugaseră confirmaseră că nu au simţit disfuncţionali- tăţi în ceea ce priveşte conştientizarea realităţii înconjurătoare, tulburări de atenţie sau memorie, adică tot timpul conştiinţa lor era trează. La astfel de modificări ale electroencefalogramei nu au fost observate devieri cum ar fi convulsiile!

O astfel de stare a conştiinţei la adult există doar în cadrul unui somn profund, fără vise, iar în

stare de veghe, doar la sugari. Creierul sugarului încă nu s-a dezvoltat complet şi de aceea biocurenţii acestuia nu au ritmuri rapide. în lumina acestei descoperiri ştiinţifice îndemnul Domnului Iisus Hristos are pentru noi un cu totul alt sens: „De nu vă veţi întoarce şi nu veţi fi precum pruncii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor” *(Matei* 18,3).

Mai demult ştiinţa cunoştea doar trei stări ale conştiinţei: starea de veghe, somnul lent şi somnul agitat, cu vise. Acum s-a dovedit că există şi o a patra stare, aceea a „privegherii în rugăciune”, deconectarea completă a activităţii scoarţei cerebrale în stare de veghe. Paradoxal, dar conştiinţa în această stare pare că se detaşează de creier!

Conform observaţiilor lui V. Slezin, în timpul rugăciunii profunde omul se îndepărtează de realitatea cotidiană, plină de negativ, de gânduri deşarte şi schimbă starea conştiinţei. Rugăciunea provoacă o frânare în scoarţa cerebrală. Aceasta frânează conexiunile patologice (cum ar fi reflexele) în creier şi organism, ceea ce contribuie la vindecarea inclusiv de cancer.

Caracteristicile curative ale rugăciunii ortodoxe nu sunt o legendă, ci o realitate. Aceasta este un mijloc minunat de vindecare şi profilaxie a bolilor. Trebuie doar să crezi cu adevărat şi să te rogi din inimă.

Rugăciunea este necesară la fel ca somnul şi privegherea! Să presupunem că suntem privaţi de somn. O astfel de tortură este dintre cele mai grele

şi duce la boli şi degradare. Dar cel care nu se roagă pierde sau nu dobândeşte liniştea interioară şi senzaţia de împăcare. Astfel ne sufocă stresul, jignirile, mânia, agitaţia, certurile, care sunt însoţite de diferite boli. De aici şi caracteristicile vindecătoare ale rugăciunii. Nu în zadar preotul rosteşte de multe ori în timpul slujbei: „Pace tuturor!” - dorindu-le tuturor o stare de pace sufletească.

Dacă suntem afundaţi în rugăciune, atunci slujba nu ne oboseşte şi senzaţia de trecere a timpului se pierde. Pentru un om necredincios este chinuitor să stea două-trei ore la slujbă în biserică. Tot timpul se întreabă când se va termina. însă asceţii se rugau zile întregi fără să obosească. Unii chiar se deconectau de tot ceea ce-i înconjura (frig, căldură, foame, oboseală, durere) şi gândul lor se îndrepta doar spre Dumnezeu. Iată care este modelul rugăciunii autentice care atrage după sine harul lui Dumnezeu.

A fost studiată activitatea creierului reprezentanţilor altor confesiuni. Preotul catolic nu reuşea să se afunde în rugăciune, deşi ritmul încetinea. Hindusul care medita, dimpotrivă, avea un ritm crescut al impulsurilor electrice. Buddhistul Zen avea la început o creştere a ritmului, apoi o încetinire nesemnificativă. Vedem astfel că rugăciunea ortodoxă acţionează asupra creierului altfel decât meditaţia obişnuită.

în timpul meditaţiei, un oarecare guru rus a fost întrebat de către V. Slezin: „De ce aţi apelat la o altă

credinţă? E ca şi cum aţi trăda.” Acela a răspuns că rămăsese ortodox. „Atunci, spuneţi rugăciunea *Tatăl nostru'.* - i-a zis profesorul. După ce începu să rostească rugăciunea, EEG arăta descărcări convulsive, ca înaintea unei crize de epilepsie! A fost nevoie să opresc imediat experimentul.” Ulterior, acel „guru” a stat o zi înaintea icoanelor într-o biserică, să-şi ceară iertare pentru credinţa lui „importată”.

Cum putem evalua descoperirile lui V Slezin şi ale neu- roteologilor occidentali? După părerea mea, noi ştim încă foarte puţin despre tainele conştiinţei omului. Rugăciunea vie şi adevărată, cât şi credinţa reprezintă o taină, care nu poate fi operată şi „aranjată în sertare”. Adesea noi avem tendinţa să explicăm acţiunile lui Dumnezeu cu mintea noastră, incluzând enigmele naturii în cadrele ipotezelor şi experienţelor personale. Dar este foarte dificil să priveşti veşnicia din prisma timpului limitat al vieţii noastre. De aceea, ştiinţele naturale şi metodele acestora nu reuşesc să pătrundă semnificaţia sacră a fenomenelor duhovniceşti. Ştiinţa nu este un adevăr necondiţionat, ci doar un toiag înţelept pentru cel care caută adevărul.

în Biblie e scris: „Descoperi-vei tu care este firea lui Dumnezeu? Urca-vei tu până la desăvârşirea Celui Atotputernic? Ea este mai înaltă decât cerurile... Măsura ei este mai lungă decât pământul şi mai lată decât marea” *(Iov* 11,7-9).

După cum spune foarte bine diaconul Andrei

Kuraev, „ştiinţa răspunde întrebărilor *de ce* şi *cum,* iar religia întrebării *pentru ce?* Şi oricât aş încerca eu să studiez mersul trenurilor, nu voi şti din acesta niciodată unde trebuie să merg eu. De aceea nu are rost să cauţi răspunsuri la întrebările de care nu suntem interesaţi. întrebările noastre nu trebuie traduse într-un limbaj străin”[1].

Convingerile religioase, gândirea şi exprimarea nu pot fi reduse la particularităţile funcţionării psihicului. Este vulgar şi naiv să spui că „religia a fost băgată în capul nostru” şi că există „zone ale lui Dumnezeu” sau „gena lui Dumnezeu”. Repet: experienţa religioasă şi sentimentele nu sunt un produs al activităţii neuronale a creierului, deşi ea se bazează într-o oarecare măsură şi pe funcţiile acesteia. în creierul nostru au fost inserate mecanisme naturale responsabile cu trăirile mistice. însă aceste mecanisme nu îl „creează” sau „reproduc” pe Dumnezeu, aşa cum reproduce pianina o melodie. Totuşi, dacă „pianina din cap este dezacordată, atunci melodia sună fals şi urât.

Nu este înţelept nici să fie negate ipotezele ştiinţifice şi faptele care dau la o parte cortina spre tainele conştiinţei. Spiritualitatea, credinţa şi căutarea lui Dumnezeu sunt fireşti pentru om. Acestea trebuie studiate ghidân- du-ne după cuvântul Apostolului Pavel: „Iar dacă i se pare cuiva

---

I Diac. Andrei Kuraev, *op. cit.,* p. 315.
‘Sf. Luca .Ştiinfă fi religie..., pp. 51-52.

că cunoaşte ceva, încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască. Dar dacă iubeşte cineva pe Dumnezeu, acela este cunoscut de El” (/ *Corinteni* 8, 2-3).

Am primit scrisori de la cititori care încercaseră să le „deschidă ochii altora”, să-i „scoată din întuneric” şi să demonstreze „adevărul esoterismului”. Astfel de „compuneri” sunt dăunătoare. „Doar cunoaşterea puţină îndepărtează de Dumnezeu. Cunoaşterea multă duce către El”, spunea filosoful Francis Bacon. Iar fizicianul Werner Heisenberg spunea: „Prima înghiţitură din paharul ştiinţelor naturale provoacă ateismul, însă la fundul paharului ne aşteaptă Dumnezeu.”

Sfântul Luca al Crimeei sublinia: *minunile Evangheliei nu sunt nefireşti, ci suprafireşti.* În acestea este prezentă o putere care depăşeşte experienţa şi cunoaşterea noastră. „Ceea ce este minune pe pământ e firesc în ceruri... Legile naturii nu sunt nişte obezi cu care a legat Dumnezeu libertatea Sa şi pe cea a omului, pentru că El porunceşte chiar şi forţelor naturii.”[1]

Reporterul de televiziune Mihail Zelenski mi-a oferit posibilitatea să comentez istorii minunate ale oamenilor despre ajutorul pe care l-au primit de la Dumnezeu. Ce concluzii putem trage din acestea?! Sigur că în toate sunt prezente mila şi darul lui Dumnezeu. Minunea este acţiunea legilor spirituale ale creaţiei care nu sunt cunoscute încă ştiinţei contemporane. Şi acestea sunt la fel de obiective cum sunt forţa gravitaţiei şi câmpul

electromagnetic. Noi încă nu am ajuns la nivelul necesar sau nu

vom ajunge niciodată la înţelegerea minunii. Deşi, poate că peste decenii, generaţiile viitoare vor mulţumi Iui Dumnezeu şi vor evalua clar ceea ce astăzi provoacă neînţelegere şi suspiciuni.

Rugăciunea, crucea, icoana, moaştele şi orice alt lucru sfânt nu sunt nişte amulete, talismane sau pastile. Poţi să-ţi pui o sută de cruci şi să bei cinci găleţi de agheasmă, dar fără credinţă nu primeşti nimic. Harul lui Dumnezeu vine ca răspuns la efortul voinţei omului. Aceasta este cheia vindecării noastre. Şi aceasta poate să nu fie neapărat fizică, dar întotdeauna va fi spirituală!

CAPITOLUL II

CUTREMURUL SUFLETULUI

Biblia afirmă: „Cel care împunge ochiul va scoate lacrimi, şi cel care împunge inima răscoleşte simţirea... Lovitura biciului face vânătaie, iar lovitura limbii frânge oasele. Mulţi au pierit de ascuţişul săbiei, dar mai mulţi de uneltirile limbii” *(Sirah* 22,20; 28,18-19).

Suferinţele sufleteşti sunt mai puternice decât cele fizice. Este greu să rezişti fără să cedezi psihic dacă nu-ţi găseşti locul, dacă sufletul ţi-e necăjit, iar în minte ai numai gânduri negre şi coşmaruri. Uneori ţi se pare că înnebuneşti şi apare dorinţa de a pune capăt acestei suferinţe, chiar şi prin sinucidere. Din fericire, nu toate crizele afectează astfel propriul nostru „eu”.

Partea cea mai mare din traumele psihice o au iubirea neîmpărtăşită, amarul pierderii cuiva drag, amintirile neplăcute, supărările ascunse şi temerile... în centrul suferinţelor spirituale se află adesea orgoliul afectat sau, după cum spunea Sfântul Alexie Mecev, „Eul nostru”. Acesta se

strangulează ca o hernie, provocând o inflamaţie cumplită şi necroza întregii lumi lăuntrice.

De obicei, durerea sufletească este „înăbuşită cu orice preţ. Haideţi, totuşi, să încercăm să vedem care sunt rădăcinile, ramurile şi roadele acesteia. Doar astfel sentimentele care provoacă suferinţă vor putea fi regândite şi vom putea trece peste ele.

Cum sunt gândurile, aşa sunt şi bolile?

în Biblie este scris: „în putere stă omului să plăsmuiască planuri în inimă...” *(Pilde* 16,1).

Părintele Tadei de la Vitovniţa era convins că binele şi răul încep de la gândul care apoi se materializează. Tot ceea ce este creat şi există în Univers este materializarea în timp şi spaţiu a gândului Iui Dumnezeu. Iar noi suntem creaţi după chipul lui Dumnezeu. Gândurile paşnice, liniştite, bune şi măreţe ne îmbunătăţesc starea de spirit. Noi devenim conlucrători în ogorul lui Dumnezeu, iar liniştea şi pacea se revarsă peste tot. Dimpotrivă, gândurile rele şi păcătoase distrug omul din interior şi înmulţesc răul: se transmit familiei, societăţii, ţării... Duhurile căzute sunt netrupeşti şi păcătuiesc doar cu gândul. La fel şi noi, prima dată facem răul în gând, iar mai apoi cu fapta[1].

Starea noastră interioară se reflectă în opinii, intonaţie, cuvinte şi fapte. Părintele Paisie Aghioritul susţinea că obiectele făcute de om în linişte şi pace, cu rugăciune, se sfinţesc singure şi îi sfinţesc pe cei care le folosesc. Obiectele făcute în grabă şi cu nervi transmit această stare celor care Ie poartă[II].

I' Pr. Tadei de la Vitovniţa, *op. cit.,* pp. 54,157,160.
IIPr. Paisie, *Scrisori...,* p. 119.

KONSTANTIN V.
ZORIN

După părerea Sfântului Serafim din Viriţa, noi ne îmbolnăvim adesea pentru că nu chemăm numele Domnului să binecuvânteze mâncarea. Odinioară făceam toate cu binecuvântare şi cu rugăciune pe buze: aram, semănăm şi seceram. Acum nu ştim ce fel de oameni fac mâncarea pe care o consumăm. Adesea aceasta este „îmbunătăţită” cu înjurături şi blesteme[1].

Odată, fericita stareţă Liubovi (Lazareva) a primit bucatele de prânz de la bucătăreasă. Liuba era tristă: „îmi furi lucrul sfânt! Acesta este prânzul lui Antihrist! Mergi şi cere iertare de la soră, pentru că tu eşti vinovată!” Bucătăreasa o supărase pe sora cu care stătea în chilie mai

devreme şi, gătind, o tot bombănea pe aceea[I][II].

Am fost întotdeauna impresionat de borşul de urzici şi de fasolea cu castraveţi de la mănăstire, care sunt mai gustoase decât mâncărurile alese de la mesele festive. Am găsit explicaţia la Sfântul Apostol Pavel: „Căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune” (7 *Timotei* 4, 5). Obiceiul mănăstiresc din vechime spune să citeşti şi să asculţi psalmi, rugăciuni sau cărţi duhovniceşti în timpul gătitului sau al mesei.

Oamenii necredincioşi m-au întrebat de ce trebuie să te rogi sau să faci semnul crucii asupra mâncării şi băuturii. Eu le-am spus de tradiţia veche, dar acest lucru nu i-a convins. A trebuit atunci să aduc un argument pentru cei care sunt din afara Bisericii: „Produsele trec prin multe mâini, acumulând iritarea acelora, nemulţumirile şi poate chiar blestemele. Oare câte înjurături au fost spuse la încărcarea

I *Pr. Serafim din Viriţa, op. cit., p. 43.*
II *Viaţa Sfintei Liuboi Lazareva,* Sankc-Pecersburg, 2007, p. 194.

sau descărcarea lăzilor de legume?! Aceasta otrăveşte hrana. De aceea, noi ne rugăm înainte de a mânca, pentru ca harul lui Dumnezeu să curăţe şi să sfinţească totul. La sfârşit, mulţumim pentru aceasta.” Noi mâncăm pentru a ne menţine în viaţă şi pentru a ne întări, a acumula substanţe şi energie. Dar oare întotdeauna reuşim să facem asta? De multe ori ne aşezăm la masă sănătoşi şi ne sculăm bolnavi. Din nefericire, multe boli apar din cauza consumării produselor de proastă calitate, a îmbuibării şi a unui regim alimentar incorect. La baza acestora nu stă doar încălcarea normelor sanitare şi a regimului alimentar.

După părerea părintelui Porfirie Kavsokalivitul, resentimentele sunt o sabie care provoacă o rană mortală. Chiar fără să rostim vreun cuvânt, prin răutatea noastră interioară putem lovi mortal pe aproapele nostru. Sufletul nostru este imaterial şi poate fi afectat de diferite forţe nevăzute, bune sau rele. Inima emană semnale de binecuvântare sau blestem, fericire sau nenorocire. Inima este ca un aparat de radio, iar patimile sunt ca semnalul bruiat[1].

Ascetul a mai relatat o întâmplare tragică. Odată, o femeie răutăcioasă, cicălitoare şi necredincioasă s-a mâniat pe fiul ei şi a strigat la el: „Să mori!” în aceeaşi zi fiul ei a căzut, s-a lovit de o piatră şi a murit. Femeia îşi smulgea părul de durere, dar era prea târziu[2].

De aceea părintele spunea: „Să nu gândiţi rău despre alţii. Prin rugăciunea voastră, prin apelul la Hristos le faci bine celor din jur. Gândind rău, le faci rău.”[3]

I r. rorhne
Kavsokalivitul, *Flori* ■ *sjaturi,* na.
Manast

Ion din Muntele Athos, 2008, pp. 338-339,363,
II *Ibidem,* pp. 363-364.
'*Ibidem,* p. 339.

Dacă părinţii nu sunt pregătiţi să accepte sexul, înfăţişarea, caracterul, capacităţile mintale sau chiar existenţa fiului sau fiicei, atunci ei nu fac decât să instaleze o bombă cu ceas. în sufletul tânăr îşi face loc o idee fixă: „Eu sunt rău şi sunt o povară pentru mama şi tata, nimeni nu are nevoie de mine. Mai bine plec.” Decizia inconştientă, luată la nivelul emoţiilor, se înrădăcinează şi distruge uneori întreaga viaţă.

Traumele emoţionale, cruzimea, violenţele şi educaţia precară predispun către autodistrugere. Este foarte clar că atunci când copilul (adolescentul) este certat şi chiar bătut, acesta se poate înrăi şi poate face alegeri greşite în viaţă.

Să presupunem că nişte părinţi nerăbdători îl îndepărtează tot timpul pe copil, spunându-i: „Lasă-mă în pace!” După trecerea anilor, copilul într-adevăr îi va lăsa în pace: va fugi de acasă sau se va purta urât, ca un huligan, fără să-i pese de nimic. Părinţii atunci vor fi din nou nemulţumiţi şi cârtitori: „Doamne, nu ştiu ce să-i mai fac! De unde şi de ce mi se întâmplă una ca aceasta?!”

Cum de unde ? „Pentru orice cuvânt deşert, pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua Judecăţii. Căci din cuvintele tale vei fi găsit drept, şi din cuvintele tale vei fi osândit” *(Matei* 12,36-37). Trâmbiţele zilei Judecăţii se aud de pe acum.

Bazându-se pe experienţa Sfinţilor Părinţi şi pe date ştiinţifice, Sfântul Luca al Crimeei afirmă că gândul şi cuvântul au o energie psihofizică extraordinară, direcţională în interior şi în exterior[1]. Creierul şi inima analizează informaţia care porneşte de la oameni, animale, mediul înconjurător şi, cel mai important, din lumea nevăzută. Sufletul evlavios este luminat de o lumină caldă atunci când se atinge de harul lui Dumnezeu. Iubirea mamei se răspândeşte ca un val liniştit către pruncul care i s-a lipit de piept, iar sentimentul pasional al soţului, către soţia pe care o iubeşte fierbinte.

Sfântul ne arată cum se manifestă gândurile noastre în oamenii din jur şi de departe. „Spiritul de turmă, adică un curent puternic de simpatie, mânie sau entuziasm, îi face pe oameni să se unească la teatru şi în parlament, în piaţă sau pe stadion. Acest curent distruge orice obstacol pe care-l întâlneşte în cale. Avântul iară seamăn al viteazului duce după sine întreaga armată, şi curajul ieşit din- tr-o inimă aprinsă aprinde la rându-i mii de alte inimi care sunt însetate de a porni într-o „cruciadă”. Vârtejul rapid al energiei demonice intră în noi cu putere atunci când vedem scânteile din ochii şi faţa duşmanului.

Furtunile emoţionale sunt asemenea unui tsunami. Să presupunem că mânia activează zonele creierului responsabile cu gândirea logică, pregătirea organismului pentru mişcare şi transformarea agresiunii în acţiune. Mânia nu este întotdeauna o forţă oarbă şi iraţională. De cele mai multe ori ea îl face pe om mult mai conştient de ce se întâmplă în jur şi creşte capacitatea de a ghici mişcările adversarului. îndrăgostirea însă, dimpotrivă, „deconectează” capacitatea de a gândi raţional şi cu minte trează.

Aşadar, de îndrăgostirea care orbeşte judecata şi de respingerea dură a altor oameni răspund aceleaşi zone ale

---

I Sf. Luca, *Duhul, sufletul....* pp. 194-195.

creierului. Ura le stimulează, pofta sexuală le inhibă. Nu degeaba se spune că de la dragoste la ură nu e decât un pas - mai bine zis, o singură porţiune a creierului

Despre legătura strânsă dintre modul de a gândi, caracter şi boală oamenii ştiau din vechime. înţeleptul Solo- mon învaţă astfel: „Cel fără milă îşi chinuieşte trupul său... Supărarea se abate asupra omului, dar numai un cuvânt bun îl bucură... Chiar când râdem, inima se întristează; bucuria se sfârşeşte prin plângere... O privire binevoitoare înveseleşte inima şi o veste bună întăreşte oasele” *{Pilde* 11, 17; 12,25; 14,13; 15,30).

Hipocrate remarca dependenţa trăirilor psihice de activitatea creierului şi de fizicul persoanei.

Emoţiile şi sentimentele ascunse sau manifestate iraţional se exprimă sub forma unor boli trupeşti. Prin urmare, fiecare este responsabil, într-o oarecare măsură, de sănătatea sa[1]. Nu e un secret că pentru a evita bolile de inimă este necesar să te detaşezi de stările de mânie şi duşmănie care declanşează reacţia la stres. Atunci creşte tensiunea, pulsul şi se formează plăci aterosclerotice în vase... De aici stenocardie, infarct, atacuri cerebrale. Femeile agresive sau duşmănoase sunt în grupul de risc al celor care dezvoltă cancer la sân, iar bărbaţii, intestinal. Aceste emoţii suprimă imunitatea şi deschid astfel porţile pentru tumori. Anxietatea se transformă în gastrite şi ulcer. Persoanele instabile emoţional şi neliniştite de obicei nu au un regim alimentar sănătos, fumează, beau şi nu dorm bine. Aciditatea gastrică creşte, provocând fisuri ale stomacului sau intestinelor.

I Aceste lucruri au fost analizate în detaliu în cartea mea De ce eu? *Bolile pe care Ic atragem.*

Chiar dacă nu avea studii medicale, Sfântul Porfirie putea să stabilească diagnostice clare. Medicii atenieni l-au rugat de multe ori să se roage şi să ajute cu diagnosticarea în cazuri complicate.

Un om venit la spovedanie a fost sfătuit de Sfântul Porfirie să nu se mânie, să nu fie nervos şi iritat din cauza faptului că membrii familiei lui nu mergeau la biserică în fiecare duminică: „Cu binecuvântarea pe care ai primit-o la biserică, fa rugăciune şi acasă în pace, zicând: «Doamne Iisuse Hristoase, miluieşte-mă!» Astfel, te vei linişti încetul cu încetul. în caz contrar, din pricina nervilor, a spasmelor intestinale, începe să te doară burta.” [1]

Părintele Porfirie explica astfel: femeile care sunt geloase pe soţi se îmbolnăvesc des de cancer. „Pizma şi mânia împuţinează zilele, şi grija aduce bătrâneţile mai înainte de vreme” *(Sirah* 30,25).

Aşadar, emoţiile negative puternice modifică fondul hormonal şi tensionează sistemul nervos. Dacă hormonii nu au refulări normale, excesul acesta şi excitarea nervoasă distrug organismul. Energia trebuie să fie consumată într-un fel. Sigur că răbufnirile emoţionale sporadice nu duc la boli. Cu toate acestea, noi trebuie să reacţionăm flexibil şi adecvat la probleme (spre exemplu, să nu vedem insuccesul nostru sau succesul altora ca pe o înfrângere sau tragedie personală). Dacă reacţia este alta, atunci probabilitatea bolii creşte brusc.

Un rol determinant în apariţia şi cursul disfuncţiilor psihosomatice îl joacă următorii factori psihotraumati-

'Pr. Porfirio Kavsokalivitul, *op.cit.,* p. 353. [1] *Ibidem,* p. 82.

zanţi: stresul, emoţiile negative, conflictele de tot felul (mai ales cele interioare), stările de criză etc. Situaţiile dramatice, cum ar fi divorţul, moartea unui apropiat sau boala cuiva, avortul, războiul, atentatele teroriste, catastrofele naturale scad capacitatea noastră de adaptare şi supravieţuire.

În lista bolilor psihosomatice sunt incluse stenocardia, infarctul, hipertónia, migrenele, unele forme de artrită, boli de piele şi urogenitale, alergiile, alcoolismul, depresiile etc. în domeniul disfuncţiilor psihosomatice tipice intră de asemenea anorexia şi bulimia, obezitatea psihogenă şi cardiospasmul. De fapt, orice boală poate fi făcută pe fond psihosomatic şi poate provoca o reacţie a sufletului, în acest sens, nu poţi spune că există doar boli psihice sau doar boli somatice.

Nu trebuie să cădem în extreme, explicând totul prin psihologie sau fiziologie. Cercetătorii contemporani spun chiar mai mult: „Nu există boli psihosomatice, ci bolnavi psihosomatic.”

Iată o povestire adevărată, publicată pe Internet. O femeie pe nume Ludmila venise la Moscova dintr-un orăşel siberian. Angajându-se secretară la o firmă comercială, ea a intrat pe sub pielea Anei, soţia unui client foarte bogat, l-a amăgit pe soţ şi a reuşit să-i intre în graţii. Ludmila încerca din răsputeri să-l cucerească pe iubăreţul de 50 de ani: se prefăcea că iubeşte pasional şi că „se topeşte” la cea mai mică mângâiere.

Acela a înghiţit momeala şi s-a ales cu o amantă, numai că nu avea de gând să-şi părăsească soţia care nu bănu

ia nimic. Câte nu a încercat Ludmila! O întreba pe Ana cu ce anume o supără soţul, apoi o bârfea pe adversară în faţa bărbatului ei.

în fine, ea a făcut în aşa fel încât infidelitatea soţului să iasă la iveală. Soţii s-au certat, s-au despărţit, iar amanta s-a cuibărit la „iubit” acasă...

înainte de una dintre călătoriile în străinătate, Ludmila hotărî: o sarcină îl va face pe Oleg să mă ceară de soţie. Pregătindu-se de plecare, „prădătoarea” vicleană s-a lăsat de fumat şi a început să ia vitamine. Numai că, în loc să simtă că prinde forţe noi, ea simţea altceva: slăbiciune, somnolenţă, ameţeli şi s-a şi îngrăşat. Nici soarele tropical nu a făcut să treacă aceste simptome. După ce s-a întors acasă, Ludmila s-a bucurat de întârzierea ciclului menstrual. Numai că ginecologul a trimis-o la endocrino- log, care i-a spus că are hipotireoză (scăderea funcţiilor glandei tiroide). Se vede că nu în zadar bunica Ludmilei îi spunea: „la seama că, dacă vei face rău oamenilor, nu-ţi va fi bine. Aşa că acum asta a şi păţit.”[1]

Astăzi, femeia părăsită de iubit şi bolnavă grav este nevoită să ia tot timpul pastile hormonale. Tratamentul va dura mult mai mult decât planul viclean pe care-l avusese ea cu bărbatul furat. Măcar a fost stabilită o barieră pentru adulter. Oare putem afirma că acest final este doar o întâmplare ?

Sigur că rădăcinile tragediei constau în intenţiile păcătoase şi egoiste. „Groapă a săpat şi a adâncit-o şi va cădea în groapa pe care a facut-o. Să se întoarcă nedreptatea lui pe capul lui şi pe creştetul lui silnicia lui să se coboare” - zice psalmistul (*Psalmii* 7, 15-16). Cât de grăitoare e această expresie!

Ce fel de emoţii şi gânduri avea Ludmila atunci când îl ademenea pe soţul alteia? Psihologii spun că deşi lucrurile pot să nu fie vizibile, creierul nu poate fi păcălit. Cel mai probabil, femeia realiza în interiorul ei că face un lucru rău şi se temea că intriga ei va fi descoperită înainte de vreme, ca să nu-i iasă planurile. Nici intimitatea calculată, iar nu din iubire, nu este benefică pentru sănătate.

încercările de a estompa vocea interioară a conştiinţei şi de a-ţi croi fericirea din necazul altuia duc la distrugere interioară şi blochează capacitatea de a iubi cu adevărat. Cu toate că îşi găseşte tot felul de justificări, omul simte aceasta înlăuntrul său şi atunci se declanşează mecanismul apărării sufletului de autodistrugere, instalându-se boala fizică. Atunci când glanda tiroidă este afectată grav, femeia nu poate rămâne însărcinată uşor şi duce sarcina cu anevoie.

Adevărate sunt cuvintele biblice: „Vorbele celui defăimător sunt ca bucatele gustoase; ele se duc în adâncul măruntaielor. Spoială de argint care îmbracă un vas de lut, aşa sunt buzele mieroase şi o inimă rea. Cu buzele sale se preface cel ce urăşte, iar înlăuntrul lui nutreşte înşelăciune; Când îşi schimbă glasul, să nu-l crezi, căci şapte urâciuni

---

I Sigur că aceasta nu este cauza singulară a hipotiroidiei.

sunt în inima lui. Cineva poate să-şi ascundă ura prin prefăcătorie, dar în adunare răutatea lui se dă pe faţă. Cine sapă groapa (altuia) cade singur în ea şi cel ce rostogoleşte o piatră se prăvăleşte (tot) peste el” *(Pilde* 26,22-27).

în acest caz păcatul „a tras” în glanda tiroidă, însă ţinta putea fi oricare alt organ. Pentru noi este acum *important să vedem care este modelul:*

gândurile păcătoase

4 ■

încălcarea poruncilor lui Dumnezeu

4/

sentimentul conştient sau inconştient de vinovăţie

4/

estomparea mustrărilor de conştiinţă

4/

stresul psihoemoţional

*

îmbolnăvirea psihosomatică

Toată lumea cunoaşte expresia: „Minte sănătoasă în corp sănătos.” Totuşi, gânditori, medici şi cercecători reputaţi sunt de acord că majoritatea problemelor noastre pornesc „de la cap” şi rădăcina bolilor porneşte din adâncurile psihicului.

Adesea îmbolnăvirea este întâi „născocită” de psihicul deteriorat al omului. Dar bolile „închipuite”, provocate de ideile fixe şi de frici, sunt însoţite de simptome reale. Imaginile noastre gândite, impulsurile, amintirile, dorinţele şi răzgândirile se pot materializa. Psihicul modifică fiziologia: o schilodeşte sau o vindecă. Şi aici nu e nimic ocult.

Astfel, *minciuna înrăutăţeşte stările emoţionale ţi pe cele fizice.* Profesorul Anita Kelly de la Universitatea Americană, împreună cu colegii, a observat zece săptămâni două grupuri de persoane. Era vorba de 110 oameni cu vârsta cuprinsă între 18 şi 71 de ani, dintre care 65% erau studenţi. Persoanele din primul grup au fost rugate să reducă

minciuna zilnică, iar modul de viaţă al celor din al doilea grup urma să rămână la fel[1].

Toţi veneau săptămânal să li se observe starea de sănătate şi să dea explicaţii despre îndeplinirea condiţiilor legate de minciună. Participanţii învăţau să spună adevărul despre realizările lor, să nu se laude şi să răspundă onest la întrebări, fără a exagera. Cei care minţeau mai puţin în legătură cu probleme simple (spre exemplu, inventând justificări pentru întârzierea la serviciu) se simţeau mai bine deja la sfârşitul primei săptămâni.

Concluzia: s-au diminuat de trei ori plângerile de dureri de cap şi „arsuri" în gât şi de patru ori stările melancolice. S-au îmbunătăţit relaţiile cu colegii şi prietenii.

Concluziile sunt logice, pentru că minciuna creează o supratensiune emoţională. Pentru a ţine în minte planurile reale şi pe cele inventate, fără a te da de gol, trebuie să consumi energie în plus. Acest lucru epuizează şi consumă organismul. Chiar şi o minciună mică măreşte starea de iritabilitate şi conflictul interior, precum şi cu ceilalţi oameni. Mustrările de conştiinţă provoacă un sentiment de vinovăţie, frică şi disconfort. Iar tendinţa de a te abţine de la minciuni scade nivelul stresului, redă sens vieţii şi creşte aprecierea psihologică a propriei persoane. Omul simte satisfacţie interioară, forţe fizice suplimentare şi întărirea capacităţii de apărare a organismului. Dacă este atent la discuţiile cu ceilalţi şi îşi alege cuvintele cu grijă, ascultând de vocea interioară, omul conştientizează mai bine propriile dorinţe şi distinge mai uşor între minciună şi adevăr.

' Cercetătorii ne sfătuiesc să minţim mai rar. Acces: http://www.rb- cdaily.ru/2012/08/08/cnews/562949984479574.

După părerea mea, acţionând împotriva conştiinţei, pierdem o parte din noi şi ne predăm bolii de bunăvoie, încălcarea făţişă sau ascunsă a legii morale duce la crize sufleteşti şi emoţionale. Pentru început apar boli sufleteşti, apoi boli trupeşti. Legătura dintre fizic şi psihic în om este strânsă şi reciprocă. De aceea boala unui organ poate dăuna şi mai mult stării emoţionale. „Cauza bolii tale caut-o în sufletul tău, zicea părintele Porfirie Kavsokalivitul. în ce stare este acesta? Atunci când medicamentele nu ajută, înseamnă că nu doare trupul, ci sufletul. Iar vindecarea sufletului o putem dobândi doar de la Hristos."[1]

Aşadar, *rădăcinile bolii se află de regulă în interiorul nostru.* Iată de ce orice boală poate fi vindecată sau măcar ameliorată, chiar dacă nu se însănătoşesc toţi oamenii. Problema nu este atât boala, cât omul. Din punct de vedere al credinţei creştine, *nu există boli incurabile, ci bolnavi incurabil.* O astfel de perspectivă asupra bolilor şi a morţii ne învaţă să privim viaţa cu alţi ochi, luminaţi de trezvie.

Lipsa gândirii corecte şi sănătoase duce la îmbolnăvire. Starea de spirit pozitivă acţionează benefic. Prin urmare, pentru a dobândi sănătate, trebuie mai întâi să dezrădăcinăm cauza bolii şi să primim forţa vindecătoare a harului dumnezeiesc.

I Pr. Porfirie, *op. cit., ţţ.* 105,-111.

Cum putem face asta? Prin acceptarea propriei stări de păcătoşenie şi a lipsei de desăvârşire, prin dorinţa sinceră de a ne schimba viaţa, prin iertarea celor care ne supără şi nu ne sunt prieteni, prin credinţa în Dumnezeu şi lăsarea vieţii noastre în mâinile Lui. Oamenii credincioşi găsesc mângâiere şi vindecare în rugăciune, în slujbe şi în Tainele bisericeşti. „Nu fi înţelept în ochii tăi; teme-te de Dumnezeu şi fugi de rău; Aceasta va fi sănătate pentru trupul tău şi o înviorare pentru oasele tale” *{Pilde* 3,7-8).

După părerea Sfântului Filaret al Moscovei, omul cu o sănătate şubredă poate trăi la fel de mult ca unul foarte puternic. Numai că acesta trebuie să fie atent, conştient de ceea ce face şi să nu-şi asume sarcini pe care nu le poate duce. Spre exemplu, atunci când este bolnav, să nu iasă din casă, ci să stea în pat. Câteva zile de răbdare înţeleaptă te pot izbăvi de săptămâni sau luni de boală[1]. Este clar că nu putem exagera recomandarea Sfântului Filaret. O persoană sensibilă şi firavă trebuie să ţină cont întotdeauna de calea de mijloc: să nu provoace şi să nu inventeze boli. „în toate lucrurile tale fii cumpătat şi nici o neputinţă nu te va întâmpina” (*Sirah* 31,26).

Sfântul Teofan Zăvorâtul învaţă: „Abţinerea de la patimi este cel mai bun medicament; aceasta asigură şi zile îndelungate... Sănătatea nu depinde doar de hrană, ci mai ales de liniştea sufletească. Viaţa în Dumnezeu, evitând valurile lumii, învăluie inima cu pace, şi prin aceasta menţine în trup totul sănătos.”[2]

Este evident că *reţeta însănătoşirii constă în schimbarea felului de a gândi.* Ne eliberăm de greutatea lăuntrică a patimilor şi renaştem la viaţa veşnică prin credinţă şi pocăinţă. Cuvântul grecesc „pocăinţă” înseamnă schimbarea minţii.

Duşmanul nostru cel mai mare este înăuntrul nostru. Iubirea de sine (egoismul) este sămânţa tuturor patimilor. Iată pe cine trebuie să fim supăraţi şi de ce să ne judecăm! Se spune că speranţa moare ultima. Dar nu e aşa, ci iubirea de sine moarte ultima! Despre felul în care putem scăpa de aceasta citim la sfinţii asceţi.

Egoismul este rodul naturii umane căzute după greşeala lui Adam. Natura noastră adevărată, transfigurată de har, precum şi vocea conştiinţei, necesită dăruire de sine, iubire jertfelnică pentru Dumnezeu şi oameni. „Mai fericit este a da decât a lua, ne spune Domnul, că cine va voi să-şi scape sufletul îl va pierde; iar cine îşi va pierde sufletul pentru Mine îl va afla” (*Fapte* 20,35; *Matei* 16,25).

Conflictul interior între „vreau” şi „trebuie” provoacă durere. Intensitatea acesteia depinde de cât de adânc a intrat în noi egoismul. în mod paradoxal, *cu cât omul este mai egoist, cu atât este mai vulnerabil şi supus durerii.*

De sănătate, ca şi de fericire, trebuie să ai mare grijă. Nu este în puterea noastră să evităm neplăcerile, dar este important să ne pregătim pentru confruntarea cu acestea, respectând nişte reguli simple, chiar banale.

Primul pas: conştientizarea problemelor interioare care înrăutăţesc starea de spirit. Durerea provocată de

---

I Mi crop. Filaret, *Compendiu de documente vechi ale muzeului,* partea a 9-a, Moscova, 1901.

[2] *Culegere de scrisori ale Sfântului Teofan,* ed. a III-a, scrisorile nr. 477, 514, Moscova, 1898, pp. 124,197.

confruntarea cu tine însuţi, împotrivirea faţă de glasul conştiinţei şi faţă de sentimentul de vinovăţie se tratează printr-o autoanaliză, nu prin justificări sau autoflagelări. Ce rost are să „omori” ulcerul cu pastile şi să ţii regim, dacă orice neplăcere şi greşeală au ca urmare crize nervoase severe ? Nu are rost să învinovăţim rudele, ci să începem a ne uita la noi înşine. Dacă nici aşa nu vom reuşi să rezolvăm problema, să mergem la un duhovnic cu experienţă, la un psiholog sau la un medic creştin.

Pasul al doilea: capacitatea de a controla emoţiile şi sentimentele. Să le exprimăm deschis şi calm, fără tensiune, dispute şi răutate. Să ne analizăm bioritmurile, distribuind obligaţiile deprimante şi discuţiile dureroase în perioadele când ne simţim mai bine. Astfel, spre deosebire de „ciocârlii”, „bufniţele” sunt mai puţin active dimineaţa devreme, dar lucrează bine noaptea târziu. Nu planificaţi mai multe lucruri simultan, „trăgând” de voi. Nu toată lumea poate face ceea ce reuşea Iulius Caesar.

Sigur, calea spre sănătatea psihosomatică nu poate fi epuizată în doi paşi. Dar e mai bine decât deloc.

Nu-ţi provoca supărări!

Un om a mers la un înţelept şi i-a zis: „Tu eşti blând, fără răutate, întotdeauna bine dispus şi nu te superi niciodată. Ajută-mă şi pe mine să fiu la fel.” Bătrânul a fost de acord şi l-a rugat pe cel din faţa lui să-i aducă un cartof şi o pungă transparentă. „Dacă te superi pe cineva şi nu spui nimănui, scrie numele acelei persoane pe cartof şi pune-l în pungă.” „Doar atât?” - întrebă nedumerit omul. „Nu, răspunse bătrânul, poartă întotdeauna punga cu tine şi, de fiecare dată când te mai superi, mai adaugă un cartof.

Cu timpul, punga se umple şi nu este deloc uşor să mergi pe drum cu o astfel de greutate. Pe deasupra, cartofii de dedesubt se strică şi miros urât.

Omul a venit din nou la înţelept şi i-a spus: „Nu mai pot purta asta cu mine. în primul rând, punga este foarte grea, iar în al doilea rând, cartofii s-au stricat. Dă-mi altă

soluţie!” însă bătrânul a spus aşa: „Acelaşi lucru se întâmplă cu sufletul, numai că noi nu ne dăm seama de aceasta imediat. Faptele se transformă în obiceiuri, iar obiceiurile, în caracterul omului care dă naştere patimilor urât mirositoare. Ţi-am dat posibilitatea de a observa întregul proces din afară. Dacă vei decide să te superi sau, dimpotrivă, să superi pe cineva, să te gândeşti mai întâi dacă ai nevoie de o astfel de greutate.”

în esenţă, *rămâne una din două: fie porţi supărările ţi suferi toată viaţa, fie nu te superi şi trăieşti liniştit.* Ce-i de ales? închipuiţi-vă că mergeţi cu un sac greu pe un pod şi, dintr-odată, cădeţi în apă. Atunci trebuie să decideţi ce faceţi: vă salvaţi pe dumneavoastră sau sacul? Sigur că vă salvaţi viaţa! Preferaţi să lăsaţi sacul şi să înotaţi ca să scăpaţi cu viaţă.

Supărarea este o îmbinare urât mirositoare a răutăţii cu neputinţa. Uneori, aceasta cuprinde atât de mult propriul nostru „eu”, încât îi împărţim pe toţi în „duşmani” şi „prieteni”. Ştiţi zicala despre cele două păreri: a mea şi a celorlalţi? Supărările sunt ca lipitorile: sug din noi o cantitate colosală de energie vitală. Acestea trebuie tot timpul „hrănite”. Astfel, ne cheltuim în zadar resursele interne ale organismului şi ale psihicului pe care le-am putea utiliza „în scopuri paşnice” (creativitate, ajutorarea aproapelui, lupta împotriva bolilor etc.). „Supărarea aduce boli rele”, zice un proverb popular. Oricum ai privi lucrurile, reiese că nu e deloc bine să te superi sau să fii supărat. Omul supărat pierde energie şi, cu cât e mai mare supărarea, cu atât e mai mare pierderea de energie. Noi obosim ca nişte catâri care duc butoaie de apă prin munţi, sau suntem ca nişte lămâi stoarse. Cine are de câştigat din asta? Doar cei care provoacă supărarea! De fapt, din proverbe mai reiese o înşiruire de personalităţi: supăratul, prostul şi jignitul.

O, dacă durerea s-ar vărsa de la noi ca un pârâiaş, dacă s-ar descompune în cer, dacă s-ar duce-n pământ sau dacă s-ar preface în ceva bun şi sigur! în realitate însă, aceasta „se împlântă” în noi şi stă acolo multă vreme. Chinurile sufletului suferind se schimbă în sentimentul de milă faţă de tine şi răutate faţă de neprieten. Acest lucru ne şi îmbolnăveşte. Având o energie răutăcioasă, supărarea duce la boli psihosomatice şi modele autodistructive de comportament (dispoziţie conflictuală, depresie, înclinaţia către patimi etc.).

Psihologii au studiat bărbaţi şi femei pe care i-au „afundat” consecutiv în patru stări: trecerea printr-o supărare, gândul la răzbunare, compasiunea faţă de cel care a provocat supărarea şi iertarea. în tot acest timp au fost măsurate pulsul, tensiunea arterială, nivelul de transpiraţie şi tonusul muscular. S-a descoperit că supărarea, ţinerea de minte a răului şi mai ales dorinţa de răzbunare duc la disfuncţii ale sistemului cardiovascular. Iertarea, pe de altă parte, este curativă atât psihic, cât şi fizic.

Cu cât mai mare e supărarea şi cu cât mai mult se adânceşte aceasta în personalitatea omului, cu atât mai tare seamănă cu o cârtiţă, în sensul că se „afundă” în pământul reavăn al trăirilor opresive şi se plânge de insuficienţa luminii solare (atenţia şi implicarea din partea persoanelor dragi). Voinţa lui este atunci paralizată. Sentimentul neexprimat agită, roade sufletul şi distruge sistemele imu- nitar, nervos şi hormonal.

După părerea cercetătorilor, durerile nevindecate şi dorinţa de răzbunare predispun spre tumori. *Supărarea ca*

factor de stres poate fi o cauză a cancerului.

Am avut fericita ocazie să intru odată în chilia unui mare duhovnic. A intrat atunci şi un grup de oameni bolnavi de cancer şi am fost martorul unei discuţii. Părintele a subliniat: asemenea fumului de ţigară, durerea şi necazul ca urmare a unei ofense, trăind în sufletul nostru, provoacă boala aceasta a cancerului. „Oncologia” roade organismul la propriu.

După părerea mea, întorcându-ne cu gândul la jignirea care ne-a fost făcută, noi o retrăim şi ne „inflamăm” din nou şi din nou. Iar demonul toarnă cu plăcere gaz pe foc: situaţia începe apoi să se amplifice cu detalii şi fantezii, bineînţeles în detrimentul nostru. De aici şi infarctul sau focarul oncologic care se transformă în tumoare canceroasă şi se hrăneşte cu ţesuturile vii prin metastaze. Ce şarpe încălzim noi la sân?! Oare jignirea valorează cât necazul nostru?!

Oamenii ţin minte şi alimentează jignirile timp de decenii, crezând naiv că astfel îi pedepsesc pe cei vinovaţi. Însă în primul rând se pedepsesc pe ei înşişi. Jignirile şi supărările se reflectă în plan social şi duhovnicesc, ducând la conflicte lente interpersonale şi la boli duhovniceşti. *Legea răzbunării spune aşa: dacă ai făcut rău cuiva, aşteap- tă-te să se întoarcă la tine acest „bumerang".*

O femeie l-a părăsit pe soţul ei, în pofida tuturor rugăminţilor acestuia, şi i-a interzis să vadă copilul. Blocată în mod egoist, ea refuza să înţeleagă ce suferinţe provoacă celui mic, tatălui acestuia, bunicilor din partea tatălui. Au trecut anii şi, atunci când femeia a devenit bunică, s-a întors „bumerangul” răului care devenise mai mare. Fiul a divorţat, şi nora supărată a făcut la fel ca soacra în tinereţe.

Astfel de exemple sunt multe şi le găsim aproape de noi. Câte cucuie nu ne facem noi, călcând tot timpul pe aceeaşi greblă?! Dar dacă vom pleca în veşnicie nepocăiţi? Cum vom sta înaintea Tronului de Judecată al Domnului ?

Am mai auzit o astfel de zicală: epitaful de la cimitir spune următoarele: „Aici odihneşte cel care şi-a câştigat dreptul de a trece strada pe roşu.” Dar oare se odihneşte? Poate ar fi mai bine să zicem că acela este „lipsit de odihnă”.

Explicând cum putem moşteni viaţa veşnică, Domnul Iisus Hristos îndeamnă la împlinirea poruncilor legii mozaice: „Să nu ucizi, să nu săvârşeşti adulter, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, să nu înşeli pe nimeni, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.” în Evanghelia după Marcu este adăugată încă o poruncă, pe care nu o găsim între cele zece: „să nu înşeli pe nimeni” *(Marcu* 10,19).

Şi de unde apare viermele supărării?

Poetul Alexandr Andrianov descrie astfel o persoană: Din întuneric, fără miros şi chip,

Intră supărarea adânc în mine.

Din ce nori ai coborât oare?

Iar răspunsul din întuneric a fost acesta:

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN
MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

„Omule mândru, pătimaş,

Care nu compătimeşti pe nimeni Şi aştepţi de la oameni de toate,

Care vrei să primeşti, fără să dai,

Te dedai la orice linguşire,

Şi eşti ca un ciot de copac pe loc drept,
Bunul altora îl miroşi de departe,
Dar în propria casă nu vezi nimic...
Nu am bătut la uşa ta,
Pentru că pot intra şi fără cheie!”
Te rog, supărare, să nu mă chimii!
Ce poţi câştiga de la un bolnav ?
Lasă-mă să gândesc singur în linişte Şi să fac o cheie pentru suflet[1].

De multe ori noi reacţionăm cu furie şi durere la reproşurile justificate şi la ieşirile nejustificate făcute la adresa noastră. Dacă cineva râde de noi sau ne vorbeşte de rău, simţim cum se ridică în noi un val de fierbinţeală. Şi dacă acea persoană nu-şi cere scuze, atunci apare ura care orbeşte şi cere răzbunare „dreaptă”. Vedem foarte rar şi recunoaştem lipsa noastră de desăvârşire, însă memoria noastră păstrează amănunţit supărările pe care ni le-au făcut alţii. Ni se pare că primim de la oameni şi de la viaţă prea puţin, cu toate că depunem eforturi mari. O astfel de înşelare a sinelui este apanajul viclean al egoismului nostru.

Şi cine e de vină: eu sau el (ea)? Proverbul rusesc spune: „Nu ne supără alţii, ci noi înşine ne supărăm.” Chiar şi construcţia gramaticală „s-a supărat” sugerează acest lucru. Este vorba de reflexivul „s-a”...

„S-a supărat” - înseamnă că şi-a provocat el însuşi supărare, adică a lăsat frâu liber gândurilor care s-au bucurat într-un chip nesănătos de înjosirea personală şi de sentimentul superiorităţii morale faţă de oponent. Atunci când simţi plăcere dacă eşti jignit, cauţi motive pentru aceasta chiar dacă nu există. Iar diavolul şopteşte la ureche cu drag motive şi ghidează gândurile noastre răzleţe.

Cel supărat pare că îşi alintă durerea şi nu vrea să se despartă de ea, simţindu-se victimă nevinovată a oamenilor răi, a circumstanţelor sau a sorţii. De multe ori supărarea este împinsă în străfundurile subconştientului atât de mult, încât nu se simte aproape deloc. Şi iarăşi: cu cât mai puţin este conştientizat sentimentul acesta, cu atât mai mult ne acaparează. Este o cursă fără sfârşit: victima atrage agresiunea, se supără, simte neputinţa proprie şi creează condiţiile pentru un nou atac.

Astfel, *supărarea este fiica urâtă a mândriei, vanităţii ţi mâniei.* Patimile alimentează obiceiurile nesănătoase şi, cât timp acestea sunt vii, nu vom reuşi să ne înfrânăm. De aceea, cel care doreşte să plivească „lujerii” va trebui să sape după „rădăcini”: să studieze Sfânta Scriptură şi scrierile Părinţilor, să înveţe a-şi vedea propriile păcate şi a le ierta pe cele ale aproapelui, să exerseze lipsa de răutate şi răbdarea, să facă pocăinţă, să se roage cu osârdie şi să facă

I A. Andrianov, *op. cit.,* p. *27.*

milostenie...”

Cum poţi birui supărarea prin iubirea creştină şi în- tr-un mod demn?

Dificil! Ştiu aceasta din proprie experienţă. Pentru început, să ne exprimăm sentimentele şi să recunoaştem: „Da, sunt supărat.” După aceea să încercăm să înţelegem pentru ce Domnul ne supune unei astfel de lecţii. Poate că este o încercare sau poate că avem păcate pentru care trebuie să răbdăm. Puneţi-vă întrebări şi căutaţi răspunsuri.

De ce am fost atât de afectaţi? Este vorba de iubirea de sine afectată sau de persoana altcuiva? Cine ne-a călcat atât de mult pe bătături? Motivul este unul inventat sau real? Oare nu l-am provocat eu, fie şi fără voia mea? Ce patimă m-a dus spre această situaţie: mânia, lăcomia, gelozia, încredea de sine prea mare? Ce corzi ale sufletului meu au fost afectate: credinţa, corectitudinea, mintea sănătoasă, legăturile de rudenie, tradiţiile de familie, cultura naţională? Ce trebuie să scoată la iveală supărarea: mândria mea, credulitatea, prostia, lipsa de experienţă, lipsa de maleabilitate, agresivitatea? Cum pot evita conflictele pe viitor? Şi această listă poate continua.

Ne supără:

- insinuările răutăcioase şi amintirile lipsite de tact despre problemele care ne lezează orgoliul (biografii ruşinoase ale rudelor sau ale celor apropiaţi, calculele aparente sau ascunse, felul în care arătăm, starea de sănătate, starea socială etc.);
- critica grosolană (observaţiile şi acuzele înjositoare şi fără tact);
- sfaturile unilaterale (de genul „trebuie să mai lucrezi cu tine însuţi”, „în locul tău, aş...” „de ce nu încerci să?..”).

Pentru a evita certurile din cauza bârfelor, Biblia sfătuieşte să-l întrebi pe celălalt înainte de a-l acuza dacă e adevărat ce se spune despre el. „Şi nu crede tot cuvântul. Este câte unul care alunecă, dar nu din suflet, şi cine n-a greşit cu limba sa?” *(Sirah* 19,15-16).

„Vorbele zboară”, spune un vechi proverb latin. Câteodată, după ce trece o vreme, te gândeşti: „De ce nu am tăcut? , „Cine m-a pus să mă bag?, „De ce am răspuns atât

„de dur ?” Deşi se pare că ai făcut asta fără să vrei răul cuiva. Dar dacă noi înşine nu ne putem ţine gura, ce să cerem de la ceilalţi?!

Rămâne doar să ne rugăm ca Domnul să fie tot timpul „pe buzele noastre”, să ne înveţe să vorbim cu oamenii şi să ne acopere neputinţele: „Pune, Doamne, strajă gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele; Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug, ca să-mi dezvinovăţesc păcatele mele” *(Psalmii* 140,3-4). Atunci când Domnul face să treacă un cuvânt lipsit de înţelepciune pe lângă inima noastră, acesta nu ne afectează.

Psihologii remarcă ironic astfel: „Punctul de vedere al conştiinţei autorului poate să nu corespundă cu punctul de vedere al subconştientului acestuia.” Într-adevăr, suntem influenţaţi de motive conştiente şi subconştiente. Oamenii nu-i supără pe alţii fără motiv. Suntem înclinaţi să vedem doar învelişul supărător al cuvintelor, fără să observăm sensul lor pozitiv.

Haideţi să ne imaginăm o scenă tipică. Soţia îl ceartă şi îl exasperează pe soţ: „Eşti dezordonat! Ai o varză în cap şi în viaţă! Tot timpul arunci şosetele pe unde apuci!” într-adevăr, critica aceasta este distructivă, dar în esenţă este doritoare de bine. Atunci când soţia se va linişti, întrebaţi-o ce vrea de la dumneavoastră şi ascultaţi ce are de spus. Nu trebuie să fii un geniu ca să-ţi dai seama. Ce voia, de fapt, soţia? Este simplu: „Iubesc familia aceasta şi am grijă de ea. Numai că am nevoie de sprijinul tău. Dă-mi de înţeles că nu sunt singură aici. Fii mai ordonat!

Să încercăm să creăm acum o deviză: „Omul ordonat le are pe toate ordonate: gândurile, sentimentele şi... şosetele!” Oare aceasta este o cale atât de dificilă către pacea în familie?

Să presupunem, totuşi, că nu se poate face pace, chiar dacă motivele pentru care era supărată soţia au dispărut datorită soţului. Prin urmare, există şi motive necunoscute, cum ar fi necesitatea inconştientă de „descărcare” după o zi grea de muncă, atunci când scapi de oboseală (sau griji, nelinişti, stări de iritare). Şosetele soţului pur şi simplu au nimerit în dreptul „focului de artilerie”. Sau poate că soţia duce lipsă de căldură sufletească şi de mângâiere. Printr-un scandal ea reuşeşte cumva să atragă atenţia soţului.

Să învăţăm, aşadar, deprinderea unei critici sănătoase şi a autocriticii. Reproşurile lipsite de înţelepciune înră- iesc şi dau roade amare. Oare femeile nu trebuie să reia aceeaşi discuţie chiar şi după reproşuri: „Ei, de câte ori trebuie să-ţi spun?”

A rezolva problema supărării nu înseamnă să te răzbuni pe cel care te-a supărat! Aforismele spun aşa: „Omul nu este egal cu suma faptelor sale, oricât de groaznice ar fi acelea”; „Iubeşte păcătosul şi urăşte păcatul!” Dacă vei încerca să înţelegi motivele celui care te-a supărat, multe neînţelegeri vor dispărea, iar relaţiile vor deveni mai sincere şi autentice.

La seminariile pe care le-am ţinut la Facultatea de Medicină am auzit de multe ori de la studenţii căsătoriţi exprimări de genul: „înainte de zilele ei critice ne certăm aproape obligatoriu. Am înţeles deja că în aceste zile nu putem programa treburi comune serioase. Şi acum programăm totul în funcţie de calendarul ei.” Iritabilitatea, scările isterice şi de nervozitate se explică adesea nu prin- tr-un caracter răutăcios, ci prin schimbări hormonale. Nu este vorba despre o vină aici, cât despre o particularitate fiziologică a tuturor fiicelor Evei. Domnul le smereşte şi face apel la ambii soţi astfel: „Purtaţi-vă sarcinile unii altora şi aşa veţi împlini legea lui Hristos” (*Galateni* 6,2).

Aşadar, *analizând situaţia la rece, vom încerca să justificăm sau chiar să mulţumim celui care ne supără.* Aşa se poate face profilaxia supărării la nivelul conştiinţei. Problema principală constă în atitudinea noastră faţă de jigniri.

Nu ne simţim supăraţi până când nu ne supărăm singuri. Astfel, în copilărie mulţi erau necăjiţi pe poreclele lor. Cu timpul, acestea par copilării sau chiar amuzante şi nu ne mai afectează.

Din păcate, unii oameni sunt infantili şi cu personalitate imatură. Distorsionând realitatea, aceştia nu se deosebesc prea mult de copii prin supărare şi vulnerabilitate. Această vină şi nenorocire sunt în acelaşi timp consecinţe ale lipsei de creştere spirituală. Dacă avem o abordare corectă a lucrurilor, lipsa de prietenie a celor din jur nu ne poate afecta. Dimpotrivă, vom vedea în aceasta o chemare la pocăinţă, desăvârşirea sinelui şi încetarea judecării aproapelui.

Creştinii autentici reacţionează la orice critică în duhul dragostei şi al creşterii spirituale, încercând să nu strice relaţiile cu ceilalţi. „De sunteţi ocărâţi pentru numele lui Hristos, fericiţi sunteţi, căci Duhul slavei şi al lui Dumnezeu Se odihneşte peste voi; de către unii El se huleşte, iar de voi se preaslăveşte. Nimeni dintre voi să nu sufere ca ucigaş, sau fur, sau făcător de rele, sau ca un râvnitor de lucruri străine. Iar de suferă ca creştin, să nu se ruşineze,

ci să preamărească pe Dumnezeu, pentru numele acesta” *{IPetru A,* 14-16).

Domnul îl răsplăteşte cu dărnicie pe cel care rabdă bârfele şi judecata la adresa lui. După părerea Sfântului Paisie Aghioritul, Dumnezeu este Drept şi de aceea nu are sens să ne justificăm şi să căutăm recunoaşterea meritelor noastre la oameni. Dimpotrivă, noi devenim datori: „Cel care te supără îţi face un bine, făcând un depozit pe numele tău la banca cerească.”[1]

Awa Dorotei vorbeşte despre un ucenic tânăr pe care nu l-a văzut niciodată supărat, necăjit sau mânios pe ceva, deşi mulţi fraţi îl nedreptăţeau. Tânărul răbda toate stoic şi nu se lăsa luat de valul supărării. Awa Dorotei se mira de lipsa acestuia de răutate şi dorea să ştie cum dobândise această virtute. L-a rugat astfel cu smerenie să-i spună ce gând poartă în inimă tânărul, în timp ce rabdă toate supărările. Tânărul a răspuns dispreţuitor şi fără vreo jenă: „Păi ce, să bag în seamă neajunsurile lor sau să mă supăr pe ei, ca pe nişte oameni ? Ei sunt nişte câini care latră.”[II]

0 astfel de tactică nu este bună pentru apărarea psihologică, deoarece contravine poruncii despre iubirea lui Dumnezeu şi a aproapelui. Duhovnicul awei Dorotei, Cuviosul Ioan, spunea: „Zi despre fratele tău că este mai bun şi mai sfânt decât tine şi gândurile se vor linişti.”[III] Supărarea poate fi biruită prin smerenie şi bunătate.

Conform unei vechi poveşti, vântul şi soarele s-au contrazis care dintre ei este mai puternic. S-au înţeles aşa: cel care-l va forţa pe păstorul care urcă în munţi să-şi scoată haina, acela va câştiga. Numai că păstorului i-a fost frig şi s-a învelit şi mai tare. Atunci s-a ivit soarele dintre nori, emanând căldură în jur, şi păstorul şi-a scos haina.

La fel citim şi într-o poveste pentru copii. Un mic ra- ton se speria de animalul pe care-l vedea în apă, fără să ştie că este propria lui reflexie. După ce mama i-a spus să-i zâmbească, acesta şi-a dat seama că nu este nimic periculos, ba chiar dimpotrivă.

în una dintre universităţile americane au făcut un experiment groaznic. Studenţii la psihologie au fost împărţiţi în două grupuri: „supraveghetori” şi „puşcăriaşi”. Aceştia au fost închişi pentru o săptămână într-o clădire unde urmau să joace aceste roluri. Printre obligaţiile „supraveghetorilor” era şi aceea de a menţine ordinea. După trei zile experimentul a fost oprit, pentru că începuseră tortura şi batjocura. în trei zile prieteni şi colegi s-au separat în tabere vrăjmaşe! „Şefii” aplicau pedepse crunte, văzând la „puşcăriaşi” manifestări de nesupunere şi se credeau în stare să judece ce este bine şi ce este rău.

Putem avea oare garanţia că noi nu vom deveni „supraveghetori” dacă am fi în locul lor? Răutatea se cuibăreşte în fiecare dintre noi, şi putregaiul iese la suprafaţă atunci când vine ispita să arăţi cine eşti: să-ţi arăţi puterea, independenţa, autoritatea...

I A. Rakovalis, *op. cit.,* p. 130.

II Awa Dorotei, *învăţăturifolositoare pentru suflet.* Mănăstirea Psko- vo-Pecerska, 1994,pp. 89-90.

III *'Viaţa Sfinţilor Varsanufle ţi Ioan în întrebări ţi răspunsuri pentru ucenici, întrebarea nr. 340, Frăţia Sf. Ioan Teologul, Moscova, 2002, p. 268.*

De cealaltă parte a judecării este iertarea. Atunci când omul îşi cere sincer iertare, el nu vrea să cuantifice gradul de vinovăţie. Doar îi pare rău de faptul că a provocat durere altei persoane. Răspunsul creştinesc în acest caz este: „Dumnezeu să te ierte!” Prin aceasta se arată refuzul nostru voluntar de a ne aroga dreptul de judecată asupra aproapelui.

„Unul este Dătătorul legii şi Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască şi să piardă. Iar tu cine eşti, care judeci pe aproapele?” (*Iacov* 4,12). Nu în zadar Biserica pomeneşte alungarea din Rai a lui Adam şi a Evei în Duminica iertării. Cine este Adam? Noi toţi! „Noi toţi am greşit” (*Romani* 5,12), şi de aceea toţi avem nevoie de iertare.

în vechime, oamenii nu spuneau „la revedere”, ci „iar- tă-mă, pentru numele lui Hristos". Primeau răspunsul „Dumnezeu să te ierte! Iartă-mă şi tu pentru numele lui Hristos!” A-ţi lua iertăciune însemna să saluţi pe cineva cerând iertare pentru vreo greşeală cu voie sau fără voie. *Iertarea* înseamnă *eliberarea* de lanţurile grele ale trecutului şi *părăsirea* sentimentului de amar şi de durere.

A ierta înseamnă a-l pune pe celălalt înaintea ta, a-l prefera pe acela în locul propriei persoane şi a-l înălţa.

în Evanghelie este scris: „Oricine se înalţă pe sine va fi smerit, şi oricine se smereşte va fi înălţat” (*Luca* 14, 11). „Căci, dacă veţi ierta oamenilor greşelile lor, şi Tatăl vostru cel Ceresc vă va ierta greşelile, iar dacă nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru cel Ceresc nu vă va ierta greşelile” (. *Matei* 6,14-15). Adevărată este zicala: „Acoperă păcatul fratelui tău şi Domnul îţi va acoperi păcatele.” Din nefericire, cu totul altfel sunt privite astăzi *miturile despre iertare.* Astfel, cei orbiţi de mândrie văd iertarea ca pe un gest sentimental al persoanelor slabe. Acest lucru nu este adevărat. Iertarea sinceră necesită voinţă puternică şi curaj. Acest lucru nu-i stă în putere oricui. De aceea, iertarea vindecă rănile vechi, dărâmă barierele psihologice, zideşte punţi între oameni şi serveşte drept bază pentru buna înţelegere în familie, societate şi ţară.

Nu întotdeauna este adevărată expresia: a ierta înseamnă a uita. Ca şi cum „nu s-a întâmplat nimic” şi putem numi negrul alb. După spusele unui proverb vechi: „Celui ce se supără pe ceva din trecut, să i se scoată un ochi, iar celui ce uită ce a fost în vechime, să i se scoată amândoi.” Să tragem concluzii şi să încetăm a ne chinui prin trăirea iarăşi şi iarăşi a motivelor supărării. Să nu ne supărăm pe cuiul în care am călcat când eram mici, chiar dacă semnul va rămâne toată viaţa, ci să evităm alte traume pe viitor. încă o zicală legată de aceasta: „Voi ierta doar atunci când îşi va cere iertare.” Nimic mai fals! E nevoie să iertăm pentru binele nostru, pentru că supărarea ne lipseşte de pacea lăuntrică şi, mai important, de harul lui Dumnezeu. De ce să porţi în tine răul pe care tu însuţi l-ai creat ? Pentru că anume eu sunt cel care mă enervez, judec, nu sunt de acord, şi acest lucru mă macină în interior. A cere iertare şi a te împăca înlăun- tru cu cineva este un exerciţiu ascetic care te îndepărtează de ispitele diavoleşti. Putregaiul interior se curăţă indiferent de condiţiile externe şi de voinţa cuiva din afară.

La fel de neîntemeiată este părerea că supărarea trece de la sine. Timpul le va rezolva, spun unii. Numai că ceea ce nu a spus omul până la capăt rămâne în suflet şi roade ca un vierme. Dacă păstrăm în memorie aceasta, noi

creştem şi alimentăm singuri potenţialul negativ.

în fine, iertarea înseamnă în mod ideal împăcare. Numai că uneori greşeala unui om îl face pe celălalt să analize

ze mai atent caracterul relaţiilor cu el şi face uneori continuarea acestora imposibilă. Apostolul Pavel scrie: „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi folosesc. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc. Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe ale aproapelui” (/ *Comiterii* 10, 23-24).

Desigur, ne rugăm şi ne aşteptăm ca omul să se pocă- iască şi să se îndrepte. Numai că minunile sc întâmplă rar. Iertarea nu este o garanţie a păcii şi bunăstării, ci un risc să nu fii auzit, înţeles sau chiar să fii respins. Totuşi, acesta nu mai este păcatul nostru!

Citind cele scrise mai sus, m-am gândit: „Totul pare clar ca pentru copii. Să-l ierţi pe cel care te-a supărat este mai bine decât să nu-l ierţi. Dar dacă sunt eu în situaţia

„în lava fierbinte a dragostei”

„Nici o rană nu este ca rana inimii” (*Sirah* 25,15).

Au fost descrise nenumărate situaţii în care iubirea este unită cu durerea: iubire neîmpărtăşită, alegerea greşită, căsătoria impusă, certurile casnice, infidelitatea, despărţirea, lipsa banilor... Acoperind sentimentul iubirii, durerea se întinde la dimensiunile Universului: nu străin, abstract, ci personal. Amintirea supărării, a amarului, a dezamăgirii şi a altor sentimente de acest fel spală sau şterg tot ceea ce până de curând părea familiar şi de nezdruncinat, într-o clipită, iubirea şi durerea se îngemănează, distrugând unirea fericirii şi a bucuriei. Corabia familiei se sparge în mii de bucăţele.

Ca de obicei, în aceste cazuri apar trei întrebări: Cine e vinovat? Ce să fac? De unde să încep? Mii de opere artistice şi ştiinţifice au fost dedicate acestor teme şi, cu toate acestea, iubirea şi durerea îşi dau în continuare mâna. Bineînţeles că nici eu nu pot să „fac lumină” în acest caz. Numai că, dragă cititorule, *să încercăm măcar să înţelegem împreună cu consoarta ce anume influenţează liniştea casei şi cum putem evita naufragiul familiei.*

Generaţia de astăzi îmi declară răspicat că nu vrea să aibă responsabilitatea familiei, copiilor şi aproapelui. Ce putem înţelege din asta: infantilism adolescentin care s-a extins acum până la vârsta de patruzeci sau chiar cincizeci de ani sau un punct de vedere foarte clar al personalităţii?

în rând cu concubinajul, astăzi putem auzi din ce în ce mai des despre legături de scurtă durată („hai să închiriem o cameră la hotel!”). Cei care au apucat să se înscrie la starea civilă „pentru că erau tineri şi fraieri” fie sunt deja divorţaţi, fie vor să „se distreze”, justificându-se prin grija pe care trebuie s-o aibă pentru carieră. Logica lor este următoarea: dacă ai maşină de spălat şi mâncarea o poţi lua de la supermarket, atunci nu mai ai nevoie de soţie. Femeile autonome se descurcă de asemenea fără un soţ care să aducă hrana acasă şi care să le ocrotească. Căsătoria pentru femeile de afaceri este ca lanţurile unui sclav. Dacă are nevoie de bărbat totuşi, se poate folosi de firme specializate, la plata cu ora.

Alegerea soţiei poate fi făcută din întreaga lume. Totul e ca la supermarket, pe rafturi. Te uiţi în toate părţile şi nu ştii pe ce să pui mâna. Oamenii au încetat să se împace cu neajunsurile partenerilor, şi nici ei nu încearcă să se

schimbe ca să poată rămâne alături de celălalt. Pentru ce? E mai simplu să-l schimbi, nu-i aşa?! Odinioară sentimentele împărţite şi infidelitatea erau judecate. Libertatea nelimitată însă elimină din relaţii responsabilitatea, fidelitatea, amabilitatea şi delicateţea.

Acum e mai interesant să conduci o maşină, o afacere sau să navighezi pe Internet decât să construieşti o familie. Este de înţeles de ce în societăţile care au deja o tradiţie în liberalism şi democraţie numărul divorţurilor este mult mai mare. *Este preţul pentru aceea că sexul a devenit mai important decât dragostea.*

S-au şi găsit formulări pline de cinism: „Totul e ca la magazin: ai plătit, ai primit şi eşti liber”; „Clientul plăteşte marfa, iar partenerul face rost de bani”; „S-a descărcat şi a uitat”. Obiectul vânzării este relaţia intimă, fără nici un fel de preludiu, compliment sau romantism. După cum spunea personajul romanului Dariei Donţova: „Eu sunt fată cinstită. Să mă plătiţi pentru că mă culc cu dumneavoastră!” Astfel de relaţii reprezintă o bucurie pentru un egoist complexat care nu doreşte să-şi asume sarcini suplimentare şi să „se epuizeze”.

Suntem dependenţi de stereotipurile care ne invadează prin intermediul televiziunilor şi Internetului. Vedem filme fără sens, ascultăm muzică fără armonie. Suntem ca un salam fără carne: produs artificial ce conţine o gamă de chimicale şi adaosuri (conservanţi, stabilizatori, înlocuitori, potenţiatori, coloranţi, aromatizanţi). Dar nu-i aşa că ambalajul e frumos?!

Parafrazand proverbul popular, am putea spune aşa: „Spune-mi ce mănânci (asculţi sau vezi), şi-ţi voi spune

cine ești.” De ce să ne mai mirăm atunci că nu mai simțim nimic, iar dragostea noastră este falsă? Blocându-ne în tot felul de surogate, nu mai putem vedea puterea și frumusețea trăirilor noastre. Tot așa cum o pasăre nu-și dă seama de existența unei oglinzi și intră direct în ea, crezând că e o altă pasăre care-i seamănă, la fel și noi zburăm spre propria reflexie pe care o vedem în alții și ne lovim de altceva...

Care este reţeta fericirii în dragoste? Nu ştiu şi nici nu voi risca să o descriu. Totuşi, sprijinindu-mă pe experienţa bogată a diferitor oameni, voi împărtăşi câteva gânduri legate de aceasta.

Există cel puţin două condiţii principiale de care depind profilaxia ţi vindecarea durerii sufleteţti provocată de iubirea nefericită: alegerea corectă a soţului (soţiei) ţi puterea de sacrificiu a partenerilor. ***Să le analizăm pe rând.***

I) Important este să nu greşeşti în alegerea soţului sau soţiei

Renumitul poet şi filosof persan Omar Khayyam a scris această poezie:

Ca să trăieşti înţelept nu trebuie să ştii prea multe,

Două reguli clare ţine minte:

Mai bine să-ţi fie foame decât să mănânci ce apuci,

Mai bine să fii singur decât să fii cu cine apuci.

„Cumva, undeva şi cu cineva” nu este deloc o variantă de luat în calcul. Cuvântul „soartă are un sens foarte adânc. Vechii greci vedeau în aceasta o fatalitate imuabi-, lă sau o fortună schimbătoare, iar unele religii orientale

- o karma crudă, dar dreaptă (legea răzbunării). Creştinii văd însă soarta ca pe judecata lui Dumnezeu. în limba rusă cuvântul corespunzător *(sudba)* este compus astfel: *sud=judecată* şi *ba-Dumnezeu.* Tot aşa se scrie în rusă şi cuvântul „mulţumesc”: *spasi=să te mântuiască* şi *bo=Dumnezeu.* „De la faţa Ta judecata mea să iasă” - spune Prorocul David (*Psalmii* 17, 2).

Trebuie să ne căsătorim sau să primim monahismul ori preoţia exclusiv ca urmare a chemării lui Dumnezeu.

Părintele Kiril Pavlov, văzător cu duhul, explică aceasta astfel: „Dacă cineva este chemat la viaţa de familie, atunci un astfel de om nu face decât să se gândească la familie, copii, soţie şi viaţa de familie din viitor. Acesta este semnul chemării lui Dumnezeu pentru viaţa de familie. Dacă, dimpotrivă, omul are în suflet o frică de familie, frică de a avea copii, indiferenţă faţă de viaţa de familie, toate acestea sunt semne că omul acesta nu are chemarea să fie familist. Dacă părinţii se amestecă şi încearcă să anuleze chemarea lui Dumnezeu, acest lucru sfârşeşte tragic. Trebuie să încercăm să înţelegem care este calea spre care ne cheamă Dumnezeu.”[1]

Soţul sau soţia nu se caută prin metoda probelor sau a greşelilor. Odată, am avut ocazia să consult un bărbat în vârstă, care nu se împăcase de-a lungul vieţii cu zeci de femei. „Voiam să ştiu sigur dacă acea femeie este pentru mine sau nu. Şi cum puteam şti dacă nu încercam?” „Ei, şi sunteţi mulţumit de rezultate?”, l-am întrebat eu. El tăcu mâhnit.

În Biblie se spune: „Lui Dumnezeu îi sunt cunoscute din veac toate lucrurile Lui” *(Fapte* 15, 18). El ştie dinainte cine şi cu cine va fi fericit. Viaţa ne învaţă că toate încercările noastre de a reuşi să trecem pe lângă poruncile lui Dumnezeu sunt sortite eşecului. Cel puţin, această fericire temporară nu va rezista în timp, ci ni se va strecura printre degete. Făcându-ne voia proprie, având o gândire îngustă şi copilărească, fără a ne ruga şi încredinţa Proniei lui Dumnezeu, noi suntem cei care îndepărtăm momentul întâlnirii fericite, pregătindu-ne pentru suferinţe.

„Căsătoria de probă" nu trece fără urmări, ci lasă cicatrice urâte şi chiar „deşert” în suflet. Cel care se consumă şi se vinde în stânga şi în dreapta, se epuizează foarte repede. Atunci când va veni momentul şi va întâlni, în fine, pe „ales/aleasă”, acesta nu va mai avea putere să iubească şi inimă care să trăiască sentimentele. Limita a fost atinsă!

Autorii creştini propun două exemple în acest sens. Luaţi o rolă de scoci, lipiţi ceva cu el şi apoi rupeţi. Pe urmă repetaţi asta de multe ori. Veţi vedea că a treia oară scociul nu se va mai lipi la fel de bine. A patra oară aproape că nu se va mai lipi deloc. Se ştie că banda adezivă îşi pierde proprietăţile după fiecare utilizare. În aceasta constă şi desfrânarea: pierderea capacităţii de „a-ţi lipi inima” de cineva.

Dragostea dăruită de Dumnezeu este asemenea unui potir de aur cu o băutură preţioasă. Desfrânatul, având o atitudine necorespunzătoare faţă de potir, îl mişcă dintr-o parte în alta şi iroseşte capacitatea sa de a iubi.

I *Arhim. Kiril Pavlov, Trebuie să caufi un părinte duhovnicesc care să rezoneze cu sufletul tău, Despre duhovnicie, Klin, 2001, p. 138.*

După părerea părintelui Paisie Aghioritul, tinerii care au reuşit să-şi păstreze curăţia şi castitatea înainte de căsătorie şi care, în acest timp, au suferit batjocura celor din jur, vor fi consideraţi ca mucenicii. în vechime exista mucenicia sângelui, acum e mucenicia conştiinţei[1].

Nu există reţete absolute care garantează corectitudinea alegerii soţului (soţiei). Ca să evităm durerea sufletească ne ajută patru sfaturi verificate de-a lungul vremii:

- Domnul ne descoperă voia Sa prin intermediul părinţilor. Pentru necazurile şi greutăţile legate de naşterea şi creşterea copiilor, rugăciunile şi binecuvântarea părintească dobândesc un har special. Părinţii devin uneltele Pron i- ei dumnezeieşti. Cel care nu primeşte binefacerea rugăciunilor tatălui şi mamei şi nu preţuieşte experienţa şi binecuvântarea lor îndepărtează de la sine harul lui Dumnezeu şi ajunge în plasa diavolului pentru încălcarea poruncii a cincea din Decalog: „Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta.” Aceasta este singura poruncă după care urmează o făgăduinţă: „Ca să trăieşti ani mulţi şi să-ţi fie bine în pământul acela pe care Domnul Dumnezeul tău ţi-l dă ţie” (*Deute- ronomul* 5, 16). Legea ne pedepseşte de fiecare dată când o încălcăm. Din păcate, tineretul contemporan consideră rugăciunea şi binecuvântarea părintească învechite şi lipsite de valoare. în cel mai bun caz, acestea sunt privite ca o tradiţie lipsită de importanţă. „Noi singuri vom decide!” Numai că aici vorbim despre un semn al apartenenţei la neamul nostru şi al legăturii dintre generaţii.

Din observaţiile părintelui Tadei de la Vitovniţa, noi adunăm roada amară a neascultării de Tatăl Ceresc şi de părinţii pământeşti. Dacă fiul sau fiica îşi supără părinţii şi

---

I Pr. Paisie Aghioritul, *Mărturii,* pp. 200-201.

' Pr. Tadei de la Vitovniţa, *op. cit.,* pp. 110,145.

el spun în inima lor: „O să plăteşti tu pentru asta!” - aşa va fi. Şi asta pentru că părinţii au puterea aceasta primită de la Dumnezeu. Iar în Ziua Judecăţii toţi vor răspunde în faţa Judecătorului pentru fiecare cuvânt deşert şi de jignire. „Nu vă poate fi bine dacă părinţii sunt supăraţi pe voi - spune părintele Tadei. Veţi avea de dus o luptă îndelungată şi fără roade cu voi înşivă, crezând că luptaţi cu ei. Dacă eşti credincios, iar părinţii tăi sunt atei, nu-i supăra cu credinţa ta, ci roagă-te pentru ei şi fii bun cu ei.”[1]

Am avut ocazia să consult tineri care se mirau de ce nu le merge bine în viaţă. Atunci când am început să depănăm „firul amintirilor” descopeream îndrăzneala şi răzvrătirea lor faţă de părinţi. Dezamăgiţi fiind de soţii sau de soţiile lor, aceştia se plângeau mamelor şi auzeau reproşul: „Nu ţi-am zis ?”

Trebuie să remarc totuşi că nu trebuie nici să manipulăm după bunul plac porunca a cincea, spre exemplu camuflând dorinţa noastră de câştig şi astfel îndemnând la păcat. Părinţii trebuie mai întâi ei înşişi să-i cinstească pe strămoşi, arătându-le astfel copiilor un model de vieţuire evlavioasă, nu scandaloasă şi destrăbălată. Nu în zadar se spune în Evanghelie: „Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; dar de este cineva cinstitor de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă” *(Ioan* 9,31).

- înainte-vederea sau cunoaşterea vieţii omului poate fi darul părintelui duhovnicesc şi al marilor duhovnici. Domnul luminează intuiţia şi mintea duhovnicului care se roagă pentru binele fiului său duhovnicesc. O astfel de binecuvântare preoţească pentru căsătorie este deosebit de valoroasă şi prevede corect perspectivele vieţii de familie. Desigur, la cununie nu merg „din ascultare”, la poruncă.

Părintele Maxim Kozlov spune aşa: „Nu trebuie să te căsătoreşti doar ca să-i faci pe plac arhiereului. Tu ai de trăit toată viaţa cu soţia, nu cu arhiereul. Arhiereii vin şi pleacă, dar femeia va rămâne cu tine pentru totdeauna! Aşa că e mai bine să dai dovadă de puţină tărie de caracter în alegerea soţiei!”[1]

Sfântul Paisie Aghioritul îi sfătuieşte pe soţi să aibă un duhovnic comun. Un păstor cu experienţă cunoaşte „problemele” şi „asperităţile” ambilor soţi şi le „netezeşte" pentru a-i face pe cei doi să fie din ce în ce mai apropiaţi. De fapt, duhovnicul este ca un „tâmplar”: lipeşte două „scânduri” pentru ca acestea să nu se dezlipească din cauza „presiunii”. De aceea, „duhovnicul-tâmplar” are nevoie de ambele „scânduri” în acelaşi timp.[II]

„El trebuie să vadă ce lucrare este necesară pentru una şi, respectiv, cum să o prelucreze pe cealaltă... Multe cupluri în care soţul şi soţia se potriveau, iar căsătoria a avut loc drept urmare a atracţiei reciproce, au ajuns să se despartă pentru că nu au primit ajutorul şi sfatul unui duhovnic înţelept. în acelaşi timp, soţii care aparent nu se potrivesc, având un duhovnic comun, ajung să fie fericiţi în viaţa de familie” - conchide Sfântul Paisie.[III]

După cum spune înţelepciunea populară, „ca să cunoşti pe cineva, trebuie să trăieşti o viaţă alături de el”. Perioada de

---

I Pr. Maxim Kozlov, *Cum săgăseşti o soţie ţi o preoteasă bună,* hctp:// www.taday.ru.

II A Rakovalis, *op. cit.,* p. 28.

III *Hbidem.*

cercetare este stabilită de duhovnic la o jumătate sau chiar la un an. Apropierea intimă nu este permisă. Viitorii miri vorbesc unul cu celălalt şi cu rudele lor. Acest lucru le permite să vadă dacă au intenţii serioase, să cerceteze şi să pună la încercare sentimentele şi compatibilitatea psihologică. Să înţeleagă ce îl bucură sau ce îl irită pe celălalt... Ulterior, cântărind totul, să decidă calm dacă va putea accepta toate diferenţele şi particularităţile observate.

Luaţi aminte la viitoarea voastră soacră. Dacă vă este simpatică, acesta este un semn (chiar dacă nu absolut) în favoarea alesei. Nu este exclus ca peste douăzeci-treizeci de ani fiica să semene cu mama ei: „Aşchia nu sare departe de trunchi.” Dacă mama este o soţie bună, există probabilitatea ca şi fiica ei să fie de asemenea o bună soţie.

Să ne amintim şi de proverbul: „Nu-ţi cumpăra casă, ci vecini buni.” Rolul soacrei nu a fost încă anulat de nimeni. Atunci când le vorbesc despre asta tinerilor, reacţia este zgomotoasă, cu tot felul de glume şi exemple.

Un criteriu elocvent îl reprezintă stilul de comunicare a alesei cu părinţii dumneavoastră. Cel mai bine poţi observa aceasta în condiţii obişnuite de viaţă, ca să nu existe posibilitatea fariseismului din partea cuiva. Dacă aleasa este modestă, amabilă şi dă dovadă de tact, înseamnă că va putea face aceasta şi cu soţul. Dacă însă în vorbele ei apar note de mitocănie şi nemulţumire, acuze lipsite de autocritică şi plângeri, dorinţe de a scăpa de treabă şi de a protesta, atunci mai devreme sau mai târziu ea va începe să vorbească astfel şi cu dumneavoastră. La fel se pune la încercare şi viitorul soţ, desigur.

- Literatura, filmele şi ziarele dau mărturie despre faptul că iubiţii pot fi uniţi de sentimente şi emoţii trecătoare, condiţionate hormonal. La început ţi se pare că iubirea înseamnă doar „plimbări sub clar de lună” apoi încep problemele incompatibilităţii de caracter şi de modele familiale, preluate din copilărie de la părinţi. Acestea oricum vor ieşi la suprafaţă. Un soţ nefericit a recunoscut cu amărăciune: „Asta e fericirea familială? Dar acum e prea târziu...” Dragostea înseamnă muncă zilnică foarte grea.

- Bunăstarea materială sau capacitatea de a lăsa impresie bună nu reprezintă o bază pentru armonia în familie. Valorile perene sunt dragostea, fidelitatea, puterea de sacrificiu, înţelegerea reciprocă, încrederea... Omul educat în acest spirit nu va merge să caute parteneră de distracţii şi petrecere a timpului liber.

„O dansatoare va fi plăcută doar pentru superficiali. Un mire înţelept va prefera calităţile morale ca iubirea de muncă, modestia şi credinţa în loc de frumuseţea exterioară, spunea Sfântul Macarie al Moscovei. Să vezi la tine relele este mai bine decât să te mândreşti cu ce vezi în oglindă.”[1]

Cunoscutul arhipăstor Antonie de Suroj regreta că noi suntem mai înclinaţi să dăm atenţie aparenţelor şi nu vedem esenţa. Intâlnindu-ne cu cineva sau uitându-ne la noi înşine, vedem ceea ce este stricat de păcat sau doar frumuseţea exterioară. Experienţa de viaţă însă ne permite să vedem dincolo de straturile mărunte şi superficiale sau chiar dincolo de urâţenie acea frumuseţe pe care o contemplă Dumnezeu.

' Mitrop. Macarie Ncvski, *Scrisori către ofiică duhovnicească*, Ed. Ot- cii Dom, Moscova, 1999, pp. 53,60.

Un om sănătos psihic înţelege că exteriorul nu este cel mai important: „Nu te hrăneşte frumuseţea”, zice proverbul popular.

„Vrei să-ţi înfrumuseţezi chipul? - întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. Infrumuseţează-l nu cu pietre scumpe, ci cu modestie şi castitate... Prin aceasta vei atrage nu numai dragostea oamenilor, ci şi pe cea a îngerilor. Pentru aceasta însuşi Dumnezeu te va lăuda... Nu trupul trebuie să strălucească, ci sufletul.”[1]

Acelaşi lucru îl spune şi Sfântul Ioan de Kronstadt: „Să nu te uiţi la chipul trupesc, ci cu ochiul interior să te uiţi la chipul sufletului tău, ca să vezi cum este: oare nu e desfigurat de patimi? Nimiceşte această urâţenie prin rugăciune şi lacrimi de pocăinţă. Să nu te uiţi la haine frumoase, pentru că acestea sunt putreziciune, ci la haina nepu- trezicioasă a sufletului tău. Aşa vei vedea în ce stare este: murdară şi scârboasă din cauza căderilor în păcatele văzute şi nevăzute? Dobândeşte haină sufletească în frumuseţea smereniei, a castităţii şi curăţiei, a milosteniei şi dreptăţii.”[II]

Scriitoarea contemporană Olesia Nikolaeva povesteşte despre prietena ei Nadejda care voia cu orice preţ să se mărite. Divorţată, mamă a unui copil, ea se ruga să găsească un soţ bun. Cerea cu insistenţă şi foarte clar: unul deştept, bogat, mai bine străin din Europa sau din America. La scurt timp un astfel de pretendent apăru în viaţa ei.

I Sf. Ioan Hrisostom, *Alfavita duhovnicească,* Moscova, 2005, pp.

IISf. Ioan din Kronstadt, *Viaţa mea în Hristos,* voi. II, Ed. Data-Press, Moscova, 1991, pp. 175-176.

' O. Nikolaeva, *Focul ceresc fi alte povestiri.* Moscova, 2012, p. 122.

Acesta o ceru de soţie şi ambii s-au mutat în America.

Numai că „ceea ce comandase” ea nu i-a adus fericirea. în primul rând, fostul soţ nu şi-a dat acordul pentru ieşirea copilului din ţară. Aceasta era plata pentru faptul că noul soţ era străin. în al doilea rând, Nadejda nu avea cu ce să se ocupe în America. Avea diplomă de predare a limbii ruse... în al treilea rând, americanul isteţ şi viclean după o vreme a divorţat fără să-i lase nici un ban. Găsise o ţară în care nu era obligat să lase soţiei ceva. Avocatul doar a anunţat-o pe Nadejda de desfacerea căsătoriei.

După ce a băut din această cupă amară, Nadejda s-a întors în Rusia şi a pus în ramă diploma de cunoaştere a limbii ruse: în ţară nu mai avea nimeni nevoie de aşa ceva.

„Dacă ne uităm imparţial la unele dintre dezamăgirile şi eşecurile noastre”, îşi încheie povestirea Olesia Nikolae- va, „vom vedea că pe multe dintre ele ni le-am căutat cu lumânarea”.[1]

Am avut ocazia să asist la un dialog hazliu. O vecină îi lăuda unui băiat o potenţială soţie: „Tatăl ei este diplomat, are maşină, vilă, apartament, mobilă de import, covoare scumpe, lustre...” Tânărul a întrerupt-o: „Păi, doar nu mă însor cu lustrele şi covoarele! Ea cum este?” Din discuţie a reieşit că fata este cam răsfăţată, nu-şi refuză nici o plăcere şi are ambiţii mari. „Să-şi găsească pe altcineva atunci”, spuse tânărul la sfârşit.

Un om se tot întreba dacă are rost să ia de nevastă o fată cu un caracter răutăcios şi a mers la părintele Porfi- rie Kavsokalivitul. Părintele i-a enumerat neajunsurile fetei şi la final a adăugat: „Oricum, te poţi căsători cu ea.” „Cum aşa? - s-a mirat pelerinul, dar a primit următorul

răspuns: „Prin caracterul ei tu te vei sfinţi şi pe urmă o vei aduce şi pe ea la sfinţenie”. Părintele i-a prezis că în această căsnicie tânărul va trebui să se desăvârşească în răbdare, înţelegere, iertare şi alte virtuţi, până când va ajunge la sfinţenie. Auzind cele spuse, tânărul a refuzat să se însoare cu acea fată. Nu se putu hotărî[11] să ajungă la sfinţenie pe această cale[12].

2) Sacrificiul de dragul celuilalt împiedică transformarea iubirii în durere

Reputatul psiholog austriac Victor Frankl spune aşa: cu cât mai mare este tendinţa spre plăcerea sexuală, cu atât mai mult aceasta se îndepărtează de persoană. Calea către dobândirea plăcerii şi a realizării personale trece prin dăruirea de sine şi negarea sinelui. Cel care consideră că această cale este ocolitoare are ispita de a alege un drum drept, dar alunecos, tinde spre plăcere ca scop în sine şi ajunge în impas[2].

Alergarea după plăceri sexuale şi diversitate se încheie prin secarea forţelor interioare şi a celor exterioare, cât şi prin boli. Se ştie de demult că soţul şi soţia primesc înapoi însutit după ce oferă ceva celuilalt. Jocul la o singură poartă duce la înfrângere sigură.

Un indicator al egoismului este măsura puterii noastre de sacrificiu. Cât facem noi pentru alţii ? Oare încercăm să-i ajutăm? Suntem dispuşi să dăm ceea ce ne aparţine şi să facem aceasta fără a ne aştepta la ceva în schimb, din inimă curată, şa cum ne învaţă Hristos: „Faceţi bine

---

I[1] Pr. Porfirie, *op. cit.,* p. 496.

II Victor Frankl, ***Omul în căutarea*** *sensului,* Ed. Progress, Moscova, 1990, pp. 349-350.

' A. Browning, „Din Sonetele portugheze”, în revista *Novaia iunosti* nr. 1(76), 2007.

şi daţi cu împrumut fără să nădăjduiţi nimic în schimb şi răsplata voastră va fi multă şi veţi fi fiii Celui Preaînalt *(Luca 6,* 35)? Spre ruşinea mea, voi recunoaşte că nu am o astfel de dragoste.

Egoismul se întrezăreşte şi în cantitatea cerinţelor şi pretenţiilor pe care le avem. Cu cât mai multe cerem, cu atât mai puţin iubim. După cuvântul Sfântului Apostol Pavel, „dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmuieşte, nu se laudă, nu se trufeş- te. Dragostea nu se poartă cu necuviinţă, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândeşte răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduieşte, toate le rabdă” (/ *Co- rinteni* 13,4-7).

...Ca o forţă nevăzută străină
M-a luat de păr pe sus
Şi a început să-mi zică: „Pleacă-ţi capul, nu te împotrivi!”
„Tu eşti moartea?” - am întrebat eu sleită.
Iar vocea răspundea: „Nu moartea, ci Dragostea.”'

O veche pildă spune aşa: mergea un om bogat într-o şaretă confortabilă, la care erau înhămaţi şase cai din ţări străine. Şareta se împotmoli în noroi şi nu se mai putea urni. Apăru apoi un ţăran cu o pereche de mârţoage, care trecu prin noroi fără probleme. Bogatul se miră: „în ce constă puterea cailor tăi?”

„Păi, caii matale, chiar dacă sunt puternici, sunt de rase diferite - spuse ţăranul. Fiecare se crede mai bun şi trage în partea lui: dacă îi dai bice unuia, celălalt se bucură. La mine însă caii nu sunt de rasă, sunt la fel: iapa cu mânzul ei. Dacă îl ameninţi pe unul cu biciul, celălalt începe să tragă cu osârdie ca să nu fie bătut nici unul.”

Dacă ne ferim de încercările trimise de Dumnezeu, soarta ne întoarce de unde am pornit şi ne pune din nou în faţa stării iniţiale neplăcute. Greşeala multor tineri este că sunt uşuratici şi convinşi că au fost creaţi pentru dragoste şi fericire. Sunt idealişti şi culeg fericirea bucată cu bucată. Mai mult, fericirea lor este capricioasă şi dificilă.

Evident, fericirea autentică poate fi dobândită doar prin sacrificiul de dragul celuilalt. Pentru aceasta nu este suficient să faci „reparaţii cosmetice”: să uiţi pentru o vreme de unele obiceiuri proaste şi de reacţii nepotrivite ori să închizi ochii la neajunsurile celuilalt, încercând să-i faci pe plac cu orice preţ.

Unii îşi pun speranţele în metodele NLP (programare neurolingvistică). Spre exemplu, îşi potrivesc respiraţia cu respiraţia partenerului. Le este greu să şi respire... Sau încearcă diferite arome extravagante, „tehnici de dragoste şi ispitire” exotice, aprinzând dorinţa trupească şi atracţia primitivă animalică. Totul se face pentru un efect de scurtă durată. Oare aceasta înseamnă dragoste ? Pe termen lung, astfel de relaţii nu au nici o şansă.

Este nevoie de „reparaţii capitale”, nu de „cosmetizări, adică de transformare interioară (schimbarea modelelor de comportament, curăţirea sentimentelor, trăirilor şi construcţiilor din subconştient, rezolvarea problemelor vechi şi a complexelor).

Da, este greu. Mulţi oameni se lenevesc sau se tem: „Asta nu e pentru mine!”; „Nu pot, nu rezist, clachez!”;

„Nu vreau să stau sub papucul femeii!” Dar există şi o mângâiere. Atunci când omul devine mai bun, mai simplu şi înţelept, el dobândeşte pacea şi liniştea. Atunci se estompează supărările şi amintirile amare, îl părăsesc fri- cile şi temerile, simţindu-se lipit de sufletul celuilalt şi, cel mai important, primeşte harul lui Dumnezeu, „care pe cele neputincioase le vindecă şi pe cele lipsă le împlineşte”. Doar acesta dă putere să învingi şi să rabzi patimile proprii şi pe ale celuilalt.

Să ne amintim de cântecul-legendă al Svetlanei Ko- pâlova, intitulat „Iubirea văzătoare”:

Se iubeau tandru,
Chiar dacă el era orb din naştere,
Şi chiar dacă trăiau în sărăcie,
Dar ea era fericită cu el.
El stătea la intrarea sinagogii,
Iar ea ţesea hitoane,
Şi el desigur nu putea vedea Că nu era frumoasă.
Odată - într-o sâmbătă - Ea mergea după el în sinagogă,
Numai că inima era mişcată de ceva,
Ca de strunele unei harfe.
Dintr-odată, l-a văzut pe vecin,
Care se grăbea s-o anunţe:
„Acolo este soţul tău, oare nu ai auzit?”
„Ce s-a întâmplat?” - „Păi, a început să vadă!”
„Oare poţi glumi atât de crud?” - Am şoptit eu emoţionată.
„L-a vindecat - se zice - cu puterea lui Dumnezeu
Profetul galileean Iisus!”
Inima începu să tresară de fericire,
Dar se gândi dintr-odată la ale sale - Că, văzând că nu e frumoasă,

Aceste gânduri le-a îndepărtat,
Pentru că el va putea vedea întreaga lume.
Dar să meargă către el se temea,
Şi cu atât mai mult în faţa oamenilor.
Fie ca acasă să fie aproape Şi atunci hotărârea s-o ia!
S-a întors şi a mers În casa lor micuţă.

I se părea că toată veşnicia îl aşteaptă pe cel drag sub smochin,
Dar iată că văzu cum veni înainte Fără baston, mergea liber.
Nu mai simţise aşa ceva,
Că picioarele nu o mai ascultau...
El, cel drag şi cu totul necunoscut,
S-a uitat, în sfârşit, la ea.
Această privire, mai ascuţită decât orice aşchie,
A recunoscut în ea jumătatea sa,
Şi lacrimile de pe faţa urâtă Le-a adunat cu săruturi.
Şi privea cu aşa ochi,
Cum doar iubirea poate privi.
„Dacă vei orbi vreodată - spunea el -, întotdeauna îţi voi fi alături!”

Cununa întâietăţii şi piatra de poticnire (CONSTANTIN V.;

Situaţiile dureroase care chinuiesc sufletul apar adesea din problemele în căsnicie.

Din vechime, în societatea patriarhală rolurile sociale sunt distribuite în vederea ajutorului reciproc: bărbatul este apărător, dobânditor de bunuri şi continuator al neamului, iar femeia este spatele puternic, păstrătoarea focului din cămin şi educatoarea copiilor. în Biblie se spune: „Hristos este capul oricărui bărbat, iar capul femeii este bărbatul, iar capul lui Hristos: Dumnezeu... bărbatul nu trebuie să-şi acopere capul, fiind chip şi slavă a lui Dumnezeu, iar femeia este slava bărbatului" (/ *Corinteni* 11, 3,7); „Femeia virtuoasă este o cunună pentru bărbatul ei, iar femeia fără cinste este un cariu în oasele lui" (*Pilde* 12,4). Femeia poate aduce soţului fie slavă, fie necinste.

Se spune că soţul este asemenea cifrei unu, iar soţia asemenea cifrei zero. Când se unesc, apare un nou număr. Dar cum se pot aşeza două cifre într-un rând? Când în casă vine o fată modestă şi ordonată, aşezându-se în spatele bărbatului ca zero, înzeceşte semnificaţia soţului şi a familiei. Dar o soţie rea se bagă în faţă şi slăbeşte soţul, reducând toate la zero virgulă unu (0,1).

Vă voi spune o istorie din regiunea Daghestan. Tinerii dintr-un sat de munte au decis să afle ce este mai bine: să măriţi o fată rea cu un băiat bun sau o fată bună cu un băiat rău. în curând nunţile fură stabilite. Un băiat simplu care era de râsul satului a fost însurat cu o fată înţeleaptă şi harnică, iar cel mai viteaz băiat din sat a fost însurat cu o fată simplă de tot.

După trecerea unui an au apărut şi roadele celor două căsnicii. Băiatul care era invizibil odinioară a încetat să se mai certe cu lumea, s-a apucat serios de gospodărit şi a început să vorbească înţelept, încât şi alţii ascultau ce are de spus. Viteazul însă s-a ofilit, iar virtuţile lui de odinioară s-au estompat cu timpul.

Se cunoaşte zicala din vechime: „Bărbatul este capul, dar femeia este gâtul: unde vrea, acolo se întoarce." Trebuie să fiţi de acord că sensul acestei zicale este foarte clar. Gâtul este mai jos decât capul. Fără gât, perspectiva capului este limitată, şi acesta nu se poate uita la stânga şi la dreapta. Dar gâtul singur la ce este bun? De aceea trebuie să întorci capul cu înţelepciune. Dacă nu faci aşa, rişti să ţi-l pierzi.

Este interesant să facem o paralelă cu textul biblic. Domnul a creat-o pe Eva din coasta lui Adam. Atenţie: nu din talpă, ca să nu fie călcată în picioare, dar nici din cap, pentru ca să nu se mândrească. Din coastă, pentru ca să fie alături de soţ, sub protecţia lui şi alături de inima sa! De aceea nu au dreptate feministele care interpretează altfel gândul Creatorului: cum că Adam nu este cununa creaţiei, ci doar materialul (!) din care a fost făcută ulterior Eva.

Fiecare femeie simte instinctiv că a fi „gât" este o provocare deosebită, o sarcină şi un privilegiu în acelaşi timp. Nu în zadar francezii glumesc aşa: „Cu o femeie bună şi un bărbat poate deveni om!" Dar cu una rea? Soţia are o rezervă deosebită de forţe interioare. Ea este chemată să le direcţioneze pe acestea către educaţia morală a soţului şi copiilor, „moşind" „năzuinţele înalte ale sufletelor" şi îndemnând la fapte bune.

„Soţia evlavioasă şi înţeleaptă îl poate forma pe soţ şi îndrepta după cum doreşte - spune Sfântul Ioan Gură de Aur. Ea îi este în toate fidelă şi unită cu el cum osce capul cu trupul... Soţiilor, consideraţi aceasta ca fiind datoria voastră şi oferiţi sfaturi corespunzătoare! Nu doar prin cuvinte, ci şi prin fapte îndrumaţi-vă soţul!”[1]

Din nefericire, mulţi bărbaţi sunt infantili, nedezvoltaţi sufleteşte şi neînvăţaţi să fie modele de comportament patern: bărbăţie, hotărâre, ordine, disciplină, independenţă, gospodărire... Fie că au fost educaţi de bunici, fie de mame singure. Anturajul feminin educă în băiat obiceiul de a primi, nu de a dărui.

Explicând aceasta studenţilor, fac adesea următoarea comparaţie: „S-a maturizat din punct de vedere fiziologic, dar ca persoană nu este în stare decât să mănânce îngheţată.” Sigur, se mai spune că „Iubirea e oarbă”. Dar dacă iubeşti, atunci să nu te plângi... Ţine minte cântecul: „L-am plămădit din ce am găsit. După aceea am iubit ce-am plămădit!” De aceea, soţiile să nu se lenevească!

Atunci când studenţii mă contrazic, eu le spun următoarele: „Este naiv cel care crede că el (sau ea) va accepta interesele MELE. Vrei ca «Germania să capituleze necondiţionat?» Păi, tu nu trăieşti în aceeaşi casă cu Hitler! Sau trăieşti cu Hitler ? Unde ţi-a fost capul înainte de nuntă? în fine, noi luptăm împotriva păcatului, nu împotriva soţului sau a soţiei! Este trist că în conştiinţa noastră aceste noţiuni se confundă adesea.”

Numai că nu întotdeauna suntem capabili să renunţăm la lucrurile de bază, obiceiuri sau cutume, nici măcar

[1] *'Alfavita duhovnicească....* pp. 174-175.

de dragul persoanei iubite. Dacă scopurile în viaţă ale soţilor sunt radical diferite, atunci nu se poate întrezări un viitor fericit.

Să presupunem că femeia vrea să nască mulţi copii şi să-i educe împreună cu soţul. Dar el nu vrea să aibă „greutăţi” şi visează la recorduri sportive, dedicându-şi timpul antrenamentelor, competiţiilor şi cantonamentelor. Va rezista o astfel de casă care are o fundaţie şubredă sau două fundaţii sub un singur acoperiş?!

Odată, la Sfântul Paisie Aghioritul a venit un om amărât, care avea mari probleme cu soţia. Refuzau să se vadă şi să mănânce la aceeaşi masă, lăsând în urmă patru copii. Totul ducea spre divorţ. Preoţii spuneau: „Răbdare! Ai de purtat o cruce grea.”

Dar ascetul văzător cu duhul a înţeles că rădăcinile problemei sunt mult mai adânci.

„Atunci când v-aţi căsătorit, vă iubeaţi?” - a întrebat el. „Da! - a răspuns fără să ezite bărbatul. O iubeam mai mult decât pe Dumnezeu.” „Mai mult decât pe Dumnezeu?” - această expresie i-a lăsat o impresie negativă părintelui. „I-am cerut lui Dumnezeu o soţie frumoasă, bogată şi deşteaptă - continua bărbatul nefericit. Şi aşa mi-a dat Dumnezeu.” în continuarea convorbirii aflăm că pentru acel bărbat principalul lucru în viaţă era sexul. Sufletul era pe marginea prăpastiei. Şi atunci Domnul a luat harul de la soţie, ca să-l trezească şi să-l salveze pe soţ. „Ce cruce grea ai! - a zis părintele Paisie. Tu singur eşti vinovat de acestea! Ai devenit robul patimilor, şi acum ţi se oferă posibilitatea să te eliberezi de ele.”[1]

I A. Rakovalis, *op. cit.,* p. 35.

Cu adevărat, „piatra pe care nu au băgat-o în seamă ziditorii, aceea s-a aflat în capul unghiului” (. *Psalmii* 117, 22)! Ce stă la baza unei familii fericite ? *0 condiţie necesară pentru armonia în familie este ierarhizarea corectă a valorilor care să se bazeze pe credinţa în Hristos.* După spusele Fericitului Augustin, „dacă Dumnezeu este pe primul loc, atunci toate celelalte sunt la locul lor”. Astfel, orice eveniment care pare nefericit devine bun.

Cu toate acestea, din cauza păcatelor noastre Domnul poate deveni „piatra de poticnire şi de sminteală” (. *Romani* 9,33). Despre aceasta dau mărturie mai ales *certurilefamiliale şi schismele pe plan religios.*

Să ne referim la istoria veterotestamentară a Prorocu- lui David şi a soţiei acestuia Micol, fiica regelui Saul. Mi- col îl iubea pe David şi i-a salvat viaţa, atunci când Saul se gândea să-l ucidă pe ginere. David s-a ascuns de mânia conducătorului, iar Micol a fost forţată să se mărite cu altcineva. După încoronarea lui David însă, Micol a fost înapoiată lui David.

Nu este clar dacă Micol a încetat să-l mai iubească pe David. Văzându-l pe rege dansând în faţa Chivotului Legii, ea a râs de el. Dorinţa sinceră a lui David de a-I aduce laudă lui Dumnezeu a fost privită de Micol ca o faptă de nimic, care l-ar fi înjosit pe David în faţa poporului. La mustrarea ei, David a răspuns: „înaintea Domnului voi juca; binecuvântat este Domnul, Cel ce m-a ales pe mine în locul tatălui tău şi a casei lui întregi, întărindu-mă cârmuitor al poporului Domnului, Israel; cânta-voi şi voi juca înaintea Domnului. Şi încă şi mai mult mă voi înjosi şi voi fi încă şi mai mic în ochii tăi, iar înaintea slujnice

lor de care grăiesti tu, voi fi în cinste” (II Regi 6, 21-22). Pentru dispreţuirea aceasta şi reprosul adresat lui David, Dumnezeu a pedepsit-o pe Micol care n-a avut copii până la moartea ei (II Regi 6, 23). De ce a murit Micol fără copii? Oare Dumnezeu i-a închis pântecele şi a făcut-o stearpă? Sau prăpastia înstrăinării s-a deschis între soţi, şi David „nu a mai intrat” la soţie?

Din nefericire, tragedia Micolei se repetă în diverse variante şi astăzi. Acuzând soţia (soţul) de prea mare evlavie şi credinţă, riscăm să pierdem înţelegerea şi încrederea (până la divorţ), precum şi capacitatea de a ne continua neamul. Acest lucru trebuie să-l aibă în vedere cei care fac reproşuri şi vorbesc de rău consoarta pentru ţinerea de posturi, mersul la biserică sau rânduiala de rugăciune. Dacă unul dintre soţi împiedică creşterea duhovnicească a celuilalt, acela atrage asupra sa şi asupra familiei mari necazuri. Se înţelege că nu vorbim aici de extreme: fanatism religios, mândrie, sectarism şi altele. în astfel de cazuri omul trebuie să fie scos din starea de dezorientare în care se află.

Sfântul martir Kronid (Liubimov) relatează despre necazul care s-a întâmplat cu o familie din Rusia în secolul al XIX-lea[1]. O femeie însărcinată, grav bolnavă, a promis în faţa icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului că dacă va naşte cu bine va trece la Biserica Ortodoxă. în pofida diagnosticului medicilor, ea a născut un fiu şi a început să se simtă din ce în ce mai bine. Fiind în afara oricărui pericol, ea nu şi-a mai ţinut promisiunea. Dintr-odată, la scurt timp după însănătoşire, ea se îmbolnăvi din nou şi

' Arhim. Kronid Liubimov, *Cuvântări ¡i predici,* 1998, voi. II, pp. 199-203.

căzu la pat. Mai mulţi doctori foarte buni le-a spus atunci rudelor că femeia urmează să moară. Disperată, aceea şi-a amintit de făgăduinţa făcută, dar soţul insista să nu treacă la Ortodoxie. „Ai înnebunit! - ţipa acela. Vrei să fii de altă credinţă? Este imposibil! Nu, nu!”

Soţia plângea şi îl ruga să o lase, dar încăpăţânatul soţ stăruia să nu se mai gândească la „nebunia ei” şi, până la urmă, soţia chiar s-a îmbolnăvit grav psihic. Văzând chinurile aceleia, doctorii l-au sfătuit pe soţ să-i permită să treacă la Ortodoxie. Soţul, fiind convins că nefericita oricum urma să moară, şi-a dat acordul. Numai că după săvârşirea Sfintelor Taine femeia şi-a revenit şi a început să se însănătoşească. De atunci soţul începu s-o urască şi aproape zilnic făcea scandal în casă. Cu toate că femeia era foarte liniştită, bărbatul o alungă din casă. Numai că nedreptatea strigătoare la cer nu a rămas fără urmări şi bărbatul îşi ieşi din minţi.

„Minunată este dreptatea lui Dumnezeu! - spunea părintele Kronid. Deoarece soţul le spunea tuturor că femeia era nebună, vorbind de rău credinţa ortodoxă, Domnul i-a luat lui minţile.”[1]

Soţia evlavioasă s-a întors apoi acasă şi îşi îngrijea soţul bolnav. Numai că acela deveni violent şi fu internat în spital, unde muri după o jumătate de an.

Nu în zadar vechiul proveb spune că „pe cine vrea Dumnezeu să-l pedepsească, aceluia îi ia minţile”. în acest caz lipsa de înţelepciune duhovnicească se transformă în boală psihică gravă: „Cu ce măsură veţi măsura, cu aceea vi se va măsura” *(Luca* 6, 38).

Râvna foarte mare, fără măsură şi agresivă, ca şi misionarismul intolerant nu sunt altceva decât „râvnă pentru Dumnezeu, dar fără cunoştinţă” (*Romani* 10, 2). Iar pentru că în toate trebuie să avem măsură, Sfântul Antonie cel Mare a numit *buna chibzuinţă* ca fiind cea mai mare virtute: *capacitatea deaevalua propria persoană, pe cei din jur şi situaţia creată.*

Calmând zelul enoriaşilor, Sfântul Ioan de Kronstadt făcea apel la înţelepciune şi moderaţie în toate treburile religioase. Virtutea trebuie să corespundă condiţiei noastre duhovniceşti şi circumstanţelor concrete în care trăim: „Este bine, spre exemplu, să ne rugăm cu inima curată. Dar dacă nu este o corespondenţă între rugăciune şi putere (energie), loc şi timp, munca ce te aşteaptă, aceasta nu va fi o virtute. De aceea Apostolul Petru spune: «Puneţi şi din partea voastră toată sârguinţa şi adăugaţi la credinţa voastră: fapta bună, iar la fapta bună: cunoştinţa, la cunoştinţă: în- frânarea; la înfrânare: răbdarea; la răbdare: evlavia» *(IIPetru* 1, 5-6).”‘ Sfătuitorii lipsiţi de simţ practic şi duhovnicii fără experienţă, în pofida cuvintelor Mântuitorului, „pun asupra oamenilor sarcini cu anevoie de purtat *(Luca* 11, 46). Acest lucru poate distruge familii.

Iată un exemplu. Un preot fără experienţă făcea pre siuni asupra fiicei sale duhovniceşti care era căsătorită le gal cu soţul ei: „Cât timp soţul tău nu se va boteza şi nu v veţi cununa, să nu aveţi relaţii intime, ci să trăiţi ca frate ş

I *Ibidem,* p. 203.

soră.” Soţia i-a spus soţului despre aceasta. Soţul a accep tat ultimatumul şi... şi-a înecat amarul în băutură. „Constrângerea spirituală” *nu trece fără urmări.* [1]

I Sf. Ioan din Kronstadt, *op. cit.,* p. 421.

Amintesc o zicală tristă: „Când soţia e tare credincioasă, devii fără voie ateu.” Este periculos să obligi soţul (soţia) să meargă la biserică, şantajându-l sau jucându-te cu sentimentele lui (ei).

O cunoştinţă de-a mea a avut o tinereţe tumultuoasă. Când s-a maturizat şi s-a liniştit, s-a căsătorit cu o femeie botezată, dar care nu mergea la biserică. După o vreme, bărbatul s-a îmbolnăvit, a avut o criză spirituală şi s-a pocăit. Apoi m-a întrebat: „Cum să-mi aduc soţia la biserică?” Răspunsul a fost: „Să nu o forţezi în vreun fel. Este bine ca ea singură să ajungă la această dorinţă. Roagă-te ca Domnul să-i atingă inima şi nu dispera: apa toceşte pietrele.”

Un soţ oarecare era supărat pe soţia lui: „De ce mergi atât de des la biserică? Mai bine ai sta pe acasă. Ori mă iubeşti mai puţin pe mine?” Soţia i-a răspuns: „Acolo mă învaţă să te iubesc şi să-ţi fiu credincioasă.” Atunci supărările soţului au dispărut.

„Căci, ce ştii tu, femeie, dacă îţi vei mântui bărbatul? Sau ce ştii tu, bărbate, dacă îţi vei mântui femeia?” (7 *Corinteni* 7,16). Fără să încercăm a descoperi sensul duhovnicesc teologic al frazei, haideţi să o analizăm din perspectiva psihologiei creştine.

După cum spunea părintele Paisie Aghioritul, „Biserica este formată din cei care trăiesc după voia lui Hristos”[1]. „Cei educaţi au primit dogmele cu mintea, dar nu cu duhul Sfinţilor Părinţi. Cei fără carte se ţin cu dinţii de dogmă, de aceea şi scrâşnesc atunci când încep disputele teo-

'Pr. DionisicTatsis,
Când du. Paisie,
Moscova, 2001, p. 188.

logice. De la toţi aceştia Biserica are probleme mai mari decât de la duşmanii Ortodoxiei.”[1]

Vorbind cu diferite persoane, am auzit de multe ori plângeri la adresa bătrânelor din biserici care străjuiesc străniile ca grănicerii. Acestea sunt gata să se repeadă la oricine intră fără batic pe cap sau trece pe unde nu trebuie. Stă uneori o astfel de „moralistă” lângă o icoană cu un acatistier în mână şi se tot uită cu coada ochiului să vadă cine greşeşte. Probabil că şi ea a fost odinioară soţie tânără... Câţi oameni a „mâncat” ea sau, dimpotrivă, câţi nu i-au „mâncat” ei viaţa? Nu ne este dat nouă a judeca! Nu putem decât să-i compătimim pe astfel de oameni.

După părerea egumenei Teófila Lepeşinskaia, „ce fel de giumbuşlucuri şi artificii nu facem noi încercând să împingem creştinismul în limitele gândirii noastre comode”! Pretenţiile aşa-ziselor „vrăjitoare parohiale” sunt în mare parte corecte. Referitor la duritatea lor, un preot de ţară mi-a explicat odată: „Păcatul lor nu este treaba ta.

Iar dacă sunt dure, înseamnă că altfel nici nu ai înţelege.”[I][II]

Pe lângă păcatele de moarte există şi „virtuţi de moarte”. în spatele faţadei angelice se ascund adesea principii şi convingeri diabolice: slugărnicie pentru a plăcea altora, răutate din ascultare, milostenie pentru laudă, smerenie mai rea decât mândria... După cuvântul Sfântului Iustin Popovici, „dragostea pentru om fără dragostea pentru Dumnezeu este iubire de sine, iar dragostea pentru Dumnezeu fără dragoste pentru om este amăgire”.

IPr. Paisic, *Scrisori,* pi 131.

II Egumena Teófila Lepeşinskaia, *Îndrăzneşte, fiică! Meditaţii despre vocaţiafeminină*, Moscova, 2012, pp. 82-83.

Apartenenţa la Biserica Ortodoxă nu înseamnă automat corectitudinea şi seriozitatea unei persoane. Ortodoxia exterioară, ostentativă, nu garantează existenţa virtuţilor interioare: fidelitate, nobleţe, bunătate, iubire de muncă... Poţi întâlni persoane care îşi ascund neputinţele proprii prin citate iscusit alese, aşa cum îşi acoperea cineva goliciunea cu frunze de smochin.

Spre exemplu, justificând lenevia şi neatenţia, bărbaţii ţipă adesea sus şi tare despre faptul că sunt capi ai familiei şi despre păsările cerului care sunt hrănite de Dumnezeu. Iar femeile leneşe spun că ele ar fi „vasele neputincioase" şi că trebuie cinstite. Oamenii îşi pot aminti cum Hristos nu Se scârbea de vameşi. Şi tot aşa, jonglând cu citate, fiecare parte se apără pe sine. Dar oare duelul cuvintelor deşarte poate servi păcii şi înţelegerii ?

Boala cea mai aprigă care roade persoana şi familia este dihotomia existenţială.

în biserică eşti într-un fel, iar afară eşti cu totul altul. Exemplele cele mai evidente sunt legate de maniera cuiva de a se îmbrăca şi de a vorbi. „Dihotomicii" nu pregetă să folosească citate din Apostolul Pavel „Cu iudeii am fost ca un iudeu, ca să dobândesc pe iudei; cu cei de sub lege, ca unul de sub lege, deşi eu nu sunt sub lege, ca să dobândesc pe cei de sub lege" (/ *Corinteni* 9,20-21).

în interior totul este mult mai complicat. Dedublarea împarte în două, creând un hotar dureros în adâncul inimii. Imaginaţi-vă că staţi pe un gheţar care s-a spart pe neobservate. Fisura fină a trecut pe sub bocanci. Treptat, aceasta se lărgeşte, făcând gheţarul să se balanseze. Apoi survine momentul când nu te mai poţi ţine pe ambele bucăţi de gheaţă. Aceasta se desparte, şi alegerea este inevitabilă: ori într-o parte, ori în alta.

Dedublarea spirituală nu este mai uşoară decât suferinţele fizice. Te zbaţi în psihopatie, viaţa e plină de frică şi de stres, iar voinţa îţi este paralizată. Cunoşti care este cauza acestor lucruri, dar nu-ţi ajung puterile să te ridici şi să o iei de la capăt. Mai oftezi din când în când: „Doamne, ajută-mă!" Şi problema nu este că Domnul nu aude, căci El a făgăduit: „Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi afla" *[Matei* 7,7). Problema este că nu există un răspuns de voinţă din partea noastră!

îmbisericirea, participarea la Tainele bisericeşti şi ritualuri nu înseamnă în mod obligatoriu seriozitate şi nu sunt suficiente pentru fericirea conjugală. Pentru întemeierea unei familii trebuie să cauţi un om bun, care te atrage şi place inimii. Modelul mirelui (miresei) credincios va fi în faţa ta tot timpul, luminând calea asemenea unui far de pe mare. Dacă un om îndepărtat de credinţă va începe să se roage şi să se pocăiască, atunci există şanse de îndreptare. Un om îmbisericit, dar putred la interior, este mult mai greu de vindecat.

Aşa cum Taina Botezului nu garantează mântuirea sufletului în veşnicie, la fel şi Taina Căsătoriei nu garantează fericirea conjugală. în Taina Căsătoriei se oferă harul dumnezeiesc pentru creşterea în iubire, pentru naşterea de prunci, creşterea şi educarea acestora. Harul se înmulţeşte prin purtarea crucii: prin boală, muncă şi jertfirea de sine. Altfel, acesta se stinge şi ne părăseşte. Totuşi, să nu lăsăm loc diavolului să vină fiindcă noi nu veghem asupra sufletelor noastre.

Consultând cupluri căsătorite, familii monoparentale, burlaci, persoane necăsătorite şi divorţate, vezi un tablou sumbru. Instituţia căsătoriei încă nu s-a desfiinţat, dar se clatină din ce în ce mai tare. înainte erau mult mai multe familii fericite. Conform statisticilor, în Rusia, la fiecare mie de căsătorii se înregistrează şase sute de divorţuri, adică se despart şase din zece familii.

Dacă te uiţi la enoriaşii din biserici, s-ar părea că totul e bine. Merg cu toţii la slujbe şi se roagă, îşi aduc acolo copiii, se împărtăşesc. Dar înăuntru? Fie se ceartă sau nu se împacă deloc cu rudele, fie sunt copleşiţi de grijile lumeşti, fie sunt infertili sau copiii le sunt bolnavi...

De ce ne ocoleşte fericirea? „Peştele caută unde e mai adânc, iar omul unde e mai bine" - zice un proverb. Suntem slabi duhovniceşte şi „câpoşi", astfel furându-ne propria căciulă. *Atunci când nefericirea este mai mare decât fericirea, în noi se rupe ceva.* Căsnicia este o căruţă la care trag doi, şi de aceea are nevoie de efort din partea amândurora.

Părintele Paisie Aghioritul spune că rădăcina problemelor familiale constă în iubirea de sine: „Oamenii se despart din dragostea lor pentru plăceri şi egoism. Nu de altceva. Toate celelalte cauze sunt din amintiri, ca să se îndreptăţească."[1]

Care este concluzia? Să luăm aminte la cuvintele Apostolului Pavel: „Aşa cum l-a chemat Dumnezeu pe fiecare, astfel să şi umble... Socotesc deci că aceasta este bine pentru nevoia ceasului de faţă: Bine este pentru om să fie aşa. Te-ai legat de femeie? Nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie? Nu căuta femeie. Dacă însă te vei însura, n-ai

'Pr. Paisie, op.cit.,p. 326.

greşit. Ci fecioara, de se va mărita, n-a greşit. Numai că unii ca aceştia vor avea suferinţă în trupul lor. Eu însă vă cruţ pe voi" (/ *Corinteni* 7,17,26-28).

Iată o altă pildă. Un bărbat nefericit se ruga astfel: „Doamne, trimite-mi o femeie frumoasă! Sunt singur şi am nevoie de un prieten." Dumnezeu l-a întrebat: „De ce să nu-ţi trimit o cruce?" Omul s-a supărat: „Cruce?! Ce, m-am săturat de viaţă? Nu vreau decât o femeie frumoasă." încăpăţânatul a dobândit ce voia, dar în curând s-a simţit extrem de nefericit. Soţia a devenit pentru el durere de inimă şi piatră legată de gât. Plănuind s-o omoare şi astfel să se întoarcă la viaţa lui fericită de dinainte, el s-a rugat din nou: „Doamne, dă-mi o sabie!" Dumnezeu îi zise iar: „De ce să nu-ţi trimit o cruce?" Omul s-a supărat din nou: „Nu crezi că femeia asta e mai rea decât orice cruce? Dă-mi o sabie!" Apăru o sabie. Soţul încercă să ucidă femeia, dar fu prins şi condamnat. În aceste chinuri, se rugă lui Dumnezeu: „Doamne, iartă-mă! Nu Te-am ascultat. M-ai întrebat de la început dacă nu e mai bine să-mi trimiţi o cruce. Dacă Te ascultam, nu mai treceam prin toate problemele de dinainte."

După cum s-a exprimat poetul şi publicistul german Heinrich Heine, dragostea este o durere de dinţi care îţi macină inima. Oare poţi smulge inima din piept şi s-o faci insensibilă, aşa cum s-a întâmplat cu Kai din povestea lui Andersen, „Crăiasa zăpezii"? O inimă rece şi împietrită nu este în stare să iubească. Şi ce rămâne? Să recunoşti cinstit că iubirea şi durerea sunt nedespărţite, iar plata pentru fericirea conjugală este durerea inimii. Poate că smerenia mântuitoare

constă şi în aşa ceva...

KONSTANTI
NV.;

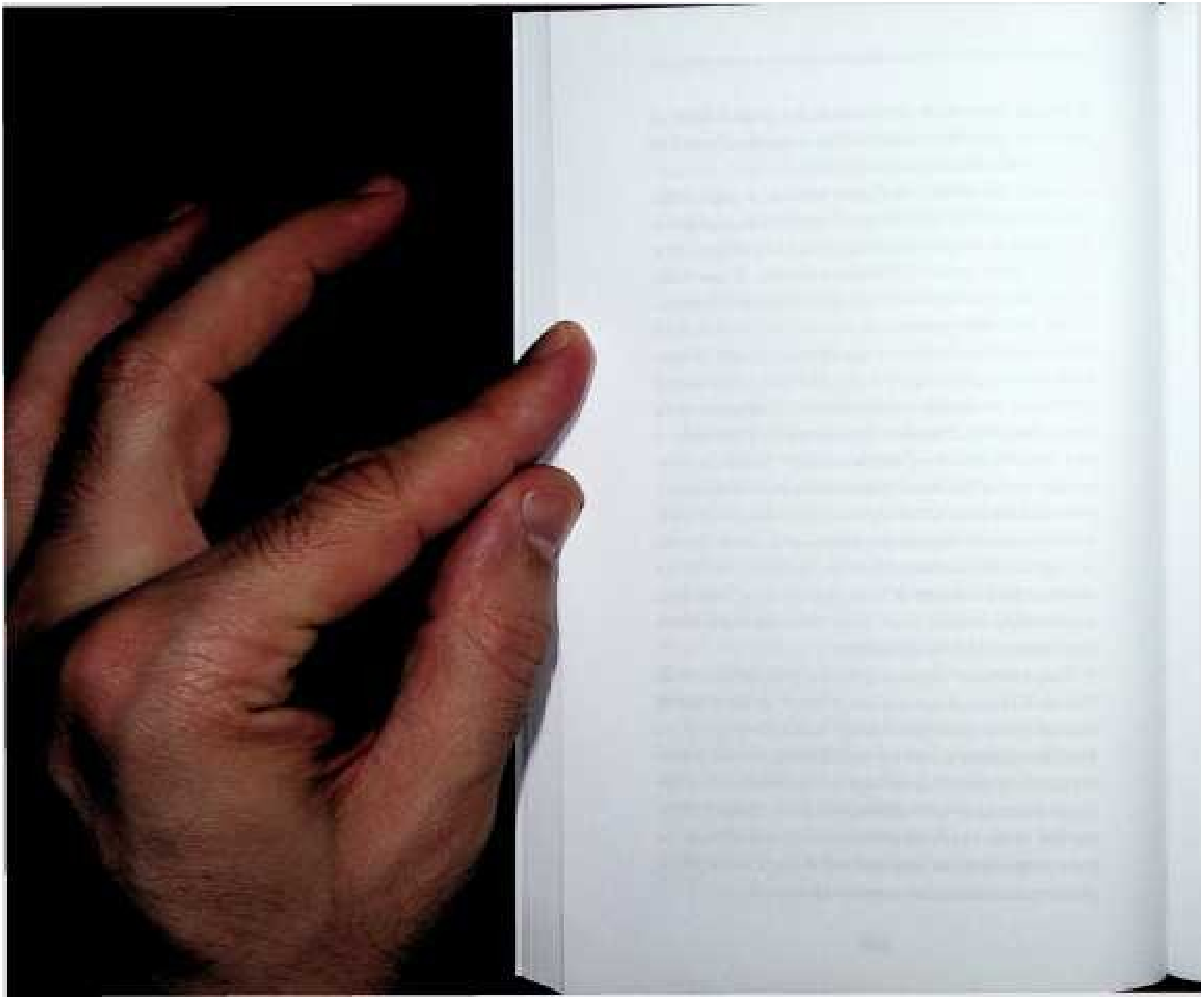

POSTFAŢĂ

Aşadar, am analizat pe scurt unele metode spiritual-psi- hologice de depăşire a durerii fizice şi spirituale. Aş vrea să-l provoc pe cititor să gândească totul de sine stătător.

Căutăm adesea răspunsuri „peste mări şi ţări", deşi acestea sunt în interiorul nostru. *Dacă vom învăţa să căutăm cauzele problemelor noastre în noi înşine, atunci numărul acestora se va diminua. Când nu avem putere să schimbăm situaţia, să analizăm lucrurile din alt punct de vedere şi să ne schimbăm atitudinea faţă de aceasta.*

Să presupunem că ni se pare că ajungem în impas. Dar dacă în faţa noastră este doar o uşă închisă pe care trebuie să o deschidem alegând cheia corectă? Sau mai bine e să procedezi conform proverbului: „Cel înţelept nu va trece peste munte, ci-l va ocoli"? Cum să înţelegem? Este nevoie de sfatul unui om cu experienţă.

„întotdeauna pornim greşit la drum - este convins părintele Tadei de la Vitovniţa. în loc de a începe cu noi înşine, vrem sâ-i îndreptăm pe alţii, iar pe noi ne lăsăm pentru mai târziu. Dacă ar începe fiecare cu sine însuşi, peste

tot ar fi pace!” Ascetul porneşte de la sensul duhovnicesc al zicerii Sfântului Ioan Hrisostom: „Dacă omul nu-şi va face rău luişi, nimeni altul nu-i va face rău!’[1]

Noi pierdem harul lui Dumnezeu deschizând de bunăvoie demonilor uşa sufletului prin gândurile, sentimentele, cuvintele şi faptele rele. Să ne strunim astfel: „Ajunge să te chinuieşti! Fii calm, fii bărbat! Treci la rugăciune!” Sănătatea şi liniştea nu pot fi cumpărate din farmacii cu reţete. Se cumpără medicamentele şi recomandările, însă nu dragostea şi fericirea. *Cele mai importante lucruri în viaţă nu se pot cumpăra, ci pot fi dobândite prin efort interior.* Orice boală ne-ar ajunge şi orice necaz am avea, să ştim că sigur ne pot salva credinţa în Dumnezeu şi încrederea în purtarea Lui de grijă faţă de noi.

0 pildă din vechime spune că un om I-a cerut lui Dumnezeu să-i dea fericire. „la de aici nişte lut - i-a răspuns Domnul - şi fa-ţi singur!”

Cu alte cuvinte, ni se oferă posibilitatea şi mijloacele, dar finalul nu este stabilit dinainte. Noi suntem înfăptuitorii viitorului nostru. îmi amintesc aforismul: „Nimeni nu se poate întoarce în trecut ca să schimbe linia de start, dar fiecare poate da startul acum ca să-şi schimbe finalul.” Iată şi o poezie a Olgăi Sevastianova, în legătură cu acest subiect:

Ţii minte lacrimile multe Şi inima cu dor prea plină.

Domnul m-a liniştit în noapte:

„Plângi. A fost de la Mine.”

I Pr. Tadei de la Vicovniţa, *op. cit.,* p. 54.

Amarul trădării, durerea uitării,

Când toate par străine.

Dar în piept arde un foc:

„Rabdă. A fost de la Mine.”

Când eram pe marginea prăpastiei Şi sângele îmi îngheţa de frică,

Sufletul auzea nişte sunete aspre: „Roagă-te. A fost de la Mine.”
Inima se tânguia, supărarea ţinând,
Şi nevoile veneau ca valul.

„Pentru ce?” - întreba mândria mea. „Smereşte-te. A fost de la Mine.”

în noaptea de Paşti lumânările ardeau Şi candelabrul se învârtea.

Iar cuvintele acestea drept în inimă veneau: „Bucură-te. A fost de la Mine.”[1]

ADDENDA

COPILUL DĂRUIT DE DUMNEZEU[I]

Nu m-am gândit niciodată că atunci când mă voi căsători nu voi avea copii. Cu atât mai puţin puteam să-mi imaginez că voi renunţa la copilul meu când acesta în sfârşit va apărea. Dar fiecare în viaţă are ispitele şi încercările lui, iar cununa acestora este bucuria. Asta doar dacă suntem alături de Dumnezeu...

Am trăit cu soţul şapte ani şi nu am avut copii. Rugân- du-mă să devin mamă, ceream să nasc un copil care să fie pe placul lui Dumnezeu. Nici nu ştiam ce semnificaţie au acele cuvinte ale mele, ci voiam doar să am un copil neobişnuit...

Sarcina a fost uşoară - în linişte şi bucurie, cu toate analizele bune. Acea stare de calm şi de pace nu am mai simţit-o nici înainte, nici după aceea. Aşa că atunci când s-a născut Vladik şi mi-au spus că are sindromul Down, pentru mine a fost total neaşteptat...

Medicii mă sfătuiau să-l părăsesc, lăsându-l la o casă de copii. îmi spuneau că astfel de copii nu ştiu să iubească şi nici măcar nu înţeleg cine esce tatăl sau mama lor, aşa că e mai bine să fie pe mâinile specialiştilor. îmi aduceau şi alte argumente: societatea noastră nu acceptă astfel de copii; nu voi putea lucra dacă voi avea grijă de el tot timpul; familiile în care apar astfel de prunci divorţează de cele mai multe ori (soţul nu rezistă atunci când soţia este absorbită complet de problemele copilului bolnav).

Cel mai dureros este că atunci când vorbeam cu medicii încercam să zâmbesc, deşi ei aveau feţele aspre: „Cum poţi zâmbi? Mai eşti capabilă să te bucuri de ceva? Nu înţelegi cât de complicată e situaţia?”

După o asemenea presiune şi după multe dubii şi răz- gândiri, am luat împreună decizia să renunţăm la copil. Ne-am înţeles doar că vom veni să-l vizităm...

Însă, atunci când am luat această decizie, în sufletul meu am avut senzaţia unui iad cumplit. Abia atunci am realizat ce este sufletul! Durerea sufletească înghite tot, este insuportabilă şi nu puteam rezista presiunii... Adormeam şi mă trezeam cu această durere. Mi se părea că soarele nu mai străluceşte şi că sunt, într-adevăr, în iad!

I După G. Şevcenko, „Copilul dăruit de Dumnezeu", în revista *Foma*, nr. 4,2012, pp. 60-61.

ADDENDA

Aşa m-am chinuit câteva zile... Apoi am intrat în biserica în care mă rugasem să primesc un copil. Toate chipurile din icoane mă priveau acuzator: „Ai cerut, şi Dumnezeu ţi-a dat un copil. De ce ai renunţat la el?” Vorbeam despre necazul meu cu toţi cei de acolo: cu preoţii, cu oamenii simpli din biserică. Toţi mă consolau, văzându-mi starea. Dar o femeie căreia îi povestisem ce s-a întâmplat a zis foarte aspru: „Ce fel de mamă eşti? Cum ai putut să-l laşi acolo?!” Atunci am înţeles că, dacă îl voi lua de acolo, această durere va dispărea. Şi chiar atunci mi-a fost un pic mai uşor.

Am făcut repede dosarul împreună cu soţul şi în patru luni Vladik era acasă.

După aceasta, Domnul mi-a dat să simt o astfel de iubire maternă care să-mi acopere toate greutăţile şi fri- cile legate de educarea unui copil atât de neobişnuit. I-am mulţumit lui Dumnezeu pentru că mi l-a dăruit pe Vladik şi pentru că datorită lui m-am schimbat atât de mult.

Odată, într-o noapte, vorbind astfel cu Dumnezeu, I-am simţit prezenţa... În minte mi-au venit atunci nişte cuvinte, de parcă însuşi Domnul mi le-ar fi pus în suflet: „Acum simţi bucurie pentru că trăieşti cu cel pe care Eu ţi l-am dat - aceasta este starea sufletească de sălăşluire în Rai. Adu-ţi aminte acum şi de starea de iad! Să nu te chi- nuieşti sau să te întrebi cine e vinovat şi de ce este fiul tău aşa. Eu ţi l-am dat!” Dimineaţa am început să mă îndoiesc dacă toate acestea s-au întâmplat sau nu aievea. M-am sfătuit cu un preot, şi acela mi-a spus că Domnul mi-a descoperit voia Lui, iar această înţelegere a gândului dumnezeiesc trebuie să mă ajute în momentele de încercare.

De atunci a început şi îmbisericirea familiei noastre. Abia mai târziu, amintindu-mi de acea perioadă din viaţă, am înţeles ce ajutor mi-a trimis Dumnezeu! Pe cât de grele sunt încercările, pe atât de mare e ajutorul Lui.

Am simţit aceasta pe pielea mea. Nu aveam cunoştinţe despre sindromul Down şi nu ştiam la ce să mă aştept şi ce să evit. Dar întâlneam tot timpul oameni care aveau copii ca al meu şi, vorbind cu aceştia, aflam cum trăiesc ei. Părinţii aceia relatau lucruri total opuse celor povestite de medicii de la spital: îmi dădeam seama că aceşti copii pot

iubi mai mult decât alţi copii, şi aceasta a fost pentru mine un sprijin foarte important.

Ţin minte când Vladik era la casa de copii, şi medicul mi-a spus că în ziarul *Adevărul de Taganrog* apăruse la un moment dat un articol despre felul în care poţi îngriji astfel de copii aşa încât ei să se dezvolte. Odată, am văzut într-un magazin un copil ca fiul meu. Am vrut să văd cu cine este. Din magazin a ieşit o femeie şi eu i-am povestit despre mine şi despre Vladik. S-a dovedit că ea era chiar autoarea articolului cu pricina!

Am primit astfel de ajutor tot timpul. Cum încep să am îndoieli sau să intru în depresie (spre exemplu, eram necăjită că la opt luni Vladik încă nu stătea în şezut şi mă întrebam dacă va putea merge singur), se întâmplă tot felul de evenimente, întâlniri, care-mi redau încrederea şi puterea de a continua.

Atunci când Vladik a împlinit un an, eram convinsă că aceasta este calea mea în viaţă. Nu mai aveam nevoie de susţinere şi nici nu o mai căutam. în schimb, am primit de la Dumnezeu un sprijin foarte important în persoana duhovnicului meu. Iată cum s-a întâmplat. Pe drumul de întoarcere dintr-un pelerinaj la Lavra Sveatogorsk, impresionată, vorbeam cu alte femei: „Ce părinţi sunt la Lavră! Aş vrea şi eu un duhovnic cu care să mă pot sfătui în toate.” „Să mergi la părintele Alexie Lîsikov. Este un părinte foarte bun!” - m-au sfătuit ele.

Pe drum către Nikolaevka, unde slujea părintele Alexie, în microbuz am întâlnit-o pe Tatiana Prohojaeva. Ea mi-a spus: „Părintele Alexie este acel părinte care îi botează pe copiii noştri. Şi pe Vladik tot el l-a botezat!” în acel

moment am înțeles clar că nu este nimic întâmplător în viața: toate sunt cu voia lui Dumnezeu.

Atunci când părintele Alexie m-a văzut pentru prima dată, m-a sfătuit să-l împărtăşesc cât mai des şi să-l duc la Sfântul Maslu[1]. Am făcut astfel şi după fiecare Maslu lucrurile se îmbunătăţesc. După primul Maslu, Vladik a învăţat să-şi concentreze privirea, după al doilea s-a ridicat în picioare... îl împărtăşeam în fiecare duminică şi s-a dezvoltat mai bine decât prevedeau medicii.

Acum Vladik are nouă ani. Merge la o şcoală pentru copii cu nevoi speciale şi se bucură să meargă la şcoala duminicală a bisericii Sfântul Gheorghe. A fost chiar în tabără cu copiii obişnuiţi.

Anul trecut fiul meu a fost programat pentru o operaţie într-o zi legată de un eveniment deosebit din viaţa noastră... îl iubesc mult şi îl cinstesc pe Sfântul Luca al Crimeei, chirurg talentat şi profesor de medicină. Cartea lui autobiografică^^ *iubit pătimirea* m-a cutremurat. Mă rog adesea acestui sfânt, dar mai ales atunci când Vladik este la tratament. Copilul are aproape permanent nevoie de ajutor medical.

Aşa a fost şi atunci: când fiul meu era dus în sala de operaţii, îl rugam neîncetat pe Sfântul Luca: „Sfinte părinte Luca, ajută-i pe medici să facă bine operaţia!” Rugându-mă aşa, am stat pe hol cam patru ore, dar în sufletul meu era pace tot timpul, de parcă operaţia s-ar fi terminat deja. Nu aveam nici o emoţie. După operaţie, ne-am dus acasă. La un timp oarecare am intrat cu Vladik

' Copiii mici participă la maslu doar cu binecuvântare

ALINAREA SUFERINŢELOR TRUPEŞTI PRIN MIJLOACE DUHOVNICEŞTI

specială de la duhovnic.

în biserica noastră şi am rămas după slujbă să ne închinăm la icoane. Când ne-am apropiat de icoana Sfântului Luca, băiatul mi-a spus: „El m-a operat!” L-am întrebat atunci: „Eşti sigur de asta?” „Da!” - zise el cu tărie. Sunt convinsă că băiatul nu putea inventa şi cred că Sfântul Luca ne-a ajutat mult.

Aşa trăim noi: cu ajutorul lui Dumnezeu. Domnul ne-a binecuvântat apoi cu un alt copil...

Am împărtăşit şi altora ceea ce este cel mai sfânt din viaţa mea, pentru ca istorisirea aceasta să servească drept exemplu şi întărire mamelor care trec prin aceeaşi situaţie.

n.

BEN-TOBIT[1]

Povestirea scriitorului rus Leonid Andreeo este o meditaţie literară desprefelul în care omul priveşte boala acută, chiar dacă aceea nu este mortală. Subiectul este inventat de autor şi nu este bazat pe evenimente reale din Evanghelie sau din Tradiţia bisericească. însă povestirea este interesantă pentru că mulţi se pot regăsi în personajul principal şi îşi pot vedea acolo propriile relaţii cu oamenii şi cu Dumnezeu, deformate de durere. Haideţi să ne analizăm un pic!

în acea zi de groază, când a fost săvârşită o nedreptate de proporţii universale şi pe Golgota, între tâlhari, a fost răstignit Iisus Hristos, de dimineaţă, negustorul ierusali- mitean Ben-Tobit a avut o durere groaznică de dinţi. Totul a început încă din seara precedentă: un pic de durere în partea dreaptă, la un dinte din spate, lângă măseaua de minte. Dintele parcă se ridicase un pic şi, dacă îl atingea cu limba, dădea semne de durere. După cină însă, durerea

[1] După L. Andreev, *Ben-Tobit, Povestiri în 2 volume,* voi II, Moscova, 1971, pp. 425-428.

se estompă şi Ben-Tobit uită de aceasta şi se linişti înainte de somn. în ziua aceea făcuse un schimb profitabil: dăduse măgarul lui bătrân pe unul tânăr şi puternic, şi de aceea era vesel şi nu băga în seamă durerea de dinţi.

Dormi foarte bine, dar înainte de răsăritul soarelui se trezi şi realiză că are ceva de făcut, însă nu ştia exact ce. Când se ridică din pat, Ben-Tobit avea dureri de dinţi. Durerea era atât de mare, încât i se părea că cineva îi sfredelea gingiile. Nu putea să-şi dea seama dacă era de vină dintele din seara precedentă sau şi alţi dinţi au început să-l supere. Toată gura şi capul îl dureau groaznic, de parcă Ben-Tobit fusese obligat să mestece o duzină de cuie înroşite la foc. Luă apă dintr-o amforă. Durerea acută se estompă pentru câteva clipe, dinţii se încleştară şi apăru o senzaţie care era chiar plăcută.

Ben-Tobit se culcă din nou şi îşi aminti de măgăruşul lui tânăr, gândindu-se cât ar trebui să fie de fericit dacă nu ar fi durerea aceea de dinţi. Vru să adoarmă din nou, dar apa fusese călduţă şi peste câteva minute durerea reveni mult mai puternică decât înainte. Ben-Tobit şedea în pat şi se clătina într-o parte şi-n alta, asemenea unui pendul. Faţa îi era schimonosită de durere, adunată toată spre nasul lui mare, pe care apăru o picătură mare de sudoare rece. Tot pendulând şi gemând de durere, peste Ben-Tobit căzură primele raze ale soarelui, care urma să vadă Golgota cu cele trei cruci şi să se întunece de groază şi de durere.

Ben-Tobit era un om bun, căruia nu-i plăceau nedreptăţile. Atunci însă, după ce s-a trezit şi soţia lui, abia des- chizându-şi gura, i-a zis aceleia tot felul de lucruri rele şi s-a plâns că a fost lăsat să se chinuie ca un câine, chircin- du-se de durere. Soţia primi cu înţelegere reproşurile nemeritate, pentru că ştia că nu au fost zise din răutate. Apoi aduse mai multe leacuri bune: fecale de şobolan ce trebuiau lipite de obraz, amestec din venin de scorpion şi o bucată adevărată de piatră din Tablele Legii sfărâmate de Moise pe Muntele Sinai. După tratamentul cu fecalele de şobolan, bărbatul se simţi un pic mai bine, dar nu pentru multă vreme. La fel se întâmplă şi după aplicarea amestecului şi atingerea pietrei. De fiecare dată însă durerea revenea cu o forţă din ce în ce mai mare.

În minutele scurte de odihnă pe care le avea, Ben-To- bit nu reuşea decât să se mângâie cu gândul la măgăruşul dobândit recent, iar când se simţea rău se supăra pe soţie şi ameninţa că-şi va crăpa capul de o piatră dacă nu-l vor lăsa durerile. Apoi mergea dintr-o parte în alta a acoperişului plat al casei, fiindu-i ruşine să se apropie de margine, ca să nu-i vadă cineva de pe stradă capul învelit în broboadă, ca al unei femei. De câteva ori au venit la el în fugă copiii ca să-i spună ceva despre Iisus din Nazaret. Ben-Tobit se oprea puţin, asculta, dar apoi trântea cu piciorul din cauza durerii în tavanul casei şi-i alunga de acolo. Era om bun şi iubea copiii, dar acum se supăra că îl sâcâiau cu tot felul de nimicuri.

Era de asemenea neplăcut că pe stradă şi pe acoperişurile vecine se adunase multă lume care se părea că nu avea altceva de făcut decât să se uite cu curiozitate la Ben-Tobit, înfăşurat în broboadă de femeie. Voia să coboare de pe acoperiş, când soţia îi spuse:

- la te uită, duc tâlharii! Poate că asta te va face să mai uiţi de durere.

- Lasă-mă! Nu vezi cum mă chinuiesc? - răspunse supărat Ben-Tobit.

Dar în cuvintele soţiei auzi şi o promisiune neclară că durerea îi poate trece, şi atunci el se apropie de parapet. Privi în jos doar cu un ochi, pentru că celălalt era închis din cauza durerii şi a broboadei care îl acoperea parţial.

Pe străduţa îngustă care urca în deal mulţimea se mişca dezordonată, învăluită de praf şi de ţipete. În mijlocul acesteia, istoviţi de greutatea crucilor, mergeau criminalii, cu bicele negre şuierând deasupra lor, asemenea unor şerpi zburători aflaţi în stăpânirea soldaţilor romani. Unul dintre condamnaţi, cu părul mai deschis şi lung, în- tr-o cămaşă ruptă şi însângerată, se împiedică de o piatră de pe drum şi căzu. Ţipetele se înteţiră şi mulţimea s-a strâns deasupra celui căzut. Ben-Tobit tresăltă de durere: în dintele lui parcă intră atunci un ac mare şi încins. El gemu adânc: „AaaahL” - şi se îndepărtă de parapet, dezgustat, nepăsător şi supărat.

- De ce ţipă aşa?! - îşi zise el, invidios pe cei care pot striga în drum cu dinţii lor sănătoşi.

Ce ar mai fi ţipat şi el de nu-l dureau dinţii! De aceea durerea parcă i se înteţi, şi începu să ragă asemenea unui

- Se spune că El îi vindeca pe orbi - zise soţia care nu se îndepărtă de parapet, apoi aruncă pietricica pe care o avea în locul în care Se mişca încet Iisus, Care Se ridică atunci sub loviturile de bici.

- Sigur! De-ar vindeca durerea mea de dinţi... - zise ironic Ben-Tobit şi, iritat, adăugă cu amar: Ce praf fac ăştia! Ca o turmă de vite! Ar trebui alungaţi toţi cu bâta! De-aş fi eu acolo...

Soţia avusese dreptate: priveliştea îl făcu pe Ben-Tobit să se gândească la altceva şi durerea se diminua sau poate că îşi făcuseră efectul fecalele de şobolan. Omul reuşi să adoarmă... Când se trezi, durerea dispăru. Mai simţea doar o uşoară jenă pe obrazul drept, unde era o iritaţie de la „tratament ’, dar care abia dacă se putea observa. Soţia îi spunea că nu se vede, dar Ben-Tobit zâmbea hâtru pentru că ştia că are o soţie bună care îi spune ce vrea el să audă. Când veni în vizită vecinul, şelarul Samuel, Ben-Tobit îl duse să-i arate măgăruşul şi ascultă cu bucurie laudele la adresa aceluia, dar şi la adresa stăpânului.

Apoi, la solicitarea soţiei curioase, cei trei plecară spre Golgota ca să-i vadă pe răstigniţi. Pe drum Ben-Tobit îi povesti lui Samuel cum îi apăru cu două seri înainte o durere la un dinte, iar în noaptea ce urmă nu mai putu

dormi bine din cauza ei. Ca să fie credibil, făcea o faţă necăjită, închizând ochii, oftând şi dând adesea din cap. În acel timp, Samuel cel cu barba sură dădea înţelegător din cap şi spunea:

- Vai, vai, vai! Ce dureros trebuie să fi fost!

Ben-Tobit se bucură de empatia vecinului şi repetă povestea, apoi povesti despre primul dinte, din partea stângă, care-i provocase mai demult o durere asemănătoare. Vorbind ei astfel, ajunseseră la Golgota. Soarele condamnat să lumineze pământul în acea zi îngrozitoare se ascunsese deja după dealul care mai păstra doar o dungă roşiatică. Pe fundalul acesta purpuriu se întrezăreau crucile, iar lângă cea din mijloc se vedeau câteva figuri de persoane îmbrăcate în alb, care îngenuncheaseră.

Mulţimea plecase spre case. Se făcea frig şi, uitându-se puţin la răstigniţi, Ben-Tobit îl sprijini pe Samuel în dru

mul spre casă. Era vorbăreţ în acea seară şi voia să mai povestească despre durerea lui de dinţi. Aşa mergeau ei, în timp ce Ben-Tobit se uita cu milă, iar Samuel dădea înţelegător din cap, prefăcându-se că oftează. Noaptea cea neagră venea din peşterile întunecoase şi umbrea dealurile. De parcă ar fi vrut să ascundă de privirile cerului marele rău pe care-l făcuse pământul.

III.

POVESTIREA UNEI FEMEI DIVORŢATE[1]

Nu mă îndoiam deloc de faptul că alesul mi-e trimis de Dumnezeu. „în Biserică nu se poate întâmpla nimic rău sau greşit” - este o sintagmă folosită de mulţi neofiţi, pe care o împărtăşeam şi eu. Simplul gând că Biserica este alcătuită din oameni cu greşeli şi slăbiciuni nu-mi venea niciodată atunci în minte. La fel şi gândul că trebuie să înveţi să faci diferenţa între voia lui Dumnezeu şi voia proprie...

Pe deasupra, logodnicul avea un „stagiu” mult mai mare de viaţă bisericească şi părea un „teolog ales”, ceea ce dădea mărturie despre seriozitatea lui şi, respectiv, despre faptul că îşi analiza orice pas.

Perioada logodnei noastre a fost destul de tumultuoasă sau, mai bine zis, pătimaşă. Ne certam, ne împăcăm, discutam în contradictoriu: şi toate acestea, din câte realizez acum, în faţa comunităţii. Ţin minte că părintele chiar ne-a atras atenţia că nu facem bine. „în mod ideal,

I După Vera Priselkova, *Povestirea unei femei divorţate.* Autorul mulţumeşte Vcrei Priselkova pentru materialul oferit spre publicare.

spunea el, ar trebui să vă comportaţi aşa încât nimeni să nu-şi dea seama că sunteţi logodnici.” Acum, după trecerea anilor, înţeleg mult mai bine sensul adânc al acestor cuvinte şi mi-e ruşine de ceea ce făceam...

Când ne pregăteam de nuntă, fisura dintre noi era abia vizibilă. Aveam atunci un singur scop: să ne unim, crezând sincer că vrem să trăim o căsnicie ortodoxă. Cum altfel, că doar eram creştini ortodocşi?! Nimic nu ne împiedica. Părinţii se părea că nu au nimic împotrivă. Preotul ne binecuvânta. Fricţiunile pătimaşe şi certurile se părea că vor înceta imediat ce vom începe să mergem împreună prin viaţă. Umăr la umăr spre mântuire. Şi din această perspectivă aveam un scop comun!

Comunitatea ne privea cu ochi buni. De fapt, mai întâlneam câteodată privirea neînţelegătoare a cuiva sau chiar întrebarea care ridica îndoieli: oare fac bine să mă mărit cu acea persoană? Nu luam în seamă aceste semnale. Atunci când îţi faci voia devii orb şi surd la ce spun alţii. Pierzi capacitatea de a gândi şi de a analiza paşii pe care vrei să-i faci sau faptul că vei primi o Sfântă Taină.

între timp, trecu perioada de jumătate de an, stabilită de duhovnic pentru cunoaşterea celuilalt, dar binecuvântarea pentru nuntă se tot lăsa aşteptată. La întrebarea noastră când ne căsătorim, părintele ne-a răspuns: „Mai aşteptaţi o jumătate de an.” Atunci logodnicul se revoltă. Insista tot timpul ca părintele să nu amâne atât de mult termenul pentru cununie. El spunea că decizia lui este definitivă şi că nu are îndoieli, ceea ce ar face aşteptarea inutilă.

Spre ruşinea mea, trebuie să recunosc că eram măgulită de cuvintele frumoase. Deşertăciunea feminină îmi aca

parase mintea: nerăbdarea mi se părea atunci un semn de dragoste. De parcă nu pentru noi a spus Apostolul Pavel că dragostea „toate le rabdă”. Am înţeles mai târziu toate acestea, când lipsa de răbdare a soţului s-a dovedit a fi o năpastă pentru căsnicie.

Atunci însă am smuls de la duhovnic binecuvântarea pentru căsătorie. Am ţinut minte tot timpul cuvintele preotului care ne binecuvânta oftând: „Ceea ce este solicitat fără drept de apel de la Cer nu poate aduce mare folos.” Mirele mă liniştea: „Noi nu suntem monahi, şi ascultarea fără crâcnire nu face parte din obligaţiile noastre.” într-adevăr, şi preotul poate greşi ca orice om. Cel puţin atunci voiam să credem că aşa era. Nici cea mai mică temere nu a apărut în sufletele noastre surde şi oarbe: poate că noi suntem neascultători nu numai de preot, ci şi de Dumnezeu?

Atunci când am început viaţa conjugală, am văzut mai clar diferenţa între credinţa noastră sau mai bine zis convingerile noastre şi practica de fiecare zi. Imediat s-au văzut particularităţile fiecăruia în felul de a vedea viaţa conjugală. Datele iniţiale erau asemănătoare: atât eu, cât şi soţul am crescut în familii monoparentale. La mine, crescută de o mamă cu un caracter puternic, s-a întărit spiritul emancipării feminine. Mă obişnuisem să mă încred doar în mine, fără a aştepca de la soţ ajutor sau pavăză.

Soţul avea în faţa ochilor tot timpul exemplul tatălui. Dar acela era negativ: nu avea nici un fel de răbdare şi înţelegere pentru neputinţa femeiască sau ocrotire.

„Supuneţi-vă bărbaţilor voştri ca Domnului” *{Efeseni* 5, 22) - era pentru mine un adevăr pe cât de imuabil, pe atât de abstract. în adâncul sufletului nu prea speram că soţul va începe să mă „încălzească şi hrănească”, „după cum şi Hristos Biserica” *(.Efeseni* 5, 29). Mergând înainte cu povestirea, voi spune că am primit exact după credinţa mea.

Din experienţa mea anterioară, bărbatul era pentru mine orice: prieten, coleg, şef, pedagog sau iubit, dar în nici un caz tatăl copiilor mei sau soţ. La fel şi pentru soţul meu, femeia era fie o fiinţă umilă, care trebăluieşte prin casă (din exemplul mamei lui), fie o sursă de plăceri frivole (din exemplul iubitelor de dinaintea venirii în Biserică).

Aşa că intraserăm în căsnicie cu gânduri şi obiceiuri care se contraziceau reciproc. Restul erau detalii. Numai că detaliile acelea au provocat un război tăcut, dar sângeros. Soţul credea că femeia trebuie să fie o bună gospodină şi râdea de „intelectualitatea mea aiurită”. Eu căutam în soţ un prieten înţelegător, însă găseam un judecător aspru şi nerăbdător. Neîndemânarea mea în gospodărie îl supăra din ce în ce mai rău. Pretenţiile lui îmi răneau natura emancipată.

Sfatul preotului a fost extrem de simplu: „Răbdaţi!” Numai că despre răbdare atât eu, cât şi soţul meu teolo-ghisitor nu aveam habar. încercând să răbdăm, el devenea din ce în ce mai taciturn, iar eu priveam răbdarea în felul meu, total greşit.

Pe atunci nu înţelegeam deloc cât de complexă este această noţiune a răbdării smerite. Tot aşa nu realizam că răbdarea smerită se poate manifesta uneori aspru şi chiar dur. În „cazul meu” aceasta a fost mai degrabă ceva moale şi lin, după felul în care îmi plăcea mie. Este cunoscut faptul că „a întoarce obrazul” este de multe ori doar o manifestare a masochismului. Fără o experienţă autentică şi

ADDENDA

adâncă, această înălțime evanghelică a smereniei rămâne de neatins și se poate întoarce cu altă față la noi: „înjosirea care este mai rea decât mândria”. Iar mândria se poate ascunde atât de adânc, încât nici să nu înțelegi cât de mult te-a acaparat. Experiența mea demonstrează că este foarte greu să observi mândria din tine dacă ești o persoană voluabilă și de viață. Tocmai în spatele aparențelor unui caracter plăcut se ascund adesea mândria și supărarea.

Smerenia mea în căsnicie, după cum îmi dau seama abia acum, era doar exterioară. Mergeam pe calea celei mai şubrede rezistenţe, fiind de acord cu ceea ce nu era pe placul firii şi conştiinţei mele. Nu am protestat nici chiar atunci când soţul, abandonând serviciul, a început să-şi caute „locul lui în lume”. Aceste căutări ar fi putut dura mult dacă familia noastră nu ar fi ajuns în scurt timp în pragul sărăciei.

Fiindcă soţului îi plăceau excursiile cu barca pe râurile montane, am început să uit de legătura mea cu soarele şi cu marea. încercam din răsputeri să iubesc rucsacii grei cu provizii, vâslitul prin ploaie, nopţile petrecute în cort şi mâncarea gătită la foc de tabără. însă, cu cât mai mult mă chinuiam şi încercam să-i fac pe plac, cu atât mai nemulţumit era el. Toate eforturile mele erau insuficiente, nu aveam destulă forţă şi determinare, aşa cum au iubitorii de munte autentici.

Scopul meu era fals: acela de a-i plăcea soţului şi de a scăpa de probleme, lipsindu-mă şi pe mine, dar şi pe el de exerciţiul sufletesc al căutării unităţii. Cu toate că unitatea autentică ar fi cerut de la ambii renunţarea la propriile plăceri şi obiceiuri, cât şi eforturi din partea amându-

rora de a lupta cu sine de dragul celuilalt. Prin felul meu superficial de a-i face pe plac, eu îl lipseam pe soţ de posibilitatea începerii acestei lucrări pline de har.

Fără obiecţii şi plângeri, punând pe umeri rucsacul mult prea greu pentru mine, eram de acord cu el şi-i spuneam că aşa este normal; că între femeie şi bărbat nu există diferenţe; că eu nu sunt o viitoare mamă, a cărei sănătate trebuie păzită de dragul copiilor, ci un tovarăş de călătorii, alături de care este plăcut să împărţi bucuria excursiei.

Tocmai această înclinaţie spre plăceri a şi definit viitorul vieţii noastre conjugale. Nu pot spune că m-aş fi împotrivit prea mult. Însă tonul era dat de soţ, persoană cu un caracter mult mai puternic şi chiar autoritar. Eu presupuneam că urmez poruncilor dumnezeieşti de a mă supune soţului în toate. S-ar părea că este o greşeală obişnuită. De ce s-a întâmplat aşa? Părintele nu ne-a explicat tot cum trebuie? Dar aveam şi eu ochi să văd, să citesc şi minte să înţeleg cuvintele apostolului: „Femeile să se supună bărbaţilor lor ca Domnului, pentru că bărbatul este cap femeii, precum şi Hristos este cap Bisericii” *{Efe- seni* 5, 22-23).

Este prea evidentă îndrăzneala de a-l compara pe soţ cu Hristos, fapt care-l obligă pe acesta foarte, foarte mult. Este, de asemenea, evidentă compararea familiei cu Biserica. Iar familia noastră, a cărei viaţă se transformase încetul cu încetul într-un picnic la foc de tabără, nu prea semăna cu o biserică, fie aceea şi biserica de acasă. Serviciul soţului (o zi de pază şi trei zile acasă) şi profesia mea, care-mi oferea posibilitatea să-mi petrec timpul cum doresc, lăsau de asemenea mult spaţiu pentru deşertăciuni.

„De unde aveţi atâta timp ca să-l pierdeţi într-un asemenea hal?” - se minuna părintele duhovnic. „Nu-i nimic, zicea soţul, vor apărea copiii şi nu ne va mai rămâne timp pentru plăceri.” Dar copiii nu au apărut timp de trei ani. Şi toţi aceşti ani s-au scurs ca nisipul într-o clepsidră, fără rost.

Sigur, mergeam des la Vecernii şi la Liturghii, ne spovedeam şi ne împărtăşeam, dar cum se termina slujba ne grăbeam acasă sau în pădurea cea mai apropiată pentru un picnic... Şi uite-aşa, tot vorbind despre mântuirea sufletului, mergeam, ţinându-ne de mână, spre pieire. Ţinân- du-ne de mână...

Nu puteam înţelege un lucru: că trebuie să învăţăm, să deprindem iubirea cea adevărată, care, după cuvintele aceluiaşi apostol, „toate le acoperă”. Probabil că pentru mulţi contemporani, chiar şi pentru creştinii ortodocşi, o astfel de iubire rămâne un ideal de neatins. Trebuie să spunem că nici căsnicia noastră nu a fost o excepţie. Amândoi ne mândream, în taină sau vădit, şi *le căutam doar pe ale noastre...*

Căsnicia sfinţită de Biserică poate cădea până la stadiul de „desfrânare legiuită”. Căci desfrâul poate fi făcut în multe chipuri: prin cuvinte, prin evitarea obligaţiilor cotidiene, trădări mici de fiecare zi... Dar şi intimitatea conjugală dintre soţi, fără să fie întărită de dorinţa naşterii de prunci, se transformă treptat în desfrânare. Căsnicia noastră începuse să semene din ce în ce mai mult cu o astfel de desfrânare legiuită. Aveam tendinţa să organizăm din ce în ce mai des petreceri şi ne temeam de zilele posomorâte din timpul săptămânii. Acele zile care constituie, de fapt,

viaţa cu bucuriile ei autentice. Trezirea mea, din mila lui Dumnezeu, a avut loc atunci când am realizat că voi deveni mamă...

în acel moment au apărut două probleme în mintea mea. Prima era legată de incompatibilitatea dintre epicureismul vieţii noastre şi grijile părinteşti. A doua, că vom fi un exemplu prost şi chiar distructiv pentru copil.

Un singur gând mă mângâia şi mă întărea: copilul ne va obliga să ne schimbăm. Numai că eu nu am luat în considerare un lucru: copilul *trăia în mine. Pe mine* mă bucura aşteptarea zilelor legate de maternitate. Pe soţ însă perspectiva de a fi tată îl mulţumea din ce în ce mai puţin. A devenit posomorât, s-a închis în sine şi a început să se poarte grosolan. Conform standardelor medicale, eu eram deja o „bătrână care naşte prima dată" şi, de aceea, mă încadram într-un grup de risc. Copilul trebuia protejat mai mult; trebuia să mă mişc mai puţin şi să merg des la medic pentru consultaţii. Nu mai eram interesantă ca „tovarăş de distracţii", iar soţul nu voia deloc să renunţe la acestea...

Acum, când mă gândesc la căsnicia mea nereuşită, îmi dau seama pe deplin de partea mea de vină. Se pot spune mii de cuvinte despre aceasta, dar ele pot fi rezumate astfel: credinţa mea era foarte slabă. Mândria mea era foarte mare, şi aceasta se ascundea în spatele unei smerenii prefăcute - mândria femeii contemporane emancipate. Şi nu exista aproape deloc dragoste...

Dragostea ajungea doar pentru copil. Pentru soţ, cu toate pendulările lui, nu mai rămăsese nimic. Eram tot mai puţin dispusă să cred în schimbările şi încredinţările din partea soţului, mai ales pentru că imediat după lacri-

mile de rigoare el devenea foarte rău. Nici chiar în biserică nu se mai apropia de mine, vrând să sugereze că între noi nu există nimic comun.

Atunci când a venit sorocul, prietenii au fost cei care m-au dus la maternitate, tot ei m-au luat de acolo după externare. Sentimentul singurătăţii femeii, apărut atunci, începuse să devină obişnuit. Cu cât mergeam mai departe, cu atât mai tare mă convingeam de faptul că fără soţ nu doar că pot trăi, ci chiar mi-ar fi mai bine şi mai uşor. Obişnuinţa emancipării, diminuată în timpul căsniciei, revenea atunci cu forţe noi şi mi-a acaparat întreaga fiinţă. Numai că nu-mi dădea pace conştiinţa, tot spunându-mi: „Nu e bine, nu e creştineşte... gândeşte-te la copil... gândeşte-te măcar la Judecata de Apoi.”

Nu ştiu ce lupte interioare ducea pe atunci soţul meu, dar cred că lupta şi el cum putea. Eu însă, înţelegând că viaţa mea de familie dispare fără urmă, mi-am pus la început nădejdea în Dumnezeu. Mă rugam ca Domnul să facă în aşa fel, încât să înţeleg din mersul lucrurilor ce trebuie să fac în continuare, adică să-I înţeleg voia. Am aflat atunci *răspunsul* în solicitarea soţului de a divorţa, pentru ca el să se însoare cu alta. Nu ştiu nici acum dacă nu a fost doar o ispită sau manifestarea Proniei. Atunci mi-am dat acordul fără să am îndoieli, iar statutul de mamă singură l-am primit nu atât ca pe o cruce, cât ca pe o izbăvire de dedublarea chinuitoare din acei doi ani de „văduvie de paie . Trebuia să încerc să-mi cresc fiul astfel încât să nu simtă *nedeplină- tatea* pe care *au dobândit-o părinţii lui puţin credincioşi...*

Când conştiinţa mea se ridica împotriva divorţului, ea era mişcată doar de frica în faţa Judecăţii de Apoi, care

va avea loc în viaţa de după moarte. Temerile pentru fiu le-am redus atunci la zero, din considerentele meschine sau doar parţial adevărate, că noi vom fi un exemplu negativ pentru el. Nu am avut în vedere un singur lucru: consecinţele spirituale încă din această viaţă pe care le are nesocotirea Tainei...

De ce să nu faci o concesie cât de mică? Spre exemplu, să treci peste rânduiala rugăciunii de dimineaţă, mai ales că dimineaţa e mare tumult în casă? Apoi ai putea să omiţi şi rugăciunile de seară: copilul doarme şi atunci ai un pic de timp pentru *tine,* care poate fi petrecut la televizor sau făcând o nouă rochie. Apoi îţi dai seama că poţi să nici nu citeşti rugăciuni o lună, două, un an. Poţi să nu te duci la Liturghia de duminică o dată, de două ori, de trei ori. *Nu se va întâmpla nimic.* Nu-ţi va cădea o cărămidă în cap şi nici boli incurabile nu vei avea, iar rudele trăiesc în continuare, slavă Domnului! însă „zilele rele sunt” *(Efeseni* 5,16).

Oboseala fizică s-a transformat apoi în boală: la început fără să simt. Numele acelei boli este moleşeala. La început ea te cuprinde lin, legănându-te. Te scalzi în ea ca algele în ape line. E bine! Dar, încetul cu încetul, viaţa începe să se schimbe. Acţiunile cotidiene necesită eforturi din ce în ce mai mari. Noaptea ai coşmaruri. Dimineaţa te trezeşti obosită ca după o zi de muncă, gândindu-te la chinul care te aşteaptă în ziua ce urmează, plină de lucruri plictisitoare şi de nimic, la fel ca în ziua trecută. Cel mai mic insucces te doboară şi ţi se pare o catastrofă de proporţii uriaşe.

Fantezia creionează chipuri întunecate. Frica pentru copil, frica în faţa vieţii, a realităţii cotidiene şi a viitoru

lui îţi cuprind din ce în ce mai mult sufletul şi mintea. Dar dacă aş fi suferit numai eu?! Boala spirituală este ca o infecţie şi s-a transmis copilului, care era legat de mine prin cele mai strânse fire nevăzute.

Unele simptome ale acestei boli erau groaznice prin felul în care se manifestau. Băiatul îmi spunea că nu-i place cum sună clopotele şi se supăra atunci când auzea rugăciunea dinaintea mesei. Refuza să asculte atunci când încercam să-i citesc din *Mica Biblie.* în schimb, se lipise tare de televizorul care tocmai apăruse la noi în casă. Fiul meu devenise capricios şi neascultător. Certurile dintre noi apăreau din te miri ce. Este greu să spun cine se purta mai rău în certuri: copilul sau mama lui.

Un lucru e clar: sufletul de copil suferea la fel ca cel de adult. Nu pot spune că înţelegeam atunci ce se întâmplă, dar îmi dădeam seama că lucrurile stau rău. Trăiam, totuşi, ca într-o ceaţă.

Ţin minte că mergeam pe stradă cu copilul, gândin- du-mă la ale mele şi, dintr-odată, am început să plâng. Băiatul a rămas înmărmurit şi apoi a început să mă consoleze. Doar ruşinea de el m-a făcut să încetez criza de isterie în care mă pomenisem. „Sunt bolnavă, bolnavă psihic. Am nevoie de doctor” — mi-am spus eu atunci. în cartea unui renumit psiholog există un test care te ajută să-ţi găseşti diagnosticul: nevroză astenică. Doritorii de bine m-au sfătuit să merg la psihiatru, îmi dădeau numerele de telefon ale „celor mai buni medici” şi denumirile unor preparate psihotrope care iau durerea şi boala „cat ai clipi.

Doar o prietenă credincioasă mi-a spus hotărât: „Ce-i asta? Chiar şi cel mai bun medic te poate scoate din starea

asta pentru maximum un an. Soluţia este una singură, cre- de-mă: împăcarea cu Dumnezeu. Nu te plânge, nu te tângui, nu cere mai mult decât îţi dă El: bani, sănătate, serviciu. Pocăieşte-te, roagă-te, mergi la biserică. Dar nu trebuie să te învăţ eu.” Se pare că, totuşi, ea a trebuit să mă înveţe...

Vai vouă, neofiţi râvnitori, care învăţaţi în două sau trei luni ştiinţa mântuirii! „Fericiţi” teoreticieni care nu ştiu ce e îndoiala! Dacă aţi şti voi că nu doar pentru fiecare cuvânt, ci şi pentru fiecare virgulă din citatele evanghelice sau ale Părinţilor cu care împroşcaţi în toate părţile veţi plăti prin suferinţa sufletului!

Cunosc o femeie care a născut special al treilea copil doar pentru a nu face din nou greşelile în educaţie pe care le-a făcut cu primii doi. Uitându-mă la ea, m-am gândit aşa: „Dar dacă m-aş căsători din nou... Poate că nu aş face toate greşelile de odinioară.” Dar gândirea la rece m-a pus la punct imediat: „De ce crezi că va fi altfel? Nu, maică, mai întâi rezolvă problema aşa cum eşti acum!”

Un alt gând viclean mi-a dat târcoale de multe ori: dar dacă atunci şi acolo aş fi întâlnit un alt bărbat, care s-ar fi potrivit perfect cu mine? Am fi trăit în pace şi fericiţi; am fi avut doi-trei copii... Dar, după cum mi-a spus şi preotul: „Chiar şi în greşeli acţionează Pronia.” în existenţa fericită şi liniştită nu aş fi observat mizeria în care trăiam şi nu mi-ar fi fost scârbă de aceasta. Oare aş mai fi analizat cu amărăciune viaţa mea, blestemând? Nu prea cred...

Nu în zadar Domnul a permis unirea a două persoane atât de diferite şi „incompatibile”! Soţul mi-a fost dat ca o oglindă în care am văzut reflexia propriei mele vinovăţii. Poate că începutul smereniei constă în cunoaşterea şi

nelui din acea oglindă, ca să poţi spune: „Într-adevăr, eu

Au trecut câţiva ani de la divorţ. Acum am cu soţul, care nu s-a căsătorit până la urmă, relaţii de amiciţie. Plăteşte pensie alimentară şi discută cu băiatul. împărtăşim problemele, ascultăm înţelegători şi, pe măsura posibilităţilor, dăm sfaturi. Ne întâlnim ca nişte prieteni vechi şi buni, care au tot timpul ceva de discutat.

Nu trebuie însă să ne amăgim cu acalmia aceasta temporară, care a înlocuit furtunile de odinioară. Cauza liniştii este clară şi, din păcate, regretabilă: absenţa aproape totală a coresponsabilităţii şi a obligaţiilor de orice fel. Nu avem ce împărţi: fiecare trăieşte cum vrea. Nu avem ocazia „să ne purtăm sarcinile unul altuia” *(Galateni* 6,2). Aşa că, divorţând, am ajuns la stadiul relaţiilor către care tindeam în căsnicie.

Câteodată, fostul soţ mă întreabă: „Ce ne împiedică să ne căsătorim din nou? Doar simţim forţa unificatoare a Tainei în continuare, chiar dacă în mod diferit. De ce să nu trăim din nou împreună?” Pentru că nu ne-am schimbat deloc şi, reunindu-ne, ne-am despărţi la fel ca înainte, într-o lună sau într-un an. Dar căderea de pe urmă va fi mai mare decât cea dintâi. Stricând ceea ce am reuşit să lipim în grabă, nu vom mai reuşi să adunăm cioburile de pe jos.

Noi putem să ne întoarcem la convieţuire cu o singură condiţie: dacă amândoi ne vom schimba, ne vom *transfigura* în aşa fel, încât să fim de nerecunoscut. Este posibil acest lucru? La Dumnezeu toate sunt cu putinţă. Iar noi, oamenii, trebuie să ne străduim şi să facem eforturi neîncetate pentru a reuşi una ca asta.

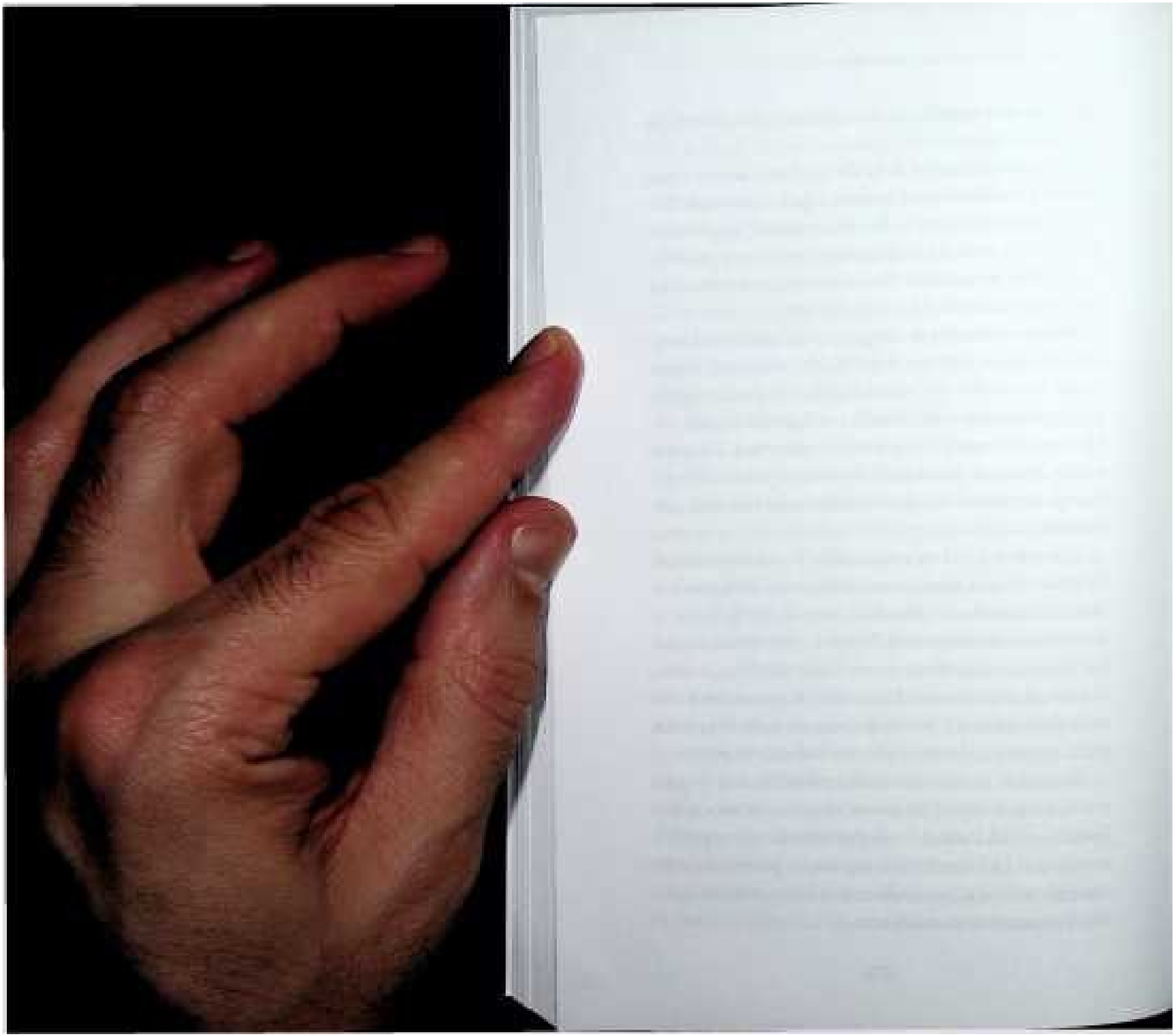

IV.

SCRISOARE DUPĂ MIEZUL NOPŢII[1]

Noapte bună, soţul meu iubit, jumătatea mea atât de dificilă! Ai venit de la muncă astăzi din nou supărat şi abia dacă am schimbat două vorbe. Şi atât de mult am aşteptat sosirea ta, ca să-ţi povestesc cum am petrecut ziua cu copiii, ce am mai învăţat nou, ce au aflat ei... Acum dormi, iar eu încerc să umplu singurătatea care mă copleşeşte în- tr-o discuţie virtuală cu tine.

Iată că s-a încheiat încă o zi. Slavă Domnului că a trecut liniştită, dacă e să nu băgăm de seamă faptul că Pa- vlik s-a lovit cu nasul de duşumea când încerca să înveţe să meargă! Sigur, au fost multe lacrimi după aceea, dar copiii trec repede la o altă stare. Daşa a venit imediat la el cu o sunătoare şi au început să râdă din nou.

Spre seară, bebe a început să fie mai alintat, iar fetiţa, năzbâtioasă. Cu greu am reuşit să-i

liniştesc, să-i hrănesc, apoi să le fac baie. Am adunat împreună jucăriile, am citit ' După: „Scrisoare la miez de noapte”, în revista *Naslednik*, nr. 4, 2012, pp. 81-82.

o poveste şi, în sfârşit, ei au adormit: pruncii noştri iubiţi. Le-am pus la spălat chiloţeii, ciorăpeii şi m-am aşezat să-ţi scriu o scrisoare.

Nu te supăra că fac asta atât de târziu, dar nu am avut când altă dată. De obicei, spre sfârşitul zilei cad ruptă de oboseală, însă azi am amânat unele lucruri pentru a putea vorbi cu tine despre viaţa noastră. Nu ne va lua mult timp, pentru că eu aproape că nu am timp liber, iar noaptea trebuie să-l alăptez pe Pavlik şi să dorm cât de puţin.

Iartă-mă, cel mai apropiat şi drag om al meu, pentru că îţi deranjez somnul cu gândurile şi grijile mele! Dar simt nevoia să înţeleg ce se întâmplă şi de ce ne îndepărtăm atât de mult, unul de celălalt.

Ţii minte cum, în urmă cu trei ani, visam că vom avea o familie veselă şi prietenoasă, cu mulţi copii, cel puţin trei ? Vorbeam despre cum vom învăţa să trăim după poruncile lui Dumnezeu, să ne ajutăm reciproc, pentru că, din fericire, avem aceeaşi credinţă. La început am încercat să fim înţelegători cu neajunsurile celuilalt. Tu voiai să fii un cap de familie exemplar şi reuşeai, chiar dacă te mai poticneai uneori. Nici eu nu eram nevoită s-o fac pe „vasul neputincios”, pentru că aşa am fost ¿întotdeauna. Uneori, în discuţiile noastre mai apăreau certuri, dar în mare eram uniţi: voiam să ne sprijinim unul pe celălalt.

Iată că avem copii, numai că nu am reuşit să ne facem o familie veselă şi prietenoasă.

După naşterea Daşei m-am mutat în camera copiilor ca să nu te deranjez. Când aceasta a

crescut un pic, s-a născut Pavlik. Probabil că este firesc să fii alături de copii, doar au nevoie de prezenţa mamei zi şi noapte.

Te iubim foarte mult şi ne pare rău că te vedem atât de rar. De fapt, problema nu este că eşti atât de ocupat la serviciu. Eşti destul de mult timp acasă, însă plânsetele copiilor şi agitaţia lor te irită. Nu găseşti resurse interioare să accepţi jocurile lor copilăreşti şi să înţelegi nevoile lor simple, dar foarte împovărătoare pentru tine.

Am observat că omul, atunci când nu-i place să facă ceva, încearcă să evite, să dea bir cu fugiţii. Poate că de asta te-ai retras într-o cameră şi te-ai separat de noi. Ne temem să intrăm acolo, ca să nu deranjăm, pentru că eşti atât de concentrat la calculator şi încerci să ne arăţi tot timpul că eşti în căutarea unor lucruri importante. De fiecare dată închid uşa şi le spun copiilor că nu trebuie să-l deranjăm pe tata. Copiii vor să-ţi împărtăşească descoperirile lor, numai că tatăl lor e ocupat şi ei pleacă trişti. îmi pare rău pentru bucuria lor care păleşte şi încerc să o reîn- vii după puteri.

Dragul meu, dacă ai şti cât de mult am nevoie de ajutorul tău, de susţinerea ta pentru a dobândi liniştea sufletească, atât de necesară copiilor, pentru că ei reacţionează acut la toate trăirile mele! Am nevoie ca tu, fără să fii iritat, să te joci sau să te plimbi puţin cu ei. Eu trebuie să fee curăţenie şi să spăl pe jos, să gătesc şi să calc. Câteodată îmi fac curaj să te rog să mergi la magazin sau la farmacie. Dar aproape întotdeauna te întorci nemulţumit, şi de aceea încerc să fac asta cât mai rar.

Aproape că reuşesc să fac faţă situaţiei atunci când copiii sunt sănătoşi. Dar ei sunt încă mici şi, din păcate, se îmbolnăvesc destul de des. Atunci nu dorm nopţi

întregi: le verific temperatura, le dau picături sau îi mângâi ca să

nu plângă. Eşti nemulţumit că uneori e dezordine în casă. Iartă-mă! După o noapte nedormită merg ca teleghidată şi nu realizez bine ce trebuie să fac mai întâi. Şi asta nu e tot. Mi-e foarte greu când mă îmbolnăvesc odată cu copiii. Dar chiar şi atunci tu nu mă eliberezi de nici una dintre poveri. Sunt nevoită să-mi verific mie mai întâi temperatura, apoi să fac ce e nevoie pentru copii. Odinioară te bucurai că ai o soţie frumoasă. Este însă puţin probabil ca acest lucru să mai reziste, fără ajutorul tău.

Eşti om bun şi, cu siguranţă, ne iubeşti, dar... într-un fel foarte ciudat. Ne faci adesea cadouri scumpe. Probabil că simţi nevoia să te linişteşti prin aceste gesturi. La vederea bucuriei noastre, sufletul tău se împacă puţin şi... între noi apare din nou uşa camerei separate. înţeleg că ţi-ai îndeplinit datoria, iar restul depinde de mine. Ai devenit sponsorul nostru. Numai că nouă ne lipseşte jumătatea noastră bună şi puternică, jumătate care să preia măcar o parte din greutăţile cu care ne confruntăm în fiecare zi.

încă te mai iubesc, dragul meu...

Dar iată că de curând, atunci când ai refuzat supărat să mă ajuţi într-o nevoie vitală pentru mine şi doar din mila Domnului nu s-a întâmplat o nenorocire, mi-am adus aminte de versurile unei melodii: „înseamnă că alături de tine e un străin, să nu-l cerţi...” Mi-am adus aminte, dar eu nu pot şi nu vreau să trăiesc aşa.

ADDENDA

încă nu am înţeles ce este dragostea. Dar înţeleg că dragostea la prima vedere şi dragostea în viaţa de familie sunt două lucruri diferite. Dragostea în familie trebuie să conţină şi respect, cât şi credinţa puternică în ajutorul care va veni neapărat de la cel pe care-l iubeşti.

Cineva a spus: „Acolo unde nu este respect, nu este nici dragoste.” încerc să cultiv în sufletul meu acest sentiment necesar pentru păstrarea familiei noastre şi te rog foarte mult să mă ajuţi în acest demers!

Te rog să ne fii sprijin!

Xenia, 25 ani, Ekaterinburg

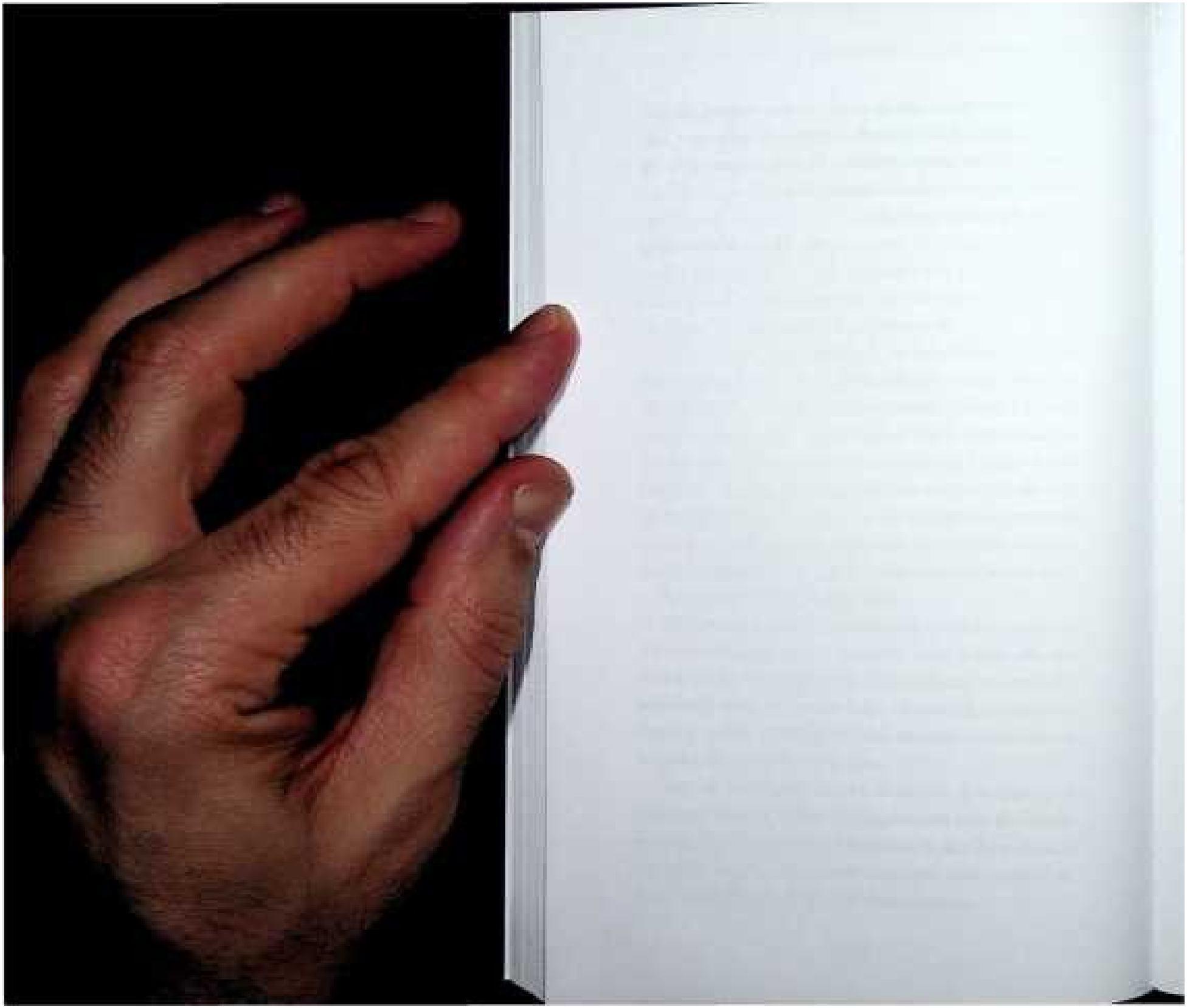

POVĂŢUIRI DUHOVNICEŞTI

Părintele Tadei de la Vitovniţa.
Războiul nevăzut între soacră şi noră[1]

Mulţi vin la mine din cauza acestui război nevăzut. Dimineaţă a venit o mamă cu băiatul ei. Venise şi altă dată şi se plângea că-i este foarte greu pentru că nu îşi poate iubi nora. Eu îi spun:

- Nora e tânără, încă nu poate înţelege că trebuie să-şi iubească soacra ca pe propria mamă. Tu însă eşti în vârstă şi ar trebui să înţelegi asta. în lumea noastră este firesc ca mama, după ce-şi căsătoreşte fiul, să facă reproşuri nurorii, chiar dacă tânăra ar fi înger. în exterior totul poate părea în regulă, nimic deosebit, dar înăuntru se adună nemulţumiri. Nora, fără să ştie că trebuie să se roage lui Dumnezeu ca să primească soacra un înger bun şi ca ea să poată iubi soacra, intră la rându-i în acest război. Vedeţi dumneavoastră, orice război fizic începe cu cel al gândurilor. La început oamenii luptă în interior, dar apoi încep să se distrugă fizic unul pe celălalt.

Dar ea nu putea înţelege deloc ce încercam să-i spun. Am văzut că este foarte tristă şi am fost nevoit să-i dau foarte multe explicaţii:

- înţelege, încearcă numai, dacă nu poţi face altceva. Dacă nora nu este bună, roagă-te lui Dumnezeu ca să vă dea ambelor îngerul Lui. Roagă-L să te elibereze de această greutate a minţii şi de tot ceea ce ai împotriva nurorii. Şi nu doar împotriva ei, ci şi împotriva oricui te-a supărat, pentru ca Dumnezeu să-ţi dea putere să-i iubeşti pe toţi. Şi nora se va schimba. înţelegi oare că o baţi tot timpul? Nu o baţi fizic, dar dacă nu o suporţi în sufletul tău, atunci în casă nu va fi linişte. Şi nici soţul ei, fiul tău, nu va avea linişte. încearcă să o iubeşti. Este greu, într-adevăr... Dar ştii de ce nu o iubeşci ?

- Nu - spune ea -, nu ştiu.

- Pentru că ţi-a luat băiatul. Acesta nu mai aparţine tatălui şi mamei, ca odinioară, în copilărie. Sigur că omul se întoarce cu inima spre soţia lui. Mama vrea ca fiul să se căsătorească şi se bucură când se întâmplă aceasta. însă după aceea suferă cel mai mult. Fiul îşi dedică atenţia soţiei şi nu o să se mai gândească la mama lui, dacă acesteia îi e foame sau are nevoie de ceva. Şi atunci în mintea mamei

---

I Pr. Tadei dc la Vitovniţa, *Pace fi bucurie...,* pp. 166-167.

începe un război nevăzut, care poate continua la nesfârşit. La urma urmelor, vei vedea că toate acestea nu vor duce la ceva bun. încearcă să te rogi şi vei vedea că toate se vor schimba rapid.

Părintele Tadei de la Vitovniţa. întoarceţi-vă unul către celălalt[1]

Nimeni încă nu s-a înrăit din cauza binelui. Vine o femeie şi se plânge de soţul ei că bea şi o supără. Eu îi zic:

- Doar nu a început să bea din cauza prăjiturilor de casă.

Nu, probabil că ceva îl supără şi, ca să mai estompeze greutatea, s-a apucat de băut, la început câte puţin, pentru că se simţea uşurat. Apoi s-a obişnuit aşa şi acum nu se mai poate lăsa.

- Probabil că l-ai supărat cu ceva prin modul tău de viaţă, iar dacă nu, prin gândurile tale. Poate că atunci când te-ai măritat cu el ai avut gânduri ascunse, nemulţumiri, însă căsătoria este sfântă.

Pacea familiei nu trebuie stricată. Aceasta se strică nu doar prin cuvinte şi fapte, ci şi prin gânduri, deoarece cuvintele sunt gânduri rostite.

Sunt multe exemple de acest fel. Omul poate transforma Raiul în iad. Cu câţiva ani în urmă a venit un cuplu la mine. Domnul i-a binecuvântat cu o frumuseţe rară care bucură ochiul. Era frig şi am făcut slujba în capelă. După slujbă, cei doi au venit să-mi vorbească.

- Am venit să ne plângem. Ne-am căsătorit din dragoste şi am trăit ca în Rai. Multă vreme a fost aşa, dar de un timp suntem din ce în ce mai nervoşi şi nu avem pace în casă. Cea mai mare problemă o avem cu fiul nostru de şase ani. Din cauza lui am venit aici. Copilul se îndepărtează din ce în ce mai mult de noi, nu vorbeşte şi vrea să

[1] Pr. Tadei de la Vitovniţa, *op. cit.,* pp. 112-114.

meargă tot mai des la bunici. încercăm să vorbim cu el, îi cumpărăm haine scumpe, jucării, bunătăţi - tot ce vrea. El însă rupe hainele, calcă bomboanele în picioare şi fuge. Ce să facem? Copilul e sănătos, dar se întâmplă ceva cu el şi noi nu înţelegem. Avem emoţii mari. Nu vrea să vină nici la mine, ca tată, nici la mama lui. Ce înseamnă

Eu le zic:

- Copilul nu vrea astfel de părinţi.
- De ce, care-i problema?
- El îi caută pe tata şi pe mama, dar ei nu sunt. Odinioară, erau cu toţii fericiţi împreună pentru că, după cum aţi spus, v-aţi căsătorit din dragoste, cu binecuvântare părintească, şi în casă era pace şi linişte ca în Rai. Dar ce aţi făcut apoi cu gândurile şi fanteziile voastre?! Nu aveaţi nevoie de altcineva, iar acum tu (soţul) când vezi o femeie frumoasă sau tu (soţie) - un bărbat frumos, îl petreceţi cu privirea, iar inima voastră merge după el. Sunteţi doar trupeşte împreună, iar sufletul se perindă aiurea: fiecare în partea lui. Slavă Domnului că încă nu aţi denigrat Taina Cununiei voastre! Sufletul de copil simte aceasta. El nu are nevoie de astfel de părinţi, pentru că voi nu sunteţi alături de el, iar Dumnezeu ştie pe unde vă preumblaţi. Gândurile voastre au făcut Raiul să devină iad. înţelegeţi ce faceţi?

Am un frate mai mic, născut în 1929, care lucrează în Austria. Familia lui este acolo, dar au o casă şi la Porodino. Cu câţiva ani în urmă au fost toţi la casa din Serbia şi au intrat pe drum la un alt frate, în Smeredevo. S-au aşezat cu toţii la masă: prieteni, rude, vecini, bătrâni, tineri, bărbaţi, femei. Masa era minunată. Toţi au încăput. Au adus scaune şi pentru mine şi fratele, şi pentru noră. M-am aşezat la o margine, ca să-i văd pe toţi uşor.

în faţa mea era o femeie tânără cu fiica ei, un copil agitat. Ea i-a zis fetei: „Cât m-am săturat de tine!” Cum poate să se sature mama de copil? însă fata i-a luat capul şi i l-a îndreptat spre stradă: „Mamă, mamă, hai să plecăm!” Fetiţa era mică şi nu vorbea încă bine. Mama se apăra de mâinile ei, iar fetiţa îi tot trăgea capul spre ieşire. „Ei, ce să mă fac cu tine, când eşti atât de pisăloagă!”

„Copilul nu este neliniştit fără motiv - m-am gândit eu. M-am uitat apoi mai bine şi am văzut cum femeia îl sorbea din ochi pe un tânăr din capătul celălalt al mesei. S-a uitat la el, şi inima i-a plecat departe. Inimioara de copil însă a simţit asta şi voia s-o scoată pe mama din primejdie. Apoi a mers la nora mea pe care o văzuse atunci pentru prima oară.”

Copilul dumneavoastră are deja şase ani şi voi sunteţi împreună de multă vreme. L-aţi rănit pentru că este foarte greu să nu ai mamă alături de tată şi tată alături de mamă. întoarceţi-vă unul la celălalt şi fiţi aşa cum aţi fost odinioară, şi atunci toate se vor rezolva. Vedeţi că voi înşivă aţi făcut din casa voastră un iad.

ADDEN
DA

Cuviosul PorfirieKavsokalivitul.
Sfaturi despre educarea copiilor'

Vin la mine sute de părinţi şi îmi cer ajutorul pentru copiii lor. Unii s-au legat de droguri, alţii au prieteni răi, alţii provoacă supărare, cer bani să-i joace la cărţi sau să meargă în cluburi. Când părinţii nu le mai pot da nimic, ei încep să-i ameninţe sau chiar să-i bată. Părinţii ajung să-şi blesteme copiii şi ceasul în care i-au născut. Am văzut părinţi care plângeau cu lacrimi amare din cauza copiilor şi repetau de mii de ori că mai bine era dacă nu-i năşteau. Şi asta pentru că atunci ei aveau un singur necaz: că nu aveau copii. Acum însă, îmi spun ei, avem mii de probleme şi tot atâtea necazuri din cauza copiilor, încât ne e ruşine să mai apărem în lume. Părinţii mă roagă să-i ajut să-şi salveze copiii. Atunci însă când întreb ce au făcut ca să rezolve problema, aproape toţi răspund la fel: „Nu am reuşit să facem nimic din cauza vârstei copiilor, pentru că sunt deja prea mari.”

Nu, le spun eu, aţi întârziat. Dacă aţi ratat anii copilăriei şi aţi aşteptat până la adolescenţă ca să vă ocupaţi de educaţia copiilor, atunci aveţi de tras ponoasele. Aştep- taţi-vă la ce e mai rău. Copilul este ca o plămadă. Cu cât e mai moale plămada, cu atât mai uşor o poţi modela. La fel e şi cu cei mici. Cu cât e mai mic copilul, cu atât mai uşor îl poţi educa, îi poţi forma caracterul, învăţa şi dezvolta.

Acum însă, când v-aţi amintit că aveţi copii sau mai degrabă când ei v-au amintit că există prin neascultarea şi faptele lor urâte, este deja prea târziu. Pasărea a zburat! [1] Pr. Porfiric Kavsokalivitul, *Florilegiu de sfaturi* ano» „„ ISA

Dacă zboară din colivie, nu numai că este greu s-o prinzi, ci aproape imposibil!

Educaţia copilului reprezintă obligaţia părinţilor în faţa fiinţei umane pe care au adus-o la viaţă în conlucrare cu Dumnezeu. Părinţii care au eşuat în educaţia corectă a copilului pot fi consideraţi că au eşuat în toate! În toate! Mă auziţi ?

Să presupunem că există părinţi care şi-au dedicat întreaga viaţa creşterii veniturilor financiare în vederea îmbogăţirii. în acelaşi timp, ei nu au făcut nimic pentru educaţia copiilor. Aceştia nu numai că nu au oferit nimic copiilor, ci dimpotrivă, au asudat ca să transforme copiii în leneşi şi criminali! Da! Vă asigur de asta. Aceştia au crescut nişte criminali! Şi ştiţi de ce? Pentru că banii care ajung în mâinile oamenilor stricaţi le aduc necaz nu doar lor, ci şi acelor nenorociţi care au de-a face cu ei. Aceştia din urmă sunt obligaţi să se vândă celor bogaţi şi aceia îi folosesc ca pe nişte robi: unde, când şi cum doresc. Totdeauna însă îi folosesc în scopuri rele.

Oare nu aţi auzit niciodată proverbul „Banii strică prieteniile şi conştiinţa”? Cuvinte mai adevărate despre felul în care banii strică omul nu am auzit. Din cele mai vechi timpuri oamenii au remarcat că pentru bani se poate vinde şi conştiinţa. Nu e nevoie să mergem departe pentru exemple. Oare Iuda nu L-a vândut pe Hristos pentru treizeci de arginţi? Nu este suficient acest exemplu ca să ne convingem de forţa distructivă a banilor când aceştia sunt folosiţi de oameni fără Dumnezeu? Aşadar, cei care nu se îngrijesc de educaţia corectă a copiilor pe cine credeţi că ţin în casă? Pe nişte Iuda! Da! Anume pe Iuda! O, ce ne-

fericiţi sunt ei! îşi adună comori aici, pe pământ, şi nu se interesează de împărăţia cerurilor!

Dacă nu există educaţie corectă, nu există nimic. Copilul primeşte educaţia corectă nu aşa cum vrem noi şi, cu atât mai puţin, când vrem noi! Educaţia începe din momentul conceperii copilului şi continuă în perioada sarcinii. Din ziua naşterii copilului şi până la maturitate, grijile legate de educaţia lui nu fac decât să crească, nu să scadă... După naştere, pe măsură ce copilul creşte, şi rugăciunile pentru acesta trebuie să se înmulţească.

Astfel, arătăm că încredinţăm educaţia corectă a copilului nostru Domnului însuşi. Iar când copilul nostru se află în purtarea de grijă şi ocrotirea lui Dumnezeu, putem fi convinşi că nu se va abate de la drumul cel bun...

Vedeţi cum suferiţi cu copiii voştri ? Vedeţi unde au ajuns ? îi iubeaţi fără să aveţi sfinţenia necesară pentru a-i ţine aproape de Hristos şi îi forţaţi. Atunci când erau mici, reuşeaţi să-i ţineţi în frâu. Acum însă ei au crescut şi i-aţi pierdut. Nu trebuie să luptaţi împotriva copiilor, ci împotriva diavolului care se luptă cu ei. Vorbiţi mai puţin şi rugaţi-vă mai mult! Atunci când vezi cum diavolul îl atacă pe copilul tău, în loc să te mânii pe copil că a luat-o pe căi greşite, roagă-te mai bine lui Dumnezeu. învaţă să te adresezi Domnului cu rugăciune pentru copii. În loc să-i certaţi, spuneţi-I lui Dumnezeu despre problemele pe care le aveţi cu copiii... Părinţii care au copii dificili sau needucaţi să nu se supere pe aceştia, ci pe cel care este în spatele problemei: diavolul. Diavolul însă poate fi învins doar dacă devenim noi sfinţi. Acest sfat îi poate ajuta mult pe părinţii, pedagogii, medicii şi pe toţi cei care au contacte cu oamenii şi se ocupă de educaţie.

CUPRINS

Cuvânt înainte.....7

Capitolul I

Durerea fizică: punte ori prăpastie?

Durerea ca drum către Dumnezeu.....14